

Täysistunto

Maanantai 16.6.2025 klo 14.00—19.51

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.51.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—15.59 ja 17.59—19.51) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 20-24/2025 vp.

2.2. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024 (K 17/2025 vp).

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 53/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Arto Satosen ja varajäseneksi edustaja Ville Väyrysen.

4. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 54/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Wille Rydmanin.

5. Ulkoasiainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 55/2025 vp

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ulkoasiainvaliokunnan jäseneksi edustaja Wille Rydmanin ja varajäseneksi edustaja Vilhelm Junnilan.

6. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 56/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan varajäseneksi edustaja Krista Mikkosen.

7. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 57/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Timo Suhosen.

8. Liikenne- ja viestintävaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 58/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseneksi edustaja Johan Kvarnströmin.

9. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 59/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Johan Kvarnströmin.

10. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 60/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Vilhelm Junnilan.

11. Tulevaisuusvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 61/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tulevaisuusvaliokunnan jäseneksi edustaja Päivi Räsänen.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

12. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 62/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan jäseneksi edustaja Jenni Pitkon.

13. Eduskunnan pankkivaltuuston täydennysvaali

Vaali VAA 63/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi eduskunnan pankkivaltuutetuksi edustaja Wille Rydmanin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 56/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Koskinen, valiokunnan puheenjohtaja, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys Ottawan yleissopimuksen irtisanomisesta on annettu eduskunnalle tilanteessa, jossa Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Esitys perustuu Suomen puolustuksen tarpeisiin tässä muuttuneessa tilanteessa. Venäjä on aggressiivisilla ja kansainvälisen oikeuden vastaisilla sotatoimillaan horjuttanut kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja vaarantanut rauhan ja vakauden euroatlanttisella alueella. Laajamittainen ja pitkäkestoinen sodankäynti on näin valitettavasti palannut Eurooppaan.

Hyökkäys Ukrainaan ja epävakauttava toiminta Euroopan unionin itäisessä naapurustossa ilmentävät pitkäaikaista kehitystä, jossa suurvalta-asemansa vahvistamista ja etupiirijakoa tavoitteleva Venäjä pyrkii kasvattamaan vaikutusvaltaansa. Venäjä on osoittanut, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta, ja se on räikeästi loukannut YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta sekä rikkonut eurooppalaista sopimusperusteista turvallisuusjärjestystä.

Tämä sota on osoittanut, että monien aiemmin vanhentuneiksi arvioitujen asejärjestelmien, mukaan luettuna jalkaväkimiinojen, käyttö on edelleen tehokasta ja taktisesti perusteltua. Venäjän toimintamalli Ukrainassa perustuu massiiviseen tulenkäyttöön ja laajamit-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

taiseen tappioista piittaamattomaan jalkaväen käyttöön. Täällä toisella puolella Naton pelotteen ja puolustuksen merkitys sekä liittokunnan rooli jäsenvaltioidensa turvallisuuden takaajana on tässä tilanteessa korostunut. Osana yhteisen puolustuksen velvoitteita Nato asettaa Suomelle vaatimuksen ylläpitää vahvaa kansallista puolustuskykyä.

Ottawan sopimuksen historiassa viitataan näihin mietinnön teksteihin. Jalkaväkimiinojen käyttö globaalisti tarkastellen aiheuttaa huomattavassa määrin siviiliuhreja, ja raivaa-mattomilla miinoilla on pitkäaikaisia vaikutuksia siviileihin, infrastruktuuriin ja jälleenra-kennukseen vielä pitkään aseellisten selkkauksien jälkeenkin. Sopimus tehtiin, koska kan-sainvälisessä yhteisössä oli laajasti jaettu näkemys siitä, että vain jalkaväkimiinojen täys-kiellolla voitaisiin puuttua tehokkaasti jalkaväkimiinojen aiheuttamiin humanitaarisiin on-gelmiin. Valiokunta toteaa, että Ottawan sopimus on yksi tärkeimmistä tavanomaisten aseiden valvontasopimuksista ja humanitaarisen aseriisunnan instrumenteista. Ottawan so-pimuksella on 25 vuodessa saavutettu myönteisiä tuloksia etenkin jalkaväkimiinojen uhri-en määrän vähenemisessä, miinojen tuhoamisessa, miinanraivauksessa ja miinojen uhrien avustamisessa eri puolilla maailmaa.

Ottawan sopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimuspuolella on oikeus irtisanoa sopi-mus, ja irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun sopimuksen tal-lettajana toimiva YK:n pääsihteeri on vastaanottanut irtisanomiskirjan. Irtisanomiskirjassa annetaan tyhjentävä selvitys irtisanomisen syistä muille sopimuspuolille, tallettajalle ja YK:n turvallisuusneuvostolle.

Sopimuksen irtisanominen ei vaikuta millään tavoin siihen, että irtisanovan valtion on edelleen täytettävä muihin kansainvälisen oikeuden sääntöihin perustuvat asiaan liittyvät velvoitteensa. Miinojen, kuten jalkaväkimiinojen, käyttöä rajoitetaan myös muilla instru-menteilla kuin Ottawan sopimuksella. Erityisesti viitataan tavanomaisia aseita koskevaan sopimukseen Convention on Certain Conventional Weapons.

Ottawan sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palautta-misen puolustuksen keinovalikoimaan sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta Suo-men irtisanomiskirjan tallettamisesta. Vasta sen jälkeen, kun irtisanominen on tullut voi-maan, on mahdollista päättää käyttöön otettavasta asejärjestelmästä ja Geneven sopimuk-sen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 36 artiklan mukaisista toimista, joilla testataan sen sovel-tuvuus humanitaariseen oikeuteen. Laillisuusarvioinnissa asejärjestelmää on voitava arvi-oida suhteessa sen aiottuun käyttötarkoitukseen.

Ukrainan sodassa saadut kokemukset ovat saaneet useat muutkin Nato- ja EU-maat tar-kastelemaan uudelleen suhtautumistaan Ottawan sopimukseen. Liettuan, Latvian ja Viron parlamenteissa on jo isolla äänten enemmistöllä tehty päätös Ottawan sopimuksesta irtau-tumisesta. Myös Puolassa on käynnissä vastaava prosessi, jonka odotetaan johtavan maan irtautumiseen sopimuksesta lähikuukausina.

Puolustusvaliokunta totesi lausunnossaan suluttamisen ja miinojen käytön muodosta-van kiinteän osan Suomen puolustuksen kokonaisuutta. Sulute on puolustuksellinen koko-naisuus, joka koostuu aseista, maalipisteistä, miinoista tai esteistä. Näiden tarkoituksena on estää vihollisen etenemistä ja tukea puolustusta. Jalkaväkimiinat soveltuvat monipuoli-siin käyttötarkoituksiin: panssarimiinojen ja panosten raivauksen vaikeuttamiseen, vihol-lisen liikkeen hidastamiseen, alueiden ja kohteiden suojaamiseen sekä sissitoiminnan tuke-miseen. Suomen maasto, harva tieverkosto ja vähäinen asutus tekevät jalkaväkimiinoista tehokkaan osan Suomen puolustusvälineistöä, kun otetaan huomioon todella pitkä maara-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

ja. Ne soveltuvat hyvin asevelvollisuusarmeijan käyttöön yksinkertaisen rakenteensa ja helppokäyttöisyytensä ansiosta.

Valiokunnan kuulemisissa painottui, että jalkaväkimiina olisi Suomelle puolustuksellinen ase. Mahdollinen jalkaväkimiinojen käyttö tapahtuisi tarkasti säädellysti ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteita noudattaen. Miinojen käyttöä ohjaisivat tiukat ohjeistukset, joiden tavoitteena on minimoida vaikutukset siviiliväestöön ja varmistaa vastuullinen puolustuksellinen käyttö. Puolustusvoimat ei asentaisi jalkaväkimiinoja normaalioloissa, vaan kaikki miinat olisivat varastoituina koulutus- ja harjoitustoimintaa lukuun ottamatta.

Ulkopoliittisista näkökohdista ulkoasiainvaliokunta toteaa, että vaikka perusteet sopimuksen irtisanomiselle ovat selkeät, humanitaarisen oikeuden sopimuksen irtisanominen on poikkeuksellinen toimi, joka saattaa heijastua kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään. Samalla Suomen päätös irtisanoa sopimus myös osaltaan vaikeuttaa sen saamista universaaliksi, kaikki valtiot kattavaksi. Edellä mainituista syistä valiokunta pitää erityisen tärkeänä sitä, että Suomi jatkaa aktiivista työtään asevalvonnan ja aseidenriisun saralla kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden edistämiseksi. Asevalvonnan keinoin tavoitellaan strategista vakautta.

Ulkoasiainvaliokunta käsitteli kuulemisissaan myös kysymystä, mistä jalkaväkimiinat hankittaisiin, mikäli jalkaväkimiinajärjestelmä palautettaisiin Puolustusvoimien keinovalikoimaan. Asiaa käsitteli myös puolustusvaliokunta. Saatujen arvioiden mukaan tuotanto kotimaassa olisi vaihtoehtoja todennäköisin. Puolustusvoimilla on myös omaa merkittävää kykyä miinantuotantoon. Asiantuntija-arvioiden mukaan Suomessa on teknologinen osaaminen miinojen tuotantoon riippumatta siitä, kohdistuuko Suomen operatiivinen tarve perinteisiin mekaanisiin jalkaväkimiinoihin, kehittynyttä sensoriteknologiaa sisältäviin ratkaisuihin vai molempien yhdistelmään.

Sitten ulkoasiainvaliokunnan johtopäätöksiin:

Valiokunta hyväksyy, että Suomi irtisanoa jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen. Päätös perustuu Suomen puolustuksen tarpeisiin heikentyneessä turvallisuustilanteessa. Ottawan sopimuksesta irtautuminen tehdään sopimuksen ehtojen ja määräysten mukaisesti laillisesti ja läpinäkyvästi. Nato ei aseta jäsenmailleen rajoitteita jalkaväkimiinojen käyttöön vaan korostaa kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämistä ja kehittämistä. Suomi jatkaa vastuullista ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaista asejärjestelmien käyttöä osana Nato-yhteensopivaa puolustusratkaisua.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto huolehtii strategisesta viestinnästä tämän ratkaisun suhteen niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Irtisanomispäätöstä avattaessa eri yhteyksissä on syytä korostaa Suomen jatkavan vastuullista toimintaa sekä maan rajojen sisä- että ulkopuolella myös irtisanouduttuaan Ottawan sopimuksesta. Jalkaväkimiina on jatkossakin Suomelle puolustuksellinen ase. Suomi on vastuullinen miina-aseen käyttäjä.

Valiokunta painottaa, että Suomen tulee osoittaa konkreettisin toimin, että Suomi jatkossakin puolustaa monenkeskistä kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja sen vahvistamista sekä jatkaa aktiivista työtään asevalvonnan ja aseidenriisun saralla kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden edistämiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että irtisanoessaan Ottawan sopimuksen Suomi jatkaa vahvaa tukeaan humanitaariselle miinatoiminnalle. Valiokunta korostaa, että mikäli suunniteltua humanitaarisen miinatoiminnan tu-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kea olisi mahdollista lisätä tulevina vuosina verrattuna aiempien vuosien tukeen, tämä olisi merkittävää. Valiokunta toteaa, että parlamentaarisella seurannalla ja vaikuttamisella on keskeinen merkitys laajan parlamentaarisen tuen varmistamiseksi ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä puolustuspolitiikan linjauksille.

Päätösehdotuksena ulkoasiainvaliokunnalta on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 56 tarkoitetun yleissopimuksen irtisanomisen, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 1., 2., 3. ja 4. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy yhden lausuman, joka kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että irtisanoes- saan Ottawan sopimuksen Suomi jatkaa vahvaa tukeaan humanitaariselle miinatoiminnal- le.” Yksi vastalause on liitetty mietintöön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset puheenjohtajalle esittelystä. — Jos minis- teri haluaa käyttää lyhyen puheenvuoron, niin olkaa hyvä.

14.12 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnalle mietinnöstä. Se on tasapainoinen kokonaisuus, ja siinä korostuu sama, mikä hallituksen esityksessä, eli tämän kaiken perusta on Venäjän uhkaan varautuminen ja Suomen puolus- tuksen vahvistaminen. Pitää muistaa, että myös Nato-jäsenyyden aikakaudella ja tiivisty- vän kansainvälisen puolustusyhteistyön aikakaudella Suomen turvallisuuden perusta on edelleen kansallisen puolustuskyvyn vahvistaminen kaikin mahdollisin keinoin.

Miinaesityksen taustalle on jo viime kesänä annettu käsky Puolustusvoimille miinojen uudelleenarvioinnin pohdinnasta. Sen jälkeen hallitus on muodostanut omaa kantaa, tästä on käyty parlamentaarista keskustelua ja voimakasta julkistakin keskustelua. Esityksen taustalla ovat siis Ukrainan sodan opit Venäjän sodankäyntitavasta. Venäjä käyttää edel- leen massamaisesti jalkaväkeä, ja siihen jalkaväkimiinat ovat yksi keskeinen puolustuksel- linen asejärjestelmä. Jalkaväkimiinojen keskeiset hyödyt tulevat siitä, että jalkaväkimi- noilla voidaan hidastaa vihollisen etenemistä, ohjata vihollisen kulkua puolustajalle otolli- siin maasto-olosuhteisiin ja aiheuttaa miinoilla niin sanottua miinakauhua, joka estää yli- päättään vihollisen toimintaa tietyillä alueilla. Jalkaväkimiinojen käyttö myös vähentää Suomen omia tappioita tarvittaessa, eli siis meidän reserviläisten tappioita voidaan vähen- tää miinojen hyödyntämisellä.

Erityisesti Suomelle miinat ovat olennainen kysymys. Meillä on pitkä maaraja Venäjän kanssa, joten kysymys miinojen osalta on meille paljon olennaisempi kuin esimerkiksi Länsi-Euroopan saarivaltioille. Se on täysin luontevaa sen takia, että Suomi on tässä hyvin aloitteellinen. Meidän maasto-olosuhteet puoltavat sitä, että jalkaväkimiinat otettaisiin käyttöön, koska meillä on hajanainen, rikkonainen ja laaja maastoalue, jonka kapeikkoihin ja järvien väliköihin sopii hyvin suluttaminen, linnoittaminen ja miinoittaminen. Meidän reserviarmeijalle jalkaväkimiinat ovat myös juuri sopiva asejärjestelmä. Se on yksinkertai- nen, helpokäyttöinen ja toimintavarma. Jalkaväkimiinat ovat myös huoltovarmoja. Niitä voidaan myös kriisiaikana tuottaa kotimaassa ja niitä voidaan varastoida merkittäviä mää- riä pitkiksikin ajoiksi. Miinoittamistoiminta on Suomessa maailman vastuullisinta. Miino- ja tietysti käytetään vain, jos vihollinen aikoo hyökätä Suomeen. Miinat merkitään karttoi- hin, jotta omat joukot kykenevät kulkemaan turvallisesti alueilla, mutta miinat voidaan myös raivata pois jälkikäteen.

Esimerkiksi kansainvälistä miinoitukseen liittyvää raivaamistyötä tullaan jatkamaan, se on selvää, ja kansainvälinen oikeus tulee olemaan Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

keskiössä jatkossakin. Tiedämme historiasta, että Venäjälle varsinaisesti kansainvälinen oikeus ei ole mikään pidäke. Sen takia tässäkin asiassa olemme joutuneet menemään puolustukselliset perusteet edellä.

Vielä kerran kiitoksia valiokunnalle mietinnöstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Ja sitten... [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] Meinasin juuri kysyä, onko tarvetta käydä lyhyttä keskustelua, mutta näyttää siltä, että on. Eli ne, jotka haluavat käyttää puheenvuoron tässä, painaakaa V-painiketta ja nouskaa seisomaan. — Edustaja Koskinen.

14.16 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En pyytänyt puheenvuoroa, mutta voin toki vahvistaa, [Antti Kaikkonen: Kaikki muut pyysi kyllä!] että ministeri aivan oikein totesi, että tätä laajalla konsensuksella käsiteltiin niin puolustusvaliokunnassa kuin ulkoasiainvaliokunnassakin, ja toivottavasti tämä eduskuntakäsittelykään ei liiaksi revähdytä näitä näkemyksiä.

On ymmärrettävää, että esimerkiksi eri järjestöjen puolelta tuodaan vahvaakin kritiikkiä, kun lähdetään hyvin ikään kuin kapeasta näkökulmasta puolustamaan humanitaarista oikeutta tahi juuri tällaista kattavaa kansainvälistä aserajoitussopimusta. Mutta sitten mitä laveammin keskustellaan esimerkiksi kansainvälisessä ympäristössä, sitä helpommin siellä kyllä ymmärretään, että Suomen maantieteellisessä asemassa tällainen poikkeava irtautuminen sopimuksesta on perusteltua. Se on sinänsä kansainvälisen oikeuden mukaista, koska sopimuksessa nimenomaan on mahdollistettu tämä irtautuminen sillä kuuden kuukauden viiveajalla sopimuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ajattelin, että valiokunnan puheenjohtaja haluaa käyttää puheenvuoron. — Varapuheenjohtaja Vikman.

14.17 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos oppositiopuolueille vahvasta tuesta, lähes yksimielisestä tuesta, valiokuntakäsittelyn aikana tälle tärkeälle hallituksen esitykselle. Ottawan sopimuksesta irtautuminen vahvistaa Suomen turvallisuutta ja puolustuskykyä.

Ulkoasiainvaliokunnan lähes yksimielinen mietintö lähti siitä, että Suomen turvallisuus ja puolustus nostetaan etusijalle tätä asiaa arvioitaessa. Ottawan sopimuksesta irtautumiselle on selkeät perusteet, ja, kuten ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa arvioitaessa täytyykin, Suomen turvallisuus on se ratkaiseva tilanteessa, jossa Venäjä muodostaa vakavan ja pitkäkestoisen uhan Suomelle ja koko Euroopalle samaan aikaan, kun meillä on pisin Naton raja turvattavana.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

14.18 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Ensinnäkin täytyy kiittää ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajaa ja koko valiokunnan jäsenistöä sekä puolustusvaliokuntaa. Se käsitys, mikä minulle ulkoasiainvaliokunnan työstä tuli, on, että tämä ehdotus käsiteltiin hyvin asianmukaisesti nopealla aikataululla mutta hyvin täsmällisesti.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Kun Suomi todellakin liittyi Ottawan sopimukseen 2012, Puolustusvoimat ei tuolloinkaan suositellut jalkaväkimiinoista luopumista. Suluttaminen on iso osa, olennainen osa, Suomen puolustusta.

Kotimainen tuotanto täytyisi saada käyntiin tavanomaisten miinojen tai älymiinojen osalta. Meillä on teknologinen kyky siihen. Tätä myöskin puolustusvaliokunta esitti.

Nyt tässä mietinnössä Suomi yhdistää kovan puolustuksen ja kohdennetun avun eduskunnan lausuman mukaisesti.

Ja vielä aivan lopuksi ulkoasiainvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen on edelleen täytettävä muista kansainvälisistä velvoitteista johtuvat velvoitteet, muun muassa asevalvontasopimukset sekä ihmisoikeussopimukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

14.20 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen Keskusta ja keskustan eduskuntaryhmä tukevat irtaantumista Ottawan sopimuksesta täysin yksimielisesti, ja meillä ei ole mitään poikkeamia tai irtaantumisia tästä asiasta. Kaikki me tiedämme, miten maailma on muuttunut. Se on muuttunut ikävään suuntaan. Meidän turvallisuusympäristömme on, niin kuin tässä ministeri ja valiokunnan puheenjohtaja hyvin kuvasivat, muuttunut synkempään ja vaarallisempaan suuntaan, ja meidän täytyy ajatella ensisijaisesti Suomen puolustusta.

Rouva puhemies! Tässä salissa ja varmaan useimmille suomalaisillekin ovat ihan itsestäänselviä tai lähes itsestäänselviä tietyt asiat, mutta silti totean ne, kun on joitakin poikkeaviakin somekeskusteluja ja kommentteja kuullut. Tietenkin miinoja käytetään vain siinä tilanteessa, että Suomi on ajautunut sotilaalliseen konfliktiin. Mitään miinoitteita meillä ei tietenkään ole rauhanaikana. Ja se on erittäin tärkeä asia muistaa, että Suomessa tehdään aina kartat siitä, kun miinoite on tehty. Meillä ei ole koskaan käytetty miinoja sillä tavalla kuin joissakin verisissä konflikteissa maailmalla, joiden vuoksi Ottawan sopimus on tehty.

Arvoisa puhemies! Totta kai Suomi jatkaa humanitääristä työtä ja työtä henkilömiinojen aiheuttamien vahinkojen ja ongelmien korjaamiseksi ja auttamiseksi maailmalla. [Puhemies koputtaa] Tämä päätös ei muuta sitä millään tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

14.21 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ulkoasiainvaliokunnalle ja myös puolustusvaliokunnalle. Mielestäni mietintö on oikein hyvin perusteltu, ja puolustusvaliokunnan lausunto myös antaa kyllä pohjan tehdä tämä päätös, joka ei tietysti ole sillä tavalla ilonaihe, että aseistariisuntasopimukset ovat merkittävä osa, jolla maailmaa on tehty paremmaksi paikaksi, mutta tässä ajassa erittäin perusteltu päätös Suomelta aivan sääntöjen ja sopimuksen pykälien mukaisesti aloittaa sitten tämä irtautuminen ja se päätökseen saada.

Haluaisin vielä erikseen korostaa tätä lausumaa. Pidän sitä erittäin tärkeänä ja itse asiassa erinomaisena osana tätä mietinnössä mainittua strategista viestintää mutta ennen kaikkea tärkeänä sitoumuksena siihen, että maailmasta tehdään turvallisempi paikka ihmisille. Sinne tänne kylvetyt miinat eivät sitä tee, joten pidän kyllä erittäin tärkeänä, että tämä lausuma tässä mukana on.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.22 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen monenkeskinen järjestelmä ja siitä kiinni pitäminen on Suomen turvallisuuden etu, ja nyt irtautumalla Ottawan sopimuksesta me itse heikennämme tätä meille tärkeää sääntöpohjaista järjestelmää, jonka luomalla tasapainolla pyritään nimenomaan ehkäisemään myös konfliktien syntyä.

Sitten tästä itse prosessista, joka oli erittäin kiireinen ja hätäinen ja joka ei myöskään parlamentarismien henkeä kunnioittanut, ymmärsin, että muille oppositiopuolueille oli tärkeätä tämän päätöksen yhteydessä nimenomaan se, että miinanraivaustyötä vahvistettaisiin nykyisestä. Nyt ulkoasiainvaliokunta ei näin linjannut, vaan sen sijaan rahoitus on laskusuuntainen.

Sitten toinen reunaehto oli se, että jos tuotanto aloitettaisiin kotimaassa, niin maamiinoille asetettaisiin maastavientikielto. Tätäkään ulkoasiainvaliokunta ei ollut valmis linjaamaan, joten nyt ollaan tilanteessa, jossa sitten mahdollisesti voidaan tulevaisuudessa aloittaa vientiä. [Puhemies koputtaa] Tämä on minusta aivan käsittämätön lisäys tässä koko prosessissa, [Puhemies koputtaa] että Suomi lähtisi omilla toimillaan vielä [Puhemies: Aika!] lisäämään maamiinojen määrää maailmassa. [Ben Zyskowicz: Auttamalla vaikka Viroa, se olisi ihan kauheaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Biaudet. [Välihuuto] — Jos te nyt sallitte, että muutkin saavat vähän puhua.

14.23 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puheenvuoro oli minulla. [Timo Heinonen: On edelleen! Aika juoksee!] — Kyllä, aika juoksee.

Ottawan sopimuksen päätös ei ole todellakaan yksinkertainen. Mielestäni on ehkä väärin keneltäkään sanoa, että tämä on ollut yksinkertainen ja helppo punninta. Kun Ottawan sopimukseen liitettiin, se tehtiin nimenomaan Suomen turvallisuuden lisäämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi maailmassa. [Sanna Antikainen: Mikä väite tämä on? Vastakeksitty väite!] Se oli juuri sitä päätösten tekoa. Punainen Risti on antanut todella, todella vahvan lausunnon ja vedonnut Suomeen, että emme olisi näin päättämässä, [Sanna Antikainen: Ja siellä on monia virheellisiä!] mutta koska kuitenkin näyttää olevan nyt näin, niin he nostavat esille sen merkityksen, että tällä Suomen muutoksella samalla kuitenkin sitoudutaan laajemmin sopimuksen tavoitteisiin, humanitäärisen oikeuden kunnioittamiseen ja humanitääriseen miinatoimintaan ja että ei miinojen maastavientiä tule jättää harkinnanvaraisen lupaprosessin varaan ja samalla mahdollistaa miinojen kehittämistä vientituotteeksi. He sanovat, että mikäli miinoja jatkossa valmistetaan Suomessa, ne tulisi jo lainsäätämisen yhteydessä asettaa maastavientikieltoon. Olisin kuullut vain, mitä mieltä olette ja millaisia mahdollisuuksia on. Mehän emme koskaan ole vieneet miinoja, emme myöskään [Puhemies koputtaa] silloin kun emme ole vielä olleet Ottawan sopimuksessa, koska silloin arvioitiin, [Puhemies: Aika!] että se ei ole tarkoituksenmukaista. Millä tavalla tätä voisi nyt hallita tulevaisuudessa, [Puhemies: Aika!] jotta emme lisää miinojen käyttöä maailmalla?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Östman.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

14.25 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ajoivat jo eduskuntavaaliohjelmassamme irtautumista Ottawan miinakieltosopimuksesta, eli kannatamme näin ollen Suomen irtautumista jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Suomen on varauduttava Venäjän sodan loppumiseen Ukrainassa ja siihen, mikä on Venäjän seuraava siirto. Nyt on aika laittaa tämä puolustuksellinen asia kuntoon. Suomi käyttää miinoja vastuullisesti. Eivät ne ole siviilejä varten, vaan se on sellainen pelote, mitä meidän itärajamme tarvitsee. Tästä syystä kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä iloitsee valiokunnan miltei täysin yksimielisestä mietinnöstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindberg.

14.26 **Jarmo Lindberg kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin pari viikkoa sitten Lontoossa jalkaväkimiinoja käsittelevässä paneelissa kenraali David Petrauksen kanssa. Hän on entinen Yhdysvaltain Afganistanin-joukkojen komentaja ja keskustiedustelupalvelu CIA:n pääjohtaja. Hän on käynyt kuusi kertaa Ukrainassa keskustelemassa taistelujen kulusta. Hän kertoi, mikä on muuttunut Venäjän sodankäynnissä: Venäjän joukot olivat sodan ensivaiheessa panssaroitujen ajoneuvojen sisällä. Nyt Donbasin alueella Ukrainan joukot ovat drooneillaan ja panssarintorjunnallaan estäneet panssaroitujen ajoneuvojen käytön, minkä vuoksi Venäjä jalkauttaa sotilaansa massamaisesti maastoon, jolloin jalkaväkimiinojen käytöllä on tehoa. Venäjän sodankäynti on siis muuttunut, ja vieläpä tämän sodan aikana. Mikään asejärjestelmä ei yksinään ratkaise sotaa, mutta jalkaväkimiinat yhdessä droonien, panssarintorjunnan ja esteiden kanssa tehostavat Suomen maavoimien torjuntakykyä pitkällä itärajalla.

Arvoisa puhemies! Suomelle miinat ovat puolustusase. Suomi käyttää jalkaväkimiinoja vain kriisitilanteissa sotatoimialueille merkiten miinoitukset, jotta ne jälkikäteen voidaan raivata pois. Samalla Suomi jatkaa vastuullisesti osallistumistaan humanitäärisen miinanraivaukseen eri puolilla maailmaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

14.27 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika, jolloin Suomi liittyi Ottawan sopimukseen, oli täysin eri kuin mikä on aika tänä päivänä. On aivan ehdottoman tärkeätä, että me irtaudumme Ottawan sopimuksesta. Jalkaväkimiina on varsinainen pelote, se ei ole mikään hyökkäysase. Sillä me pystymme torjumaan vihollisen ajatukset tulla meidän maahamme. Me pystymme sillä estämään myöskin sen, että vihollinen pääsee purkamaan meidän telamiinojamme, jotka ovat hyvin merkityksellisiä sillä kohtaa, jos vihollisella on tarkoitus tulla tänne raskaammalla aseistuksella.

Ottawan sopimushan ei ole myöskään missään vaiheessa estänyt meiltä valmiutta olla tekemässä tarvittaessa näitä miinoja koko ajan, elikkä meillä on hyvin nopeakin valmius näitä valmistaa. Mielestäni on tärkeätä, että ne pystytään valmistamaan kotimaassa, ja tätä mieltä on myöskin Puolustusvoimat. Puolustusvoimathan on ehdottomasti sitä mieltä, että telamiinojen lisäksi jalkaväkimiinat täytyy ottaa tänä päivänä käyttöön. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

14.28 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me elämme, ikävä kyllä, aikaa, jossa Suomen kansallinen turvallisuus ja oikeus turvata suvereenisuuttaan korostuvat rehellisesti sanottuna melko fundamentaalisella tavalla. Olemme joutuneet todistamaan, kuinka raakalaismaisella tavalla Venäjä sotaa käy miestappioista piittaamatta. Suomen maasto, pitkä maaraja ja reaaliset voimavaramme huomioiden jalkaväkimiinojen palautus osaksi asevoimia on täysin perusteltua.

Mielestäni nyt olisi syytä varmistaa viestinnällä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin ymmärrys vastuullisuudesta, jolla Suomi pakkotilanteessa miinoja käyttäisi, vastuullisuudesta liittyen miinanraivaamiseen ja siviilien suojelemiseen. Meillä on myös teknologista kykyä kehittää miinoja, joilla humanitaarisia riskejä voidaan estää, ja tähän työhön pitää ilman muuta ryhtyä ja sitä osaamista hyödyntää. Arvoisa puolustusministeri, kysyisin: millaisen painoarvon te tällaiselle viestinnälle tässä ajassa ja hetkessä annatte? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

14.30 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä, että Suomi irtautuu Ottawan sopimuksesta. Suomi ei tietenkään miinoja käyttäisi tositilanteessa muuta kuin oman maamme puolustamiseen, ja niin kuin esittelypuheenvuorossa kuulumme, sitten niistä miinakentistä tietenkin tehdään tarkat kartat, niin että tilanne kun on ohi, ne voidaan purkaa pois. Suomalaiset miinat eivät koskaan ole levällään siellä sun täällä, niin kuin esimerkiksi Afrikassa tapahtuu paljon.

Asun tuolla itärajan pinnassa ja näen sen metsäisen alueen koko ajan ympärilläni ja olen ikäni elänyt siellä, ja niissä olosuhteissa miina on todella tehokas puolustusväline, jolla esitetään maahan tunkeutuva vihollinen. Kuten kuulumme tässä edustaja Lindbergin asiantuntevassa puheenvuorossa, miten Venäjä on taistelutaktiikkaansa muuttanut, niin tämä sopii tähän tilanteeseen erittäin hyvin.

Todellakin kaikki Suomen miinat ovat Puolustusvoimien tarkassa valvonnassa ja ne ovat varastoissa ja niitä käytetään vain silloin kun tositilanne on edessä, eliikkä niistä ei ole kellekään vaaraa. Rinnastus siitä, että tämä vaarantaisi joissakin muissa maissa ihmisten terveyden ja varsinkin siviilien terveyden, on aivan ihmeellinen ja kummallinen suorastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

14.31 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omassa pohdinnassani henkilömiinojen käyttöönottoa puoltavat perusteet eivät riitä korvaamaan sitä haittaa, joka sääntöperusteiselle maailmalle irtaantumisesta koituu, ja sitä haittaa, joka miinoista koituu siviileille.

Vahvistaisiko henkilömiinojen käyttöönotto Suomen puolustusta? Vahvistaisi varmasti, kuten minkä muunkin tahansa asejärjestelmän käyttöönotto. Emme kuitenkaan tee niidenkään suhteen päätöksiä vain puolustuskyvyn kasvattamisen suhteen, vaan katsomme aina kokonaisturvallisuutta. Omaksi käsityksekseni on muodostunut se, että pystymme vastaamaan Venäjän aiheuttamaan turvallisuushkaan ilman irtaantumista Ottawan sopimuksesta. Jos emme pystyisi, kantani voisi olla toinen.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Olen huolissani kansainvälisen sääntöperusteisen järjestelmän heikkenemisestä. Jos Suomen kaltainen maa eroaa Ottawan sopimuksesta, heikentää se entisestään koko järjestelmää, ja pienenä valtiona sääntöperusteinen järjestelmä on meidän suurin turva.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

14.32 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä kohtaa on hyvä muistuttaa, miksi me olemme tässä tilanteessa. Me ollaan tässä tilanteessa sen takia, että meillä on rajanaapuri, joka ei halua noudattaa kansainvälisiä sääntöjä ja sitä sääntöpohjaista yhteiskuntaa, jollaista me halutaan ylläpitää Euroopassa ja muualla maailmalla.

Me RKP:ssä ajatellaan näin, että tällaista sopimussyhteiskuntaa ja globaalia maailmaa pitää ylläpitää, mutta tilanne on se, että meillä on rajanaapuri, joka tätä ei noudata. Siksi itse kannatan hallituksen esitystä ja olen hyvin kiitollinen siitä, että valiokunnan käsittelyssä tälle mietinnölle tuli laajaa tukea myöskin oppositiosta.

On ymmärrettävää, että tämä päätös herättää keskustelua, ja on tärkeää, että kansainvälisillä areenoilla viedään eteenpäin sitä viestiä, missä erityisasemassa Suomi on tällä hetkellä, jotta tästä ei synny väärinkäsityksiä. Mutta haluan myöskin alleviivata sitä, että se, että me lähdemme tästä sopimuksesta, ei ole mikään rikkomus. Se on ollut mahdollisuus, mikä meille tuli jo siinä kohtaa, kun me menimme tähän sopimukseen mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

14.33 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että tämä kansallista puolustustamme vahvistava päätös ollaan hyväksymässä laajalla enemmistöllä. Suomella tähän on aivan erityiset perusteet: 1 340 kilometrin yhteinen raja aggressiivisesti hyökkäyssotaa käyvän Venäjän kanssa ja lisäksi kokemukset siitä, millä tavoin Venäjä sotii Ukrainassa.

Kristillisdemokraattien puoluekokous ehdotti Ottawan sopimuksesta irtautumista vuonna 2019, ja ryhmämme tukee siis vahvasti tätä päätöstä. Mutta samalla totean, että kyllä myös poikkeavat mielipiteet, kuten täällä edustaja Honkasalo ja edustaja Pitko ovat esittäneet, kuuluvat demokratiaan, ja niille paikkansa todellakin sallittakoon. Mutta pidän silti erinomaisena, että meillä näyttää olevan laaja parlamentaarinen tuki tälle päätökselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kauma.

14.34 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä kuin edellinen puhuja siitä, että on todella hyvä, että Suomen valtiojohto ja eduskunta laajasti ovat nyt päätyvässä siihen, että Suomen kannattaa hakeutua pois Ottawan jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta.

Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta muuttunut turvallisuusympäristö Euroopassa kyllä edellyttää hallitukselta toimia puolustuksen vahvistamiseksi. Miinat ovat hyvä tapa tähän, koska ne ovat nopeita rakentaa, helppokäyttöisiä ja edullisia ja soveltuvat juuri niihin oloihin, joissa me elämme. Meillä on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa, ja tämä täydentää erittäin hyvin yhteistä muuta puolustustamme.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Haluaisin myös korostaa sitä, että miinojahan ei tulla laittamaan maastoon rauhanaikana, vaan ne varastoidaan, ja ne vaativat hyvin yksityiskohtaisen ja tarkan arvioinnin silloin kun niitä otetaan käyttöön, ja ainoastaan vain siis sodan aikana. On lisäksi todella hyvä, että Suomi jatkaa vahvaa tukea myöskin humanitääriselle miinatoiminnalle tästä eteenkin päin, [Puhemies koputtaa] kuten täällä moni on todennut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

14.36 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 13 vuotta sitten Suomi liittyi Ottawan sopimukseen, ja nyt se virhe vihdoinkin oikaistaan.

Naapurimaamme Venäjä ei ole muuttunut eikä tule muuttumaan yhtään miksikään. Hyökkäyssota jatkuu Ukrainassa, on jatkunut jo yli kolme vuotta. Näinä aikoina puolustukseen on panostettava, ja todellakin olemme panostaneet maanpuolustukseen ja huoltovarmuuteen. Satsaamme myös ampumaratoihin. Teemme päätöksiä ajatellen aina ensimmäisenä Suomea ja suomalaisia. Emme voi todellakaan jättää korjaamatta aiemmin tehtyjä virheitä, vaan päinvastoin rakennamme yhä turvallisempaa, iskunkestävämpää ja varmempaa Suomea. Jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta irtautuminen on tärkeä teko isänmaan eteen. On meidän tehtävämme pitää huolta puolustuskyvystämme ja turvata maamme itsenäisyys ja kansalaistemme turvallisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

14.37 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:lle Suomen ja suomalaisten turvallisuus on tärkeää, ja yhdymme tähän ulkoasiainvaliokunnan mietintöön. Kiitoksia vielä edustaja Koskiselle mietinnön hyvästä läpikäynnistä. Niiden, jotka ovat kiinnostuneet siitä, mitä mietinnössä on sisällä, kannattaa kuunnella edustaja Koskinen puheenvuoro. Siellä on paljon asioita.

Ottawan sopimukseen liittyminen vuonna 2012 oli päätös, joka tehtiin omana aikanaan. Tänä päivänä turvallisuusympäristön muutoksesta johtuen joudumme tästä sopimuksesta irtautumaan, ja siihen on pitävät ja hyvät perustelut, jotka löytyvät muun muassa puolustusvaliokunnan omasta lausunnosta ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä. Venäjän hyökkäyssota tappioista välittämättä on valitettavasti aikaa, johon meidänkin pitää varautua.

Täällä on korostettu sitä, että jalkaväkimiinat ovat nimenomaan puolustusase ja ne laitetaan rauhanaikana varastoon. Arvoisa ministeri, pidän äärimmäisen tärkeänä, että tätä myös informoidaan niin kotimaassa kuin ulkomailla. Suomi pitää omasta kansallisesta turvallisuudesta ja itsemääräämisoikeudesta hyvän huolen järkevällä tavalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen. [Mikrofoni on kiinni] — Edustaja, mikrofoni vissiin jumittaa. [Petri Honkonen: No niin, kyllä, anteeksi!]

14.38 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion itsemääräämisoikeus ja itsenäisyys ovat perusedellytyksiä sille, että oikeusvaltio voi toteutua, ja onkin ihan oikein, että Suomella näyttäisi hyvin laajasti tämänkin keskustelun perusteella olevan valmiutta tarkastella aikaisempia linjauksia, joita on hyvin erilaisessa tilannekuvassa ja maailmanajassa tehty, ja hyvä, että näin tämän miinakieltosopimuksenkin osalta tehdään.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Omalta osaltani yhdyin siihen näkemykseen, että suomalaisessa varusmieskoulutuksessa ja suomalaisessa sotilaskoulutuksessa jalkaväkimiinojen ja myös muiden miinajärjestelmien käyttö on hyvin huolellista. Siihen koulutetaan hyvin perusteellisesti, ja Suomen armeija tietää, mihin ne miinat on laittanut, ja ne voidaan myös asianmukaisesti raivata. Näin itse pioneerikoulutuksen aikanaan saaneena voin todeta ja luotan siihen, että tämä sama taso, ellei jopa parempana, tulee jatkumaan [Puhemies koputtaa] tämän muutoksen jälkeenkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaleva.

14.39 Atte Kaleva kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt toisin kuin täällä salissa on esitetty, tämä Suomen irtautuminen Ottawan sopimuksesta ei tietenkään millään tavoin rapauta kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, vaan päinvastoin Suomi irtautuu sopimuksesta siihen sopimukseen kirjatun irtautumisprosessin mukaisesti. Olisi aivan eri asia, jos me täällä sanottaisiin, että me lopetetaan noudattamasta sitä sopimusta yhtäkkiä. Ei, vaan me irtaudutaan nimenomaan kunnioittaen tätä sääntöpohjaista järjestelmää ja tätä sopimusta.

Sitten toinen on tämä myyntikielto, jota täällä on esitetty, kategorinen myyntikielto. Olisi nyt perin kummallista se, että kun meidän läheiset liittolaiset, siis sekä Naton että EU:n piirissä — Viro, Latvia, Liettua, Puola — ovat irtautuneet tai irtautumassa Ottawan sopimuksesta, niin jos me täällä tuotetaan niitä jalkaväkimiinoja, me ei voitaisi niitä myydä näihin maihin. Se olisi hyvin absurdia. Edelleenkin Suomi toimii vastuullisesti. Me ei olla niitä miinoja myymässä minnekään tuonne konfliktimaihin, missä niitä käytetään täysin holtittomasti.

Suomi toimii vastuullisesti myös sikäli, että kun tästä sopimuksesta irtaudutaan, niin niitä miinoja ei mennä tuonne kaivamaan maahan itärajalles, ei suinkaan, vaan ne pysyvät varastoissa. Suomi käyttää niitä vain konfliktin aikana, ja silloin hyvin vastuullisesti niistä tehdään aina sulutteen seloste, jotta ne voidaan raivata. Tämä on täysin selvä asia.

Edelleenkin, vaikka irtaudutaan Ottawan sopimuksesta, Suomi toimii miinakysymyksessä hyvin vastuullisesti. — Kiitos. [Juha Hänninen: Asia on juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Immonen.

14.41 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen seissyt kouluttajana suomalaisessa miinoitteessa useita kymmeniä, mahdollisesti jopa satoja kertoja, kaikkina vuodenaikoina, kaikissa sääolosuhteissa. Tämän kymmenen vuoden kokemuksella pioneeriupseerina olen vakuuttunut siitä, että suomalaisen sotilaan rakentama miinoite on turvallinen maotamme puolustaville sotilaille ja sen maan kansalaisille, joita sillä miina-aseella puolustetaan. Suomalaisella sotilaalla on ollut aina tiukka miinoittamiskuri. Se on tärkeä turvallisuustekijä myös koulutuksen aikana.

Miinoja käytetään tarkan suunnitelmallisesti. Miinoitteet myös dokumentoidaan siten, että jokainen miina on paikannettu ja merkitty dokumentteihin ja karttapiiirroksiin. Tämä on tärkeä koulutuksellinen asia ja merkittävä osa myös palvelusturvallisuutta. Väite tai mielikuva, että miinoja käytettäisiin, ainakaan Suomessa, huolimattomasti, on tuulesta temmattu. Ei suomalaisella tykistölläkään roiskita minne sattuu, vaan kaikkien armeijamme aseiden käyttö on tarkkaan kontrolloitua ja suunniteltua.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Toivon, että tässä tapauksessa eduskunta äänestää tässä salissa Suomen turvallisuuden puolesta ja Ottawan sopimuksesta irtautumisen puolesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

14.42 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella valitettavaa, että Venäjän sotatoimet Georgiaa ja Ukrainaa sekä kyberhyökkäykset ja muut hybridioperaatiot naapurimaita vastaan ovat oikeastaan johtaneet meidät siihen tilanteeseen, että Suomi on nyt irtaantumassa Ottawan sopimuksesta, joka on kieltänyt jalkaväkimiinat ja on ollut erittäin tuloksellinen kansainvälinen sopimus erityisesti miinojen siviiliuhrien vähentämiseksi.

Mutta on selvää, että idealismi ei saa mennä realismiin edelle, kun kysymys on Suomen turvallisuudesta ja myös suomalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Ja kuten täällä on jo hyvissä puheenvuoroissa muun muassa edustaja Kaleva nostanut esille sen, miten näitä miinoja, jos niitä joskus jouduttaisiin käyttämään, tulotaisiin käyttämään, niin nimenomaan suomalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi eikä niin kuin olemme esimerkiksi nähneet vuosikymmenien aikana Bosnian tai Angolan sisällissodissa, joissa miinoja kirjaimellisesti kylvettiin sinne sun tänne, jolloin orastavankaan rauhan aikana niitä ei ole kyetty sieltä puhdistamaan tehokkaasti. Toivon itsekin, että ehkä tätä näkökulmaa pidettäisiin enemmän yllä, miksi näitä nimenomaan ollaan [Puhemies koputtaa] Suomessa ottamassa käyttöön ja mikä niitten käyttötarkoitus tulisi olemaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.43 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannatan Suomen irtautumista Ottawan sopimuksesta. Ajattelen niin, että irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta on johdonmukainen askel Suomen oman puolustuksen vahvistamisessa. Kun sopimukseen aikoinaan sitouduttiin, oli maailmantilanne ihan toisenlainen.

On luontevaa vahvistaa pitkää itärajaa tarvittaessa jalkaväkimiinoilla, jotka ovat vaarallisia maahantunkeutumista yrittäville. Muut maat kyllä ymmärtävät Suomen aseman ja tilanteen Venäjän naapurimaana. Suomen kohtalon täytyy olla Suomen omissa käsissä, ja toivottavasti saamme tämän tärkeän lakiesityksen maaliin torstaina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.44 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottawan sopimus on yksi maailman onnistuneimmista ja tehokkaimmista aserajoitus sopimuksista. Pidän tärkeänä, että myös sopimuksesta irtautumista kannattavat tunnistaisivat ne riskit, jotka tähän päätökseen liittyvät. Ajatus, että sopimuksesta irtautuminen jollain lailla vahvistaisi sopimusjärjestelmää, on kyllä todellisuudelle varsin vieras. Irtautumalla tästä sopimuksesta Suomi osaltaan edesauttaa kehitystä, jossa yhä useammat valtiot voivat nähdä mahdollisena irtautua sotatilanteita varten luoduista sopimuksista. En erityisesti arvosta argumentaatiota, jossa Suomea sitovien ja Suomea myös suojaavien kansainvälisten sopimusten puolustaminen asetetaan jollain lailla vastakkain turvallisuuden kanssa. Minä uskon, että aivan jokainen tässä salissa tekee päätöksensä Suomen turvallisuus edellä. Monelle tuntuu

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

olevan tärkeää vakuuttaa, että Suomi on poikkeuksellinen miinojen käyttäjä. Tässäkin asiassa on ehkä kuitenkin rehellistä nähdä ne harmaan sävyt ja se tosiasia, että henkilömiinat määritelmällisesti ovat aseita, joiden kohdetta ei voi vastuullisinkaan miinoittaja valita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tanus.

14.45 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on radikaalisti muuttunut Venäjän bruttaalin Ukrainaan hyökkäyksen vuoksi. Sodankäynnin myötä myös Suomen on pitänyt arvioida puolustuskäytännön ja puolustustarpeitaan. Puolustusvoimat ei aikoinaan kannattanut Ottawan sopimukseen liittymistä. Nyt tehdyn selvityksen ja huolellisen arvion mukaan Puolustusvoimat kannattaa Ottawan sopimuksesta irtautumista.

Jalkaväkimiinat ovat puolustuksellinen asejärjestelmä. Sitä todella käytetään vain sodan, sotilaallisen kriisin aikana. Miinat merkitään tarkoin karttoihin, ja ne voidaan myös raivata pois. Miinoitetulla alueella eivät siviilit liiku. Jalkaväkimiinat ovat tehokas, myös kustannustehokas järjestelmä. Se on huoltovarmuuden kannalta hyvä. Kotimainen puolustusteollisuus voi jalkaväkimiinoja valmistaa, ja myös Puolustusvoimilla on siihen valmius. Kansainvälistä humanitääristä työtä tällä sektorilla tietenkin jatketaan.

KD on tosiaan kannattanut jo pitkään Ottawan sopimuksesta irtaantumista. Hyvä, että se nyt viimein toteutuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.46 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ulkoasiainvaliokunnalle asian maaliin saattamisesta eduskunnassa ja ministeri Häkkäselle ja ministeri Valtoselle tämän asian valmistelusta.

Suomi irtaantuu nyt Ottawan sopimuksesta, ja otamme jalkaväkimiinat varastoihin. Suomi irtaantuu Ottawan sopimuksesta täsmälleen tämän sopimuksen omien määräysten mukaisesti. Suomi siis kunnioittaa tekemiään sopimuksia tässäkin. Sääntöpohjaisesta maailmanjärjestyksestä kiinni pitäminen ei tarkoita sitä, että ei voisi koskaan irtaantua tekemisistään ratkaisusta, kun kansallinen etu tätä vaatii, ja nyt vaatii. Irttaannumme nyt siis Ottawan sopimuksesta, mihin itse asiassa Venäjän naapurimaan ei olisi pitänyt edes koskaan liittyä. Syy meidän irtaantumiseemme on Venäjä, Venäjä, Venäjä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huru.

14.47 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Entisenä miinanraivaajana ja rauhanturvaajaveteraanina ilolla tervehdin tätä hallituksen esitystä Ottawan miinakieltosopimuksesta irtautumiseksi.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, tämä esitys sopimuksen irtisanomisesta perustuu Suomen puolustusteollisuuden tarpeisiin heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein päämäärä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden päämäärien turvaamiseksi ja voidakseen tarvittaessa vastata pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin Suomen on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyä. Tämän vuoksi on tarkoituksenmu-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kaista irtisanoa yleissopimus, ja sopimuksen irtisanominen mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen.

Kysyisinkin ministeriltä: Miten näette ulkoasiainvaliokunnan lausunnon? Onko Suomessa kykyä jatkossakin [Puhemies koputtaa] myös humanitaariseen miinanraivaukseen? [Eva Biaudet: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

14.49 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi, ja meillä on velvollisuus varautua mahdollisiin uhuihin kokonaisvaltaisesti. Jalkaväkimiinat eivät ole kevyin perustein käytettäviä aseita, vaan ne ovat osa uskottavaa puolustusta, jonka tehtävä on hidastaa hyökkääjää, ohjata vihollisen kulkua, suojata siviilejä ja ostaa aikaa omille joukoille. Täysin korvaavaa menetelmää jalkaväkimiinoille ei ole, vaikka teknologia kehittyy. Myöskään miinapelotetta ei voi korvata.

Suomen kokemus miinojen vastuullisesta käytöstä on vahva. Merkinnästä ja raivauksesta pidetään vahvaa dokumentointia. Käyttö rajataan tiukasti kotimaan puolustukseen. Ottawan sopimuksesta irtautuminen on kansainvälisen oikeuden mukaista, kun kansallinen turvallisuus sitä edellyttää. Tämä päätös tehdään, jotta voimme varautua ja varmistaa puolustuskyvyn uskottavuuden.

Turvallisuus rakennetaan rauhan aikana, ja siksi tuen hallituksen esitystä vastuullisena ja välttämättömänä toimenpiteenä. [Kokoomuksen ryhmästä: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

14.50 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtautumista ja niin myös keskustan ryhmä yhteneväisesti. Luotan turvallisuusammattilaisten arvioon, nimittäin riittävän sotilaallisen pelotteen arvioinnista ei nähdäkseni tulisi tehdä poliittista huutokauppaa.

Suomi liittyi Ottawan sopimukseen vuonna 2012, mutta nyt on toisenlainen aika. Uskon vahvasti, että maailmalla on ymmärrystä Suomen muuttuneelle ratkaisulle. Kansainvälinen ilmapiiri on kiristynyt, ja naapurimaamme Venäjä käy sotaa Ukrainassa. Ukrainan sodassa jälkiväkimiinat ovat olleet tärkeässä roolissa. Suomen ratkaisulle olisi siis puhtaasti puolustukselliset tarkoitukset. On kuitenkin tärkeää huomata, että emme ole selkä seinää vasten tätä päätöstä tehdessämme. Ulko- ja turvallisuuspoliittiset päätökset tulee aina tehdä rauhassa ja harkiten, ja niin nytkin nähdäkseni tapahtuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pauli Kiuru.

14.51 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viro, Latvia ja Liettua ovat luopuneet tästä sopimuksesta. Puolassa asia on vireillä. Suomen puolustusvoimat tekee, mikäli irtautuminen hyväksytään, yhteistyötä suomalaisten yritysten kanssa, ja tavoite on tietysti, että kotimainen tuotanto saadaan ajettua ylös. Pitäisin varsin outona, jos emme Nato-liittolaistemme kanssa voisi tehdä yhteistyötä, kuten Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan kanssa. Sen takiahan liitossa ollaan.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Olemme saaneet laajaa ymmärrystä tälle tulevalle päätökselle. Me olemme vastuussa paitsi suomalaisille, olemme vastuussa EU:lle ja Nato-kumppaneille.

Tärkeätä on, niin kuin moni on korostanut, tämä viestintä, miten niitä miinoja laitetaan, koska niitä laitetaan, millä perusteella ja miten ne sieltä poistetaan.

Ja viimeisenä kysyn puolustusministeriltä: miten Nato-kumppanimme voivat koulutuksessa ja mahdollisessa tositilanteessa käyttää jalkaväkimiinoja, esimerkiksi nyt harjoitustilanteessa Lapissa, koska osa Nato-maistahan kuuluu edelleen tähän sopimuksen piiriin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laakso.

14.52 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä, miksi ei oikeasti uskota sitä, että me voidaan oikeasti Suomessa huolella sijoittaa näitä miinoja ja käyttää niitä, koska ymmärrätkö te oikeasti, että siinä kohtaa, kun niitä käytetään, se tarkoittaa sitä, että me ollaan Venäjän kanssa sodassa? Ei siellä metsässä ole kukaan enää keräilemässä mustikoita tai ketään muutakaan, turvapaikanhakijoita tai vastaavia, ketkä ovat oikeasti mukamas vaarassa niitten miinojen osalta.

Väkisin tulee mieleen, että tässä on ideologiaa siinäkin, että esimerkiksi perussuomalaiset ovat vastustaneet tätä aina koko ryhmänä. Johtuuko nyt siitä, että tätä pitää sitten vastustaa jossain tiettyssä porukassa? Koska tällainen ideologinen ajattelu ja vastustaminen on oikeasti Suomen turvallisuuden romuttamista, niin onko tämä oikeasti isänmaallista? Ei varmasti. [Veronika Honkasalo: Eiköhän me olla kaikki yhtä isänmaallisia täällä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

14.53 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse ymmärrän hyvin nämä perustelut Ottawan sopimuksesta irtautumiselle. Venäjän hyökkäyssota on muuttanut tietenkin merkittävästi meidänkin tilannetta ja asemaa, ennen kaikkea se julma sodankäynti. Silti tämä ei ole minulle millään tapaa iloinen aihe. Aina kun irtaudumme merkittävästä kansainvälisestä sopimuksesta, jossa olemme itse olleet mukana ja aktiivisesti halunneet myös muita mukaan, se ei voi olla meille ilon aihe.

Aivan kuten täällä tänään on todettu, niin jos sotatilanteita varten tehdyistä kansainvälisistä sopimuksista irtaudutaan kriisien uhatessa pelotteena, on hyvä ymmärtää, että myös näiden sopimusten merkitys heikkenee. Toivon itse, että siinä keskustelussa, mitä täällä käymme, ymmärrämme, että jokainen täällä kyllä ymmärtää Suomen puolustuksen merkitystä ja jokainen puolustaa Suomea mutta että samanaikaisesti olemme myös velvollisia sille, että kansainväliset sopimukset eivät tässä maailmanajassa menettäisi merkitystensä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

14.55 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimissa on valmisteltu selvitys, jossa tarkastellaan Puolustusvoimien tarvetta täydentää suorituskykyään. Selvityksessä on huomioitu erityisesti opit Venäjän toimintamenetelmistä Ukrainan sodassa. Aiemmin arvioitiin, että teknologian kehitys vähentäisi jalkaväen merkitystä. Venäjän toimet Ukrainassa osoittavat kuitenkin, että jalkaväen merkittävä ja perinteinen rooli on edelleen säilynyt. Jalkaväkimiina on yksinkertainen ase, eikä sen suorituskykyä voida täysimääräisesti korvata muilla järjestelmillä.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Kaikkien on myös hyvä huomioida, että puolustushallinto ei käynnistä valmisteluja jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamiseksi ennen kuin Ottawan sopimuksen irtisanominen on tullut voimaan. Puolustusvoimat ei senkään jälkeen asenna miinoja normaalioloissa, vaan kaikki miinat on varastoitu. Jos Suomi joutuisi käyttämään jalkaväkimiinoja, Puolustusvoimat käyttäisi niitä vastuullisesti ja ehkäisisi vahinkoja siviileille ja omille joukoille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowiec.

14.56 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näinä aikoina tässä salissa ja tässä maassa puhutaan valitettavasti paljon maanpuolustuksesta, nyt miinoista, ja samalla käydään keskustelua muun muassa puolustusmäärärahoista. Haluan korostaa sitä, että näitä asioita ei valmistella ja päätetä siksi, että valmistautuisimme sotaan, vaan siksi, että onnistuisimme välttämään sodan.

Täällä on sanottu, että maailma on muuttunut niistä ajoista, kun Suomi tähän sopimukseen liittyi. Tämä on tietysti totta, mutta kuitenkin sopimukseen liittyminen oli alun perinkin virhe. Se oli sitä Halosen ja Tuomiojan maailmaa syleilevää politiikkaa, [Välihuutoja — Sanna Antikainen: Totta!] jossa oman maan puolustustarpeet jäivät vähemmälle.

Kuitenkin sanon, että muiden kansanedustajien isänmaallisuuden epäileminen ei ole perusteltua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

14.57 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hyrkkö otti tässä esille sodan. Haluaisin muistuttaa teitä tai enemmänkin toivoo, että kai te tiedätte, että Suomen kohdalla on kyse mahdollisesta hyökkäyksestä meitä kohtaan ja meidän puolustuskyvystämme, ja tiedoksi, etteivät silloin aikoinaan Puolustusvoimat ja puolustusministeriö edes kannattaneet tähän sopimukseen liittymistä.

Kiitos nyt hallitukselle tästä hyvästä esityksestä, ja kiitos erityisesti ulkoasiainvaliokunnan enemmistölle siitä, että vain yksi oli tätä vastaan.

Haluan sanoa vielä sen, että on kyllä totta, että joissakin maissa joidenkin poliitikkojen kesken tästä voi aiheutua keskustelua, mutta se johtuu lähinnä tietämättömyydestä. Onkin tärkeää, että kaikki tässä salissa, kaikki poliitikot, sitoutuvat siihen, että me levitämme maailmalla kollegoillemme oikeaa tietoa meidän tilanteestamme, ja tämä koskee myös vasemmistoliittoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

14.58 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on aivan oikeassa, että jalkaväkimiinat ovat puolustuksellinen ase. Miinat eivät hyökkää, ja suomalaiset osaavat sijoittaa ne asianmukaisesti. Ottawan sopimus ei kuitenkaan kiellä sotilaallisesti kohdennettuja jalkaväkimiinoja. Ottawan sopimus kieltää summittaiset henkilömiinat. Kyseessä on Anti-Personnel Mine Ban Convention. Summittaisista asejärjestelmistä ovat esimerkkeinä joukkotuhoaseet ja myöskin henkilömiinat, jotka ovat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisia.

Miksi hallitus ei ennen kuin tämä esitys on tänne tehty tehnyt selvitystä siitä, olisiko meillä ollut korvaavia jalkaväkimiinatyyppisiä ratkaisuja, siis kohdennettuja jalkaväkimiini-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

natyyppisiä ratkaisuja, jotka olisivat menneet Ottawan sopimuksen sisään? Nyt meille jää käteen ikään kuin ainoastaan se tilanne, että me irtaudumme tästä Ottawan sopimuksesta, joka on siis henkilömiinasopimus, se ei ole jalkaväkimiinasopimus koskien kohdennettuja jalkaväkimiinoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

14.59 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tämä toki mikään iloinen päätös ole, ei iloinen mutta täysin välttämätön. Ja aivan kuten ministeri totesi, niin varmaan tässä salissa kaikki varusmiespalveluksen käyneet ymmärtävät ihan henkilökohtaisesti, miten tämä miinajärjestelmä on itse asiassa juuri meidän asevelvollisuuteen perustuvalla puolustusjärjestelmälle todella hyvä, käyttökelpoinen, kustannustehokas järjestelmä.

Tuolta pohjoisesta kun me katselemme tätä maailmaa, niin me ymmärrämme myös nämä pitkät välimatkat, me ymmärrämme niiden haasteet, me ymmärrämme myöskin sen, miten tämä maantiede käytännössä toteutuu.

Kyllä, tämä on erinomainen ja hyvä, että nyt tämä välttämätön ratkaisu tehdään. Minä luotan vahvasti siihen, että Puolustusvoimat arvioi. Heillä on paras asiantuntemus, ja siihen nojaten minun on hyvin helppo puoltaa tätä esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

15.00 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksesta irtautuminen on vaikea päätös. Toisaalta Suomen puolustus varmasti vahvistuu henkilömiinojen myötä mutta miinariski globaalisti kasvaa ja aseistariisunta heikkenee. Esitys kertoo, millaisessa surullisessa maailmassa elämme, maailmassa, jossa sota lisääntyy.

Ministereiltä ja valiokunnan puheenjohtajaltakin haluaisin oikeastaan kysyä, miksi päätös ei sisällä miinojen myyntikieltoa maailmalle. Jos tällainen myyntivalmius miinoille Suomella on, ei meidän vastuullisen käytön perustelu yllä näihin vientimaihin saakka. Siinäkin on, edustaja Zyskiewicz, vissi ero, jos Virolle sen joutuessa sotatilaan tällaisia miinoja valmistaisimme ja avustaisimme tai jos Suomi olisi valmis tällaiseen miinabisneksen lähtemään.

Ja vielä haluan kysyä hallitukselta: vahvistuuko meidän humanitääristä miinanraivausta koskeva tuki?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

15.01 Ville Kaunisto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti, ja Venäjä muodostaa Euroopalle pitkäkestoisen uhan. Meidän tehtävä tässä salissa on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, ja itse näen, että Ottawan sopimuksesta irtautuminen on tärkeä osa tätä työtä. Jalkaväkimiinoja ei todellakaan rauhanaikana maastoon laiteta, vaan ne varastoidaan, ja Suomi toimii vastuullisesti.

Kun on kyse kansainvälisestä sopimuksesta, niin huomio on taattu. Saamme erittäin laajaa tukea ja kannatusta kumppanimailtamme tästä irtautumisesta, mutta samalla on ymmärrettävä, että maailma näyttää erilaiselta jossain muualla kuin rajamaassa. Siksi kiinnos-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tuksen keskellä on äärimmäisen tärkeää, että se viesti, joka tästä salista tulee, perustuu vahvasti faktoihin ja osoittaa suomalaisen yhtenäisyyden, kun puhutaan maamme puolustamisesta. Suomi tosissaan on vastuullinen toimija vaikeassakin ajassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

15.02 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun on tehty virhe, silloin pitää olla rohkeutta myöntää se ja korjata tämä tehty virhe. Ottawan sopimus oli Suomen osalta vakava virhe. Venäjän hyökkäys Ukrainassa todistaa sen, että jalkaväkimiinat ovat korvaamaton apu puolustauduttaessa ylivoimaista vihollista vastaan. Nämä jalkaväkimiinat olivat meidän käytössä vuoteen 2012 saakka, ja silloinkaan eivät lapset tai marjanpöimijät miinoihin kävelleet. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä huomio!] Afganistanissa tai Angolassa tapahtuvat onnettomuudet siviileille eivät johdu, eivät-
kä vähene tai lisäännä siitä riippuen, onko Suomella näitä miinoja käytössään.

Vuosikaudet on väitetty, että meillä muka olisi korvaavia järjestelmiä, jotta näitä miinoja muka ei tarvittaisi. No, tämä ei tietenkään pidä paikkaansa, ja yksi syy on se, että meidän laajaa reserviä ei ole ehditty kouluttaa käyttämään näitä korvaavia järjestelmiä. Esimerkkinä mainitsen vaikkapa reservin sissikersantti Juho Eerolan, joka aikanaan koulutettiin käyttämään jalkaväkimiinoja mutta jota ei ole koulutettu käyttämään näitä korvaavia järjestelmiä. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.04 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta politiikassa on aina viisasta tarkastella aikaisempia päätöksiä, kun tosiasiat muuttuvat, ja niinhän me olemme Suomessa nyt tekemässä.

Kaiken tämän materiaalin perusteella, mitä kansanedustajille on tästä tarjottu, johtopäätökseni on selvä: niin kauan kuin Venäjällä on jalkaväkeä, meillä on hyvä olla jalkaväkimiinoja. On vaikea päätyä mihinkään muuhun johtopäätökseen kaiken sen informaation perusteella, jota tästä asiasta olemme saaneet.

Keskeisin selityshän on se, kun katsotaan, miten Venäjä on omaa taktiikkaansa muuttanut Ukrainassa. Täällä asiantuntevat henkilöt ovat hyvin kuvanneet sen, että siinä vaiheessa, kun Venäjän kyky käyttää panssariasetta on heikentynyt, se on siirtynyt massamittaiseen jalkaväen käyttöön. Ja millä massamittaista jalkaväen käyttöä voidaan torjua? Sitä voidaan torjua jalkaväkimiinoilla, ja minusta on helppoa olla sen takana, että Suomi voi irtautua tällä kertaa tästä Ottawan sopimuksesta. [Sheikki Laakso: Järkevää puhetta!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

15.05 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kannatan ja kannatamme irtaantumista Ottawan sopimuksesta. Sopimuksesta irtaantuminen ei ole kannanotto sodan puolesta, se on päätös Suomen puolustuskyvyn vahvistamiseksi. Maailma on muuttunut radikaalisti siitä, kun Suomi liittyi sopimukseen. Silloin haluttiin osoittaa vastuullisuutta, nyt me joudumme osoittamaan valmiutta. Meillä tulee olla valmiutta puolustaa jokaista kohtaa tässä maassa, myös silloin, kun kaikki muu pettää, ja erityisesti silloin, kun naapurimme on arvaamaton. Jalkaväkimiinat eivät ole puolustusvalinta, jonka

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

teemme kevyin perustein. Ne eivät ole ensimmäinen keino, mutta ne voivat olla viimeinen, joka estää vihollisen etenemisen. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

15.06 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty paljon puheenvuoroja siitä, että turvallisuusympäristö on muuttunut ja aika on aivan eri kuin vuonna 2012 — paljon totta mutta paljon myöskin epätotta siinä mielessä, että niin tänä päivänä kuin vuonna 2012:kin meidän ainut uhka tuli idästä. Se tilanne ei ole mihinkään muuttunut. Ja jos silloin oltaisiin ikään kuin ajateltu niin, että tällaista tilannetta ei voi ikinä tulla, niin ymmärtäisin, että miinoista oltaisiin luovuttu, mutta on helppo yhtyä siihen, että se on ollut äärimmäinen virhe.

Pitää muistaa se, mitä tapahtuu, kun vihollinen hyökkää Suomeen tai Baltiaan tai Puolaan tai muuhun itärajan Nato-maahan: vihollinen ensimmäisenä miinoittaa sen maan estääkseen vastahyökkäyksen, maan takaisinvaltaamisen. Kysynkin: eikö ole huomattavasti parempi, että siellä maastossa on suomalaisia miinoja kuin venäläisiä miinoja? Niitä käytetään vain sotatilanteessa, ei muuten. [Juho Eerola: Hyvä kysymys! — Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

15.07 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toki on niin, että on valitettavaa, että joudumme kansainvälisistä sopimuksista irtautumaan. Mutta niin kuin täällä on kuvattu, me irtaudumme siitä sillä tavoin kuin niistä kuuluukin irtautua eli ilmoittamalla ja asianmukaisesti.

Tilanne on todellakin sellainen, että meillä on se 1 350 kilometriä, noin, maarajaa Venäjän kanssa ja Venäjän tapa sotia on, niin kuin täällä on monta kertaa todettu Ukrainan ospeja, se, että massamaisesti maavoimien jalkaväkeä käytetään. Tuo 1 350 kilometriä maastorajaa: millä muulla tavoin me sitä sulutamme kuin miinoitteilla? Meillä on hyvin vähän kuitenkin asevoimia, sotilaita sinne laittaa. He ovat myöskin meidän kaikkien lapsia ja lastenlapsia, jotka siellä ovat sitten aseet tanassa ottamassa vastaan. Eivät meillä riitä sen maarajan puolustamiseen nämä kaikki jalkaväen ihmiset. Me tarvitaan kaikki mahdolliset jalkaväen aseet vähentämään meidän henkilötappioita mutta myöskin puolustamaan meidän maata. — Kiitos. [Oikealta: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

15.08 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin käynyt jo näissä keskusteluissa ilmi, että tässä salissa on erityisen paljon osaamista ja tietämystä henkilömiinojen käytöstä ja niitten olemuksesta. Asiahan on niin, että puolustusministerikin on pioneerikoulutettu ja on myöskin pioneerikoulutusta antanut, ja niin olen minäkin. Me tasan tarkkaan tiedämme, mistä on kysymys ja millä tavalla Suomi toimii vastuullisesti ja turvallisesti miinojen kanssa.

On selvä asia, että jalkaväkimiinat, henkilömiinat ovat kustannustehokkain yksittäinen asejärjestelmä eikä miinakauhua mikään voita. Kyllä se luopuminen on ollut selkeä virhe, ja nyt se korjataan.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Asia on myöskin niin, että yksikään asejärjestelmä ei yksin ratkaise yhtään mitään, vaan kysymys on kokonaisuudesta. Otankin tässä tilaisuuden ottaakseni esille drone-tekniikan, joka on noussut tähän sodankäynnin ytimeen viimeaikaisten tapahtumien myötä. Nyt dronet ja miinat yhdessä ovat melkoisen kyvykäs yksittäinen kokonaisuus, mutta nekään eivät kyllä sitten lennä itsekseen, eivätkä miinat mene itsekseen maahan. Me tarvitsemme taitavia FPV-operaattoreita, first-person view -operaattoreita, jotka niitä sitten käyttävät. [Puhemies: Aika!] Siksin haluaisin kysyä: onhan nyt kiinnitetty riittävästi huomiota tämän osaamisen saamiseen ja rekryämiseen materiaalin lisäksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lintilä.

15.10 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asuin aikoinaan puolitoista vuotta miinojen keskellä, ja olen nähnyt ihmisen kuolevan miinaan, olen nähnyt lasten loukkaantuvan miinaan. Yhteistä noissa kaikissa oli se, että kukaan ei tiennyt niistä miinoista mitään. Oltiin alueella, jonne kukin sotien osapuoli oli omalla ajallaan levittänyt miinoja — sirote-miinoja, putkimiinoja — ja oikeastaan ainoat turvalliset alueet olivat raivatut alueet.

Minun on vaikea löytää miinoista mitään hyvää sinällensä, mutta tässä tilanne on eskaloitunut Venäjän hyökkäyksen jälkeen. Kansainvälisistä sopimuksista vetäytyminen on kova päätös, koska se päätös on tehty aikoinaan tässä salissa parlamentaarisesti, mutta Venäjä omilla toimillaan on eskaloitunut tilanteen, niin että me joudumme tekemään niitä ratkaisuja, jotka me katsomme meidän maan puolustuksen kannalta tarpeellisiksi. Tässä tilanteessa [Puhemies koputtaa] tämä on oikea ratkaisu. Toivottavasti niitä miinoja ei koskaan tarvitse karttojen mukaan [Puhemies koputtaa] maastoon laittaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

15.11 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Muuttuneessa turvallisuusympäristössä meidän on ensi sijassa huolehdittava siitä, että Suomi ja suomalaisten etu, itsenäisyys ja turvallisuus ovat taattuina. Ottawan sopimuksista irtautuminen on malliesimerkki Suomen hallituksen ja toivon mukaan myös laajan eduskunnan tahtotilasta tehdä vaikuttavia ja määrätietoisia toimia suomalaisten turvaamiseksi.

Jalkaväkimiinat täydentävät Puolustusvoimien suorituskykyä ja vahvistavat turvallisuuttamme. Emme voi määrittää Venäjän toimintaa, mutta voimme määrittää sen, miten olemme itse varautuneet. Miinojen mahdollinen tulevaisuuden käyttö tapahtuisikin vastuullisesti, eikä niitä olla asentamassa normaalioloissa. Kyse onkin siis ennaltaehkäisevästä toimesta, uhkakuviiin ja mahdollisiin skenaarioihin varautumisesta. Motivaationa tässäkin asiassa ovat Suomen ja suomalaisten suojeleminen sekä turvallisuus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Piisinen.

15.12 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän helmikuussa 22 aloittama laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on jatkumoa niille aggressiivisille toimille, jotka Venäjä käynnisti Georgiassa vuonna 2008 sekä Krimillä ja Itä-Ukrainassa 2014. Suomen on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyä. Jalkaväkimiinat ovat oleellinen osa puolustautumiseen siltä sodankäynniltä, mitä Venäjä harjoittaa Ukrai-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

nassa. Sota on osoittanut, että monien aiemmin vanhentuneiksi arvioitujen asejärjestelmien käyttö on edelleen tehokasta ja taktisesti perusteltua. Suomen on vaikea ennakoida tulevaa, ja siitä syystä on parasta pitää kaikki mahdollisuudet avoinna. Meidän ei pidä sonnustautua vapaaehtoisesti pakkopaitaan.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksesta irtaantuminen on viisautta tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, etenkin huomioiden itärajamme pituus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kinnari.

15.14 Teemu Kinnari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varautuminen tulee tehdä hyvän sään aikaan. Päätös Ottawan sopimukseen liittymisestä tehtiin aikana, jolloin elettiin aivan erilaisessa turvallisuuspoliittisessa ilmapiirissä ja ympäristössä. Turvallisuus on rakennettava realiteettien varaan, ja siten on täysin perusteltua tehdä uusi päätös, jolla Ottawan sopimuksesta irtaannutaan. Siihen vaikuttaa se, mitä parhaillaan Ukrainassa nähdään.

Suomi on maa, jolla on yli 1 300 kilometriä puolustettavaa maarajaa, ja tarvitsee käyttöönsä kaikki keinot, joilla maataan puolustaa. Jalkaväkimiinat ovat keskeinen lisä tähän kokonaisuuteen, ja Suomen maasto-olosuhteissa erityisesti voidaan käyttää vastuullisesti ja tehokkaasti jalkaväkimiinoja. Mielestäni irtaantuminen ei tarkoittaisi sitä, että Suomi ei olisi enää luotettava kumppani, vaan irtaantuminen tarkoittaa sitä, että Suomi pystyisi vielä paremmin kantamaan vastuunsa oman maansa puolustamisesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

15.15 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aika on muuttunut sitten vuoden 2012, jolloin Suomi liittyi Ottawan sopimukseen. On korkea aika korjata se virhe, että Suomi liittyi Ottawan jalkaväkimiinat kieltävään sopimukseen — sopimukseen, joka heikensi puolustustamme tilanteessa, jossa Venäjä ei ole samaan sopimukseen sitoutunut. Venäjä ei myöskään ole muuttumassa luotettavaksi ja rauhanomaiseksi naapuriksi.

Jalkaväkimiinat on edelleen tehokas ja edullinen puolustusväline. Suomessa miinojen käyttö perustuu suunnitelmallisuuteen, ja niiden sijoittaminen dokumentoidaan tarkasti. Perussuomalaiset ovat alusta asti vastustaneet sopimukseen liittymistä. Nyt kun Baltian maat ovat irtaantuneet ja Puola on irtautumassa, on viisasta, että Suomi toimii samassa rintamassa. Varautuminen ja ennakointi tässä ajassa on tärkeää juuri nyt eikä liian myöhään.

Arvoisa puhemies! Isänmaan turvallisuus menee kaiken edelle. Siksi kannatan hallituksen esitystä Ottawan sopimuksesta irtautumisesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

15.16 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Pitko en itse perusta näkemystäni Ottawan sopimuksesta irtaantumiseen omaan arviooni, vaan luotan Suomen parhaisiin asiantuntijoihin. Tämä esitys nojaa Puolustusvoimien sekä puolustus- ja ulkoministeriön virka-arvioon muuttuneesta turvallisuusympäristöstämme.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

On aivan selvää, että jalkaväkimiinat tuovat Suomelle tärkeää lisäturvaa. Kuten täällä on monta kertaa todettu, meillä on Nato-maista pisin maaraja Venäjän kanssa, ja se informaatio, mitä me olemme saaneet, se informaatio, mitä me lehdistä luemme, kertoo yksiselitteisesti sen, että Venäjä muodostaa vaarallisen, arvaamattoman ja pitkäaikaisen uhan, eikä se valitettavasti pääty sinä päivänä, kun Ukrainan sota toivottavasti joku päivä päättyy. Tämä on hyvä pitää muistissa. Venäjän laitton hyökkäyssota Ukrainassa on osoittanut myös sen, kuinka Venäjä itse käyttää massiivisesti jalkaväkeä tappioista välittämättä. Meidän tärkein tehtävä on suojata suomalaiset, isänmaamme ja Suomen turvallisuus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

15.17 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viisas varautuu. Kannatan vahvasti irtaantumista jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Jalkaväkimiinat eivät uhkaa ketään paitsi sitä, joka yrittäisi hyökätä maahamme. Ne ovat todella tärkeä osa puolustusta, jos pahin mahdollinen tapahtuisi. Meillä jokaisella on läheisiä, jotka ovat suorittaneet asepalveluksen, nuoria miehiä ja naisia, naapureita, tuttavien tai perheenjäseniä. Nämä miinat suojaavat heitä. Ne hidastavat hyökkäystä, antavat aikaa ja voivat pelastaa henkiä, mutta ennen kaikkea niillä on myös ennalta ehkäisevä vaikutus vihamieliselle vaikuttamiselle. Uskottava puolustus ei ole provokaatio, se on rauhan tae. Siksi puolustan jalkaväkimiinojen palauttamista osaksi Suomen puolustuskäytännön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.18 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan edustaja Zyskoviczin muistutusta siitä, että isänmaa ja isänmaan etu on meille kaikille ihan yhtä tärkeätä ja kansallinen turvallisuus myös.

Mutta sitten tähän itse päätökseen ja sen pohjana oleviin selvityksiin. Tässä tehdään punnintaa ulkopoliittisen arvion, kansainvälisen humanitäärisen oikeuden ja sitten toisaalta sotilaallisen arvion välillä. Tämä on se punninta, joka tehdään, edustaja Päivärinta, jos tutustutte niihin materiaaleihin, mitä meillä täällä on.

Ja toisin kuin esimerkiksi edustaja Kinnari on täällä sanonut, niin sodassa kaikki keinot eivät ole sallittuja. Eikö näin, ministeri Häkkänen? [Juho Eerola: Kaikkia keinoja kuitenkin käytetään!] Sodassa on säännöt, ja siitäkin huolimatta, että Suomi irtautuu Ottawan sopimuksesta, Suomi on sitoutunut seuraamaan [Välihuutoja — Puhemies: Maltetaan kuunnella!] kansainvälisen humanitäärisen oikeuden velvoitteita. [Veijo Niemi: Noudattaako roistovaltio niitä sääntöjä?] Juuri tämä on yksi iso aukko tässä hallituksen esityksessä ja myös ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä, että ei ole tarpeeksi avattu sitä, [Puhemies koputtaa] millä tavalla Suomi noudattaisi kansainvälistä humanitääristä oikeutta, [Puhemies: Aika!] jos maamiinat otetaan käyttöön.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Häkkänen. — Nyt kaikki ovat saaneet ainakin yhden vastauspuheenvuoron. Otetaan ministerin puheenvuoro, ja jos ei ole kiihkeää tarvetta jatkodebatille, niin sen jälkeen mennään puhujalistaan.

15.20 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Eduskunnalle suuri kiitos laajasta parlamentaarisesta tuesta tälle lakiesitykselle, jolla on todellakin tarkoitus Suo-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

men puolustusta vahvistaa. Tuki on vahvaa, salin kaikilta laidoilta, hallitus—oppositio-rajojen yli, juuri kuten kuuluukin maanpuolustukseen liittyvissä asioissa — siitä suuri kiitos.

Palaan vielä muutamaasi asiakohtaan ja näihin kysymyksiin.

Ensinnäkin, että miten tämä prosessi on kulkenut, kun siitä välillä aina kritiikkiä kuulee: Ensimmäisessä vaiheessa tulivat havainnot Ukrainan sodasta pöydälleni tiedustelukatsauksista ja muista, Venäjän sodankäyntitavan muutoksista. Sen jälkeen annoin käskyn Puolustusvoimille miinojen uudelleenarvioinnista. Puolustusvoimat ei voi asiaa uudelleenarvioida, koska ne ovat lailla kielletty asejärjestelmä, joten tarvittiin ministeritason käsky tämän prosessin käynnistämiseen kesäkuussa 2024. Sen jälkeen odotimme, että Puolustusvoimat tekee selvityksen, ja sen jälkeen tuli puolustuspoliittisen kokonaisuuden johtopäätös, joka esiteltiin hallitukselle, ja hallitus yhtyi tähän kantaan. Sen jälkeen tiesimme, että lähdetään poliittisesti tekemään tätä hallituksen esitystä eduskunnalle, joka päättää tämän asian. Eli tässä on menty täysin perustuslaillisen järjestyksen mukaisesti, ja ainakin itse koen puolustusministerinä, että on virkavelvollisuuskini tehdä tällainen uudelleenarviointi, ja sen jälkeen hallitus kokonaisuudessaan päättää poliittisesti, tehdäänkö lakiesitys, ja sen jälkeen kansanedustajat perustuslain mukaan päättävät, hyväksytäänkö vai hylätäänkö. Ja nyt ollaan äänestyksen hetkellä tällä juhannusviikolla.

Tässä on kyse kokonaisarviosta. Jos minäkin katsoisin vaikka entisenä oikeusministerinä vain ulkopoliittista tai humanitäärisen oikeuden perustelua, niin päätyisin toiseen johtopäätökseen, mutta jos siihen yhdistää nämä puolustukselliset perusteet, jotka on hyvin vakavalla tavalla tuotu tähän esitykseen, ja Venäjän uhka-arvio hyvin vakavalla tavalla, myös ne salaiset tiedot, niin tämä puolustuksellinen peruste nousee ulkopoliittisten perusteluiden yli. Kannustan tähän kokonaisarvioon kaikkia. Huomaan salikeskustelusta, että kokonaisarvio ei ihan täyty kaikissa puheenvuoroissa, ja kannustan siihen, koska sen takia tämä esitys on tehty. Tätä ei ole tehty pelkästään ulkopoliittisista tai humanitäärisen oikeuden näkökulmista, vaan on pyritty kokonaisarvioon.

Kotimainen tuotanto tulee puolustusministeriöstä heti ohjeistuksena, kun juridisesti tämä on mahdollista, eli kuuden kuukauden irtisanomisajan jälkeen. Sen jälkeen katsotaan, toimitaanko yritysten kanssa vai puolustushallinnon omalla tuotannolla.

Viennin osalta en usko, että tämä on mikään merkittävä kysymys ollenkaan. Lähialueiden — liittolaismaiden, Baltian maiden — yhteistoimintaa en haluaisi ulossulkea, jos se on teknisesti... Mutta todennäköisesti tämä ei ole mikään viennin ja talouden kannalta merkittävä kysymys.

Lausuma on merkityksellinen. Täällä edustaja Atte Harjanne ilmoitti kannattavansa miinojen takaisinottoa mutta korosti lausuman merkitystä. Näin korostaa myös Suomen hallitus ja ymmärtääkseni laajasti eduskunta. Humanitääristä miinatoimintaa tullaan jatkamaan, [Eva Biaudet'n välihuuto] ja mitä useampi Suomen varusmies ja -nainen on hyvin opetettu pioneeritoimintaan, sitä useampi meidän vaikka rauhanturvaaja osaa toimia siellä kriisialueilla ja kouluttaa muitakin. Tämä on oikeasti perus- ja ihmisoikeuksien kannalta tärkeää. Sen takia suomalaiset rauhanturvaajat ovat olleet merkittäviä osajia näillä kriisialueilla, että heidät on Suomen armeijassa koulutettu pioneeritoimintaan, he tuntevat miinoja, osaavat raivata, kouluttaa, vastuullista käyttöä nimenomaan myös.

Miinojen kokonaisuus: Yksi osa miinoista, jotka ovat nimenomaan nyt näitä sakaramiinoja, putkimiinoja ja muita, jotka ovat niitä kustannustehokkaimpia perustuotteita, on kielletty Ottawan miinasopimuksella, mutta sitten korkean älyn tuotteita ei ole kielletty. Korkean älyn tuotteethan ovat yleensä merkittävästi kalliimpia ja haavoittuvampia, ja kompo-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

nenttituotanto kriisiaikana on vaikeampaa, mutta niitäkin tarvitaan, samoin merimiinoittamista ja monia muita. Järjestelmät kehittyvät hyvin voimakkaasti. Suomi on kaikessa miinoittamisessa, on se merellä tai maalla, merkittävä maailmanluokan osaja, niin teollisella puolella kuin sitten Puolustusvoimien käytön ja koulutuksen puolella. Näissä liittolaisia myös koulutetaan ja autetaan, ja muitakin maita.

Kansainvälinen viestintä on erittäin tärkeää. Monelle maalle on nyt jo tehty selväksi kuluneiden kuukausien aikana Suomen puolustusjärjestelmän piirteet, meidän pitkän maarajan erityispiirteet. Voin sanoa, että käytännössä Suomelle pisimmän maarajan Venäjän kanssa omaavana Nato-maana tämä miinakysymys on kaikista keskeisin kysymys kaikista Nato-maista, juuri sen takia. Ja juuri sen takia pitää Suomen omista puolustuspoliittisistakin lähtökohdista arvioida nämä tarpeet näille miinoille eikä niinkään kysyä kansainväliseltä yleisöltä ensisijaisesti, miten Suomen puolustusta järjestetään. Se on tuotu tässä lakiesityksessä tasapainoisesti myös esiin.

Miinaosaaminen, siihen liittyvä tieto, vastuullinen toimintamalli: näitä viedään eteenpäin koko ajan, myös niille järjestöille, jotka kriittisesti suhtautuvat tähän hankkeeseen. Minä olen tavannut myös useita eri järjestöjen edustajia. Ulkoministeri hoitaa ulkopoliittista argumentointia. Minä olen kuvannut näille järjestöille, miten vakava Venäjän uhka on maantieteestä ja Venäjän toiminnasta johtuen ja miten Suomen puolustuksessa näitä miinoja käytetään. Kyllä siellä ymmärrys on lisääntynyt merkittävästi myös näiden tapaamisten jälkeen. [Juho Eerola: Kiitos! — Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä vastaus!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Kokko.

15.26 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristö on muuttunut Suomen lähialueilla merkittävästi helmikuun 2014 jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja oikeastaan tuon sodan ja hyökkäyksen laajentuminen helmikuussa 2022 on osoittanut Venäjällä olevan edelleen kyky ja tahto käydä sellaista sota, johon lännellä tai Suomella ei ole varaa. He kykenevät edelleen tappamaan silmittömästi omia sotilaitaan tappioista piittaamatta. Kun katsoo sitä kaatuneiden määrää, mitä Venäjän asevoimat ovat Ukrainan sodassa kärsineet, niin mikään länsimainen armeija ei kykenisi vastaavaan. Siksi on valitettavaa, kuten monessa hyvässä debattipuheenvuorossakin jo äsken nostettiin esille, että olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa maantieteellinen sijaintimme pakottaa meidät irtaantumaan jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Ottawan sopimus on ollut merkittävä kansainvälinen sopimus jalkaväkimiinojen siviileille aiheuttamien uhkatilanteiden torjumiseksi, ja se on ollut erittäin menestyksellinen, sillä siihen on liittynyt yli 160 maata tällä hetkellä. Kuitenkin nyt tällä hetkellä ne muuttamat maat, jotka ovat jo päättäneet irtaantua sopimuksesta ja jotka pohtivat sitä, ovat kaikki Venäjän rajanaapureita. Tämä varmasti kertoo sen merkityksen, mikä sillä kansallisella turvallisuudella on. Se on selvää, että tällä hetkellä Baltian maat ja Puola, jotka Suomen ohella ovat nyt prosessissa sopimuksesta irtaantumisessa, ovat saaneet tähän myös liittolaisilta vihreää valoa. Yksikään Nato-liittolaisemme tai EU-maa ei ole osoittanut kritiikkiä tätä päätöstä kohtaan, vaan se ymmärretään nimenomaan kansallista puolustusta vahvistavana ratkaisuna, jolla myös vahvistetaan koko liittokunnan kollektiivista puolustusta. Tätä kautta tietysti sitten myös parannetaan kaikkien liittolaismaiden turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Mutta kuten tässä keskustelussa on hyvin nostettu esille, niin se, mitä Suomi tekee humanitaarisen miinapolitiikan vahvistamiseksi, on tässä kysymyksessä erittäin tärkeää. Se, että me nyt mahdollisesti irtaannumme äänestyksen jälkeen jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta, ei estä Suomea panostamasta entistä vahvemmin humanitaariseen miinapolitiikkaan, jossa keskitytään miinanraivaukseen ja erityisesti siviileille aiheutuneiden uhkien vähentämiseen globaalisti. Tämä ei ole millään tavalla ristiriidassa tämän päätöksen kanssa, jota olemme tekemässä, aivan samalla tavalla kuin jäsenyytemme sotilasliitto Naton kanssa ei ole este Suomelle puhua rauhan tai joukkotuhouksien vähentämisen puolesta, mutta tämäkin on parempi tehdä niin, että kansallinen puolustuskyky on turvattu erittäin vahvasti.

Ja vielä ehkä nimenomaisesti tähän miinojen käyttöön: Keskustelussa on ehkä levitetty tahallisesti tai tahattomasti virheellistä tietoa siitä, minkälaiset vaikutukset suomalaisten sotilaiden sotatilanteessa levittämällä miinoilla olisi, mutta kuten sekä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä että myös puolustusvaliokunnan käsittelyssä on korostettu sitä, että jos voidaan aseiden käytössä puhua jonkinlaisesta vastuullisuudesta, niin miinojen kohdalla Suomi on niiden vastuullinen käyttäjä. Niitä tullaan käyttämään vain sodanoloissa nimenomaan kansallisen puolustuksen vahvistamiseksi, ja myös sitten sodan jälkeen ne kyetään raivaamaan erittäin tehokkaasti pois. Ehkä on hyvä todeta, että suomalaisen sotilaan maahan asettama jalkaväkimiina on ainoastaan uhka siihen astuvalle venäläissotilaille eikä suomalaiselle siviilille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

15.31 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Varautuminen ja ennaltaehkäisy ovat ydinteemoja, kun puhutaan Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Koko Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti, ja Venäjä muodostaa niin Suomen kuin Euroopan mittakaavassa pitkäkestoisen ja vakavan uhan. Vaikka Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, turvallisuusympäristön muutokset edellyttävät määrätietoista ja vakaita toimia kansallisen puolustuksemme vahvistamiseksi. Ottawan sopimuksesta irtaantuminen on yksi juuri tällaisista tarpeellisista ja vaikuttavista toimista, joita tässä ajassa tarvitsemme. Jalkaväkimiinat täydentävät Puolustusvoimien suorituskyyä vahvistaen maanpuolustuskykyämme sekä turvallisuuttamme. On myös hyvä muistaa, että Venäjä ei ole Ottawan sopimuksen osapuoli ja että Venäjä on käyttänyt jalkaväkimiinoja hyökkäyssodassaan Ukrainaa vastaan. Ottawan sopimuksesta irtautumisesta on kyse ennen kaikkea Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Takaamme turvallisuuden jokaiselle suomalaiselle kaikkein parhaiten nimenomaan ennakoimisen ja varautumisen kautta. Miinoja ei olla käyttämässä normaalioloissa, ja Suomi sitoutuu tulevaisuudessakin miinojen vastuulliseen käyttöön sekä Ottawan sopimuksen humanitäarisiin päämääriin. Miinojen käyttö edellyttää huolellista suunnittelua, asentamista, vaarallisten alueiden merkintää ja valvontaa sekä miinojen huolellista raivaamista. Mahdollinen tulevaisuuden käyttö tapahtuisi vastuullisesti ja siviilivahinkojen estäminen huomioiden. Suomi myös puolustaa yhä vankasti kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää, kansainvälistä oikeutta sekä kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Arvomme tämän suhteen eivät ole muuttuneet, eivätkä ne ole kaupan.

Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tärkeimmät tavoitteet ovat Suomen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, maamme sotilaalli-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

seen konfliktiin joutumisen estäminen sekä suomalaisten turvallisuuden ja hyvinvoinnin takaaminen. Tämä taataan ennen kaikkea hyvällä varautumisella, ongelmien ennaltaehkäisemisellä ja vastaamalla mahdollisiin uhkakuihin ja skenaarioihin parhailla mahdollisilla tavoilla. Ennen kaikkea prioriteettimme on Suomen edun, itsenäisyyden ja turvallisuuden takaaminen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

15.34 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan Suomen irtautumista Ottawan sopimuksesta. Näin Suomi voi vahvistaa turvallisuuttaan ottamalla tarvittaessa jalkaväkimiinat käyttöön. Kyllä koko kansan hyvinvointi lähtee vahvan puolustuksen tuomasta perusturvallisuudesta, joka vaatii oikeita puolustukseen tehtäviä päätöksiä aina siinä ajassa, missä kulloinkin eletään, sekä johdonmukaista rahallista panostusta kalustoon ja henkilöstöresursseihin. Ennen kaikkea maalla ja sen johdolla täytyy olla selkeä tahtotila pitää tilanne omissa käsissä, ei ajalehtia virran vietävänä eikä varsinkaan pistää päätä pensaaseen. Ikivanha sanonta ”jos haluat rauhaa, varaudu sotaan” pitää edelleen paikkansa myös tässä maailmanajassa.

Arvoisa puhemies! Demokratiaan kuuluu, että käydään keskustelua ja esitetään erilaisia mielipiteitä. Jonkun mielestä puolustukseen on käytetty ja käytetään edelleen liian paljon rahaa, ja ollaan sitä mieltä, että olisi tärkeämpiäkin kohteita. Näiltä ihmisiltä haluan kysyä: mikä on riittävä hinta maamme itsemääräysoikeudesta?

Jos Suomessa olisi aikoinaan kuunneltu puolustusmenoja alas ajavia päättäjiä, olisimme tällä hetkellä samassa tilanteessa, samassa hankalassa tilanteessa, missä Ruotsissa ollaan. Kun oma kansallinen armeija on kertaalleen ajettu alas ja on oltu palkka-armeijan varassa, on hankala ajaa ylös suurempaa henkilövahvuutta, kun turvallisuusympäristö muuttuu dramaattisesti. Ruotsi pitääkin Suomea nykyään sotilaallisen varautumisen kaukokatseisena esikuvanaan. Missään tapauksessa ei ole järkevää asettaa vastakkain esimerkiksi vanhustenhoitoa ja puolustukseen käytettäviä määrärahoja. Jos Suomi joutuisi maahantunkeutumisen kohteeksi heikosti valmistautuneena, ei se hyödyttäisi vanhuksiamme lainkaan.

Arvoisa puhemies! Reilu kolme vuotta sitten mullistui monen suomalaisen maailmankuva. Kun itänaapurimme hyökkäsi Ukraina, romuttui samalla vuosikymmeniä kestänyt rauhanomainen rinnakkaiselo Suomen ja Venäjän välillä. Raskaasti tuli selväksi myös nyky-suomalaiselle, miksi emme koskaan voi olla täysin rauhallisin mielin, mitä Venäjään tulee.

Olemme seuranneet kuumeisesti uutisia sotatantereilta ja toivoneet, että Ukraina kestä. Myötätuntomme on Ukrainan ja sen kansan puolella. Ukrainan sodan syttymisen jälkeen käynnistyi välittömästi myös omassa maassamme keskustelu kokonaisturvallisuudesta, sotilaallisen maanpuolustuksen järjestelyistä sekä ajankohtaisista turvallisuuskysymyksistä.

On järkyttävä tosiasia, että vuosikymmenien jälkeen Euroopassa käydään sotaa ja oma turvallisuusympäristömme on muuttunut. Kansalaiset ovat aiheellisesti huolissaan, voiko sota laajeta ja onko oma puolustuksemme kunnossa. On lohduttavaa tietää, ettei Puolustusvoimamme ole nukkunut kuluneina vuosikymmeninä. Maamme armeija on koko ajan viisaasti pohjautunut yleiseen asevelvollisuuteen, ja väenottoa on laajennettu vapaaehtoisilla naisilla, kun ikäluokat ovat pienentyneet. Kansalaistemme maanpuolustustahto on niin ikään korkea. Kalustoa on päivitetty ja on tehty linjaukset miljardipanostuksista maanpuo-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

lustukseen tulevina vuosina. Ajatuksena on ollut rakentaa uskottava puolustus, jossa viholisella on korkea kynnys hyökätä Suomeen. Nyt voidaan todeta, että vuosikymmeniä kestänyt linja on ollut oikea ja aikaa kestävä. Se on myös hieno esimerkki puoluerajat läpäisevästä turvallisuuspolitiikan näkemyksestä. Tätä samaa konsensushenkeä toivoisi myös muille politiikan osa-alueille.

Arvoisa puhemies! Ajattelen niin, että irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta on johdonmukainen askel Suomen oman puolustuksen vahvistamisessa. Kun sopimukseen aikoinaan sitouduttiin, oli maailmantilanne ihan toisenlainen. Nyt päätös näyttäytyy virheenä, joka pitää korjata. On luontevaa vahvistaa pitkää itärajaa tarvittaessa jalkaväkimiinoilla, jotka ovat vaarallisia maahantunkeutumista yrittäville. Muut maat kyllä ymmärtävät Suomen aseman ja tilanteen Venäjän naapurimaana. Suomen kohdalon täytyy olla meidän omissa käsissämme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

15.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kannatan ja kannatamme irtaantumista Ottawan sopimuksesta. Sanotaan se tähän ihan alkuun, ettei jää kellekään epäselväksi.

Me elämme maailmassa, jossa uhkat eivät ole enää teoreettisia. Ne ovat konkreettisia, todellisia ja läsnä tässä ajassa. Ukrainassa ne näkyvät räjähdyksinä, rintamina ja raunioina. Siksi Suomen on oltava valmis puolustamaan itseään, aivan kuten naapurimme idässä puolustaa itseään. Me emme saa antaa turvallisuuden rappeutumiselle jalansijaa. Turvallisuus on kaiken perusta. Ilman sitä ei ole vapautta, ei hyvinvointia, ei tulevaisuutta. Ilman turvallisuutta ei ole Suomea.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksesta irtaantuminen ei ole kannanotto sodan puolesta. Se on päätös Suomen puolustuskyvyn vahvistamiseksi. Maailma on muuttunut radikaalisti siitä, kun Suomi liittyi sopimukseen. Silloin haluttiin osoittaa vastuullisuutta, nyt me osoitamme valmiutta. Meillä tulee olla valmiutta puolustaa jokaista kohtaa tästä maasta — myös silloin, kun kaikki muu pettää, ja erityisesti silloin, kun naapurimme on arvaamaton. Jalkaväkimiinat eivät ole puolustusvalinta, jonka teemme kevyin perustein. Ne eivät ole ensimmäinen keino, mutta ne voivat olla viimeinen keino, joka estää vihollisen etenemisen.

Arvoisa puhemies! Vasemmiston mukaan esitys irtautua Ottawan sopimuksesta ei ole vain sotilaallinen tai puolustuspoliittinen kysymys. Heidän mukaansa se on myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen sekä humanitäärinen kysymys. Nyt minä kysyn teiltä, hyvä vasemmisto: Mitä muuta sotilaallinen puolustuspoliittinen toiminta on kuin turvallisuutemme takaamista ja varmistamista? Kenen turvallisuutta me puolustamme, jos emme omaamme? Millä tavalla tämä yksittäinen sopimus suojelee meitä uhalta, joka ei pelaa samoilla korteilla? Sopimuksesta irtaantuminen ei tarkoita piittaamattomuutta. Se tarkoittaa vastuun ottamista siitä, että meidän Suomeemme ei tulla rajan yli ilman pelkoa. Jalkaväkimiinojen käyttö on meillä tiukasti ohjattua, säädeltyä ja perusteltua. Se olisi vain puolustuksellista ja vastuullista.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksen irtisanominen on tehtävä avoimesti mutta määrätietoisesti. Meillä ei ole varaa jättää yhtäkään välinettä käyttämättä, kun kyse on kansallisesta turvallisuudestamme. Naapurimme ei ole sitoutunut samoihin rajoituksiin ja arvoihin. Miksi meidän pitäisi olla mukana tuossa sopimuksessa? Miksi laittaisimme itsemme alttiiksi pelissä, jossa kaikki eivät pelaa samoilla säännöillä? Kun päätämme Ottawan so-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

pimuksesta irtaantumisesta, päätämme ensi kädessä siitä, seisommeko sopimuksen vai todellisen puolustuksen takana. Onhan se hienoa kuulua sopimus pohjaiseen järjestykseen, mutta vielä hienompaa on kuulua vapaaseen, itsenäiseen ja vastuullisesti puolustettuun Suomeen.

Minä teen töitä turvallisten kotien puolesta ja olen tehnyt sitä jo kymmeniä vuosia. Kannatan Ottawan sopimuksesta irtaantumista ja pian. Turvallisuutemme on taattava aina ensin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

15.43 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Miinoin kuolee maailmalla tuhansia siviilejä vuosittain. On ollutkin hyvin perusteltua aikoinaan sopia miinojen käytön lopettamisesta. Henkilömiinat on esimerkki aseesta, jonka valtiot ovat päättäneet kieltää sopimuksilla, sillä yrityksistä huolimatta niiden käyttö tositalanteissa niin, että humanitaarisen oikeuden velvoitteet täyttyvät, on kerta toisensa jälkeen epäonnistunut. Henkilömiinat eivät erottele siviilejä sotilaista. Miinat aiheuttavat turvallisuushan vielä pitkään konfliktin jälkeen. Tilastollisesti jalkaväkimiinojen uhreista valtaosa on siviilejä. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan sotatoimia saa kohdistaa vain sotilaskohteisiin ja taistelijoihin, ei siviileihin tai siviilikohteisiin. Ottawan sopimus on myös ollut erittäin tehokas sopimus. Henkilömiinojen tuotanto on lähes lakannut, mikä selittyy sopimuksen laajalla sitoutumisella. Jos Suomen kaltainen maa eroaa Ottawan sopimuksesta, heikentää se sopimuksen painoarvoa ja voi kannustaa muitakin maita irtaamaan siitä.

Olisiko Suomi poikkeuksellisen vastuullinen miinojen käyttäjä? Tätä toistetaan usein. Sotatieteiden tohtori Ilmari Käihkö kirjoitti lausunnossaan ulkoasiainvaliokunnalle, että on yleisesti tiedossa, että ”sodankäyntiä leimaa laajasti jatkuva töppäily”. Onkin syytä epäillä, että ilman vahinkoja ei laajojen alueiden miinoittaminen meiltäkään kävisi, hän kirjoittaa. Puolustusvoimien komentajakaan kysyttäessä ei kieltänyt, etteivätkö myös siviiliuhrit olisi mahdollisia Suomessakin. Liittyen siihen, ovatko miinat välttämättömiä Suomelle, Käihkö sanoi lausunnossaan ulkoasiainvaliokunnalle, että ”henkilömiinojen palautusta puoltavat sotilaalliset perusteet ovat epämääräisiä myös siksi, ettei julkisuudessa ole tarkemmin avattu Ukrainan sodan oppeja tai edes sotatieteellistä tutkimustietoa henkilömiinoista”. Entinen Puolustusvoimien komentaja Timo Kivinen sanoi maanpuolustuskurssin avajaisissa muutama vuosi sitten, että ”jalkaväkimiinoista luovuttaessa niiden suorituskyky korvattiin monipuolisin tavoin”, ja summasi, että ”Suomi on edelleen suluttamisen eurooppalainen suurvalta”. On yleisesti nähtykin, että miinojen tuoma sotilaallinen hyöty ei ole tasapainossa sen inhimillisen kärsimyksen kanssa, jota kyseiset aseet aiheuttavat siviilejä ja sotilaita erottelematta. Kuten kaikki asesopimukset, myös Ottawan sopimus perustuu ajatukseen, että kyseisestä aseesta kyllä olisi sotilaallista hyötyä joissain tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksesta irtaantumisen puolesta on myös esitetty painavia perusteita. Venäjä on turvallisuushkamme ja Suomen pitkän rajan naapuri. On helppo yhtyä ajatukseen, että teemme kaikkemme pitääksemme vihollisen kaikissa tilanteissa rajojemme toisella puolella. Jos emme pystyisi turvaamaan Suomen turvallisuutta ilman irtaantumista Ottawan sopimuksesta, kannattaisin sitä itsekin. Mutta koska näin ei ole — ainakaan niin ei ole kyetty osoittamaan meille kansanedustajille käytössä olleen tiedon perusteella — en sitä voi kannattaa.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Arvoisa puhemies! Suomen puolustuskykyä on vahvistettu viime aikoina paljon. Liitimme laajalla yksimielisyydellä Natoon, ja DCA-sopimus on myös voimassa. Puolustusmenojen kasvattamiselle on laaja tuki, ja näitä olen itsekin kannattanut. Meidän turvallisuuden yksi kulmakivi on kuitenkin myös se, että kansainvälisesti voimme sopia tietyistä pelisäännöistä liittyen aseisiin ja sotiin. Ottawan sopimuksesta irtaantumisella voidaan vaarantaa Suomen turvallisuutta pidemmällä aikavälillä heikentämällä kaltaisellemme pienelle maalle tärkeää sääntöpohjaista maailmanjärjestystä.

Arvoisa puhemies! Emme voi tietää, mitä tulevaisuus pitää sisällään. Kukaan ei voi sanoa, mikä päätös tässä tilanteessa on oikea ja mikä väärä. Joudumme jokainen kansanedustaja tekemään päätöksemme parhaimman tiedon perusteella ja arvoihimme nojaten. Isänmaan turvallisuudesta huolehtiminen on meidän kaikkien tehtävä. Omassa pohdinnassani henkilömiinojen käyttöönottoa puoltavat perusteet eivät riitä korvaamaan sitä haittaa, joka sääntöperusteiselle maailmalle irtaantumisesta koituu, ja sitä haittaa, jota miinojen lisääntyminen voi siviileille aiheuttaa. Suomen puolustuksesta pitää pitää huolta kaikissa tilanteissa. En usko, että tämä on ristiriidassa Ottawan sopimuksessa pysymisen kanssa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.48 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Miksi Ottawan sopimus on yksi maailman kattavimpia asevalvontasopimuksia? Miksi Ottawan sopimusta ajava International Campaign to Ban Landmines sai 1997 Nobelin rauhanpalkinnon? Miksi aikoinaan Ottawan sopimuksen puolustaminen oli prinsessa Dianan tärkeimpiä elämäntehtäviä ja jopa niin, että hänen julkinen tukensa ja näkyvä kampanjointi henkilömiinojen kiellon eteen auttoivat nostamaan aiheen maailmanlaajuiseen tietoisuuteen?

Ottawan sopimus on pelastanut lukemattomia siviilielämiä ja edistänyt miinanraivausta sekä uhrien tukemista. Maamiinat ovat umpimähkäisiä: ne eivät erottele sotilaita ja siviileitä, ja yli 80 prosenttia uhreista on siviilejä ja lapsia. Niiden vaikutus on pitkäaikainen, ne tuhoavat ympäristöä ja tekevät isoista maa-alueista käyttökelvottomia. Maamiinat aiheuttavat vakavia vammoja tai kuoleman ja vaikeuttavat konfliktin jälkeistä toipumista vuosikymmeniä. Ja mikä tärkeintä: maamiinoja on haastavaa käyttää tavalla, joka ei rikkoisi Suomea velvoittavia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden sääntöjä. Juuri tämä on yksi asia, jota sekä hallituksen esityksessä että ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä ei ole avattu juuri lainkaan.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksesta irtautumisen puolesta puhuvat argumentoivat, että Suomi on globaali poikkeustapaus ja Suomi käyttäisi maamiinoja vastuullisesti kaikkia sitovia velvoitteita kunnioittaen. Auki jää, mikä on se viittaus Ukrainan sodan oppeihin ja sotilaalliseen hyötyyn, joka maamiinoista saadaan, kun kaikki tiedämme, että häikäilemätöntä hyökkäyssotaa käyvä aggressiivinen Venäjä ei välitä maamiinojen käytössä minkäänlaisista humanitaarisen oikeuden periaatteista. Myöskään tätä seikkaa ei hallituksen esityksessä eikä ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä ole käsitelty lainkaan, eikä se noussut esille asiantuntijakuulemisissa.

Myöskään väite siitä, että Suomi ylipäättään sodan sattuessa toimisi täysin määrätietoisesti ja vastuullisesti maamiinoja käyttäessään, ei saa tutkimuksista ja kenttäkokemuksista tukea. Suomen Punaisen Ristin lausunnossa se sanotaan suoraan: ”Kenttäkokemukset konflikteista osoittavat, että henkilömiinojen vaikutuksia ei kyetä rajaamaan puhtaasti sotilaallisiin kohteisiin.” Myöskään Puolustusvoimien komentaja ei ole sulkenut tätä mahdolli-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

suutta pois Helsingin Sanomien haastattelussa. Erilaisilla teknisillä ratkaisilla voidaan varmasti vähentää vaaraa siviiliväestölle, mutta sota ei ole vastuullinen normaalitila. Tähän argumenttiin puolestaan sitten vastataan, että nyt otetaan maamiinat vain osaksi Puolustusvoimien keinovalikoimaa, tämä ei ole käyttöönottopäätös. No ei olekaan: Ottawan sopimus on nimenomaan laadittu sotatilanteita varten huolehtimaan siitä, että siviilejä suojellaan. Sodassa on säännöt, kaikki keinot eivät ole sallittuja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä sekä itse prosessista että niistä reunaehdoista, joilla muut oppositiopuolueet antoivat ymmärtää, että he hyväksyvät irtisanomisen. Oli Ottawan sopimuksesta irtautumisesta mitä mieltä tahansa, ei tämä hätiköity ja läpirunnottu päätös saa kiitosta demokratian näkökulmasta. Hallitus piti tiedotustilaisuuden huhtikuun alussa päivää ennen ennakkoon enestyksen alkamista ja ilmoitti kaikkien yllätykseksi, että se rupeaa valmistelevaan Ottawan sopimuksesta irtautumista. Tämä tapa ei saanut eduskunnassa kiitosta eikä sekään, ettei asiaan liittyviä selvityksiä saanut edes pyytämällä alkuvaiheessa. Sen jälkeen edettiin ripeään tahtiin, ja ulkoasiainvaliokunta piti vain kolme kuulemistä. Näissä kolmessa kuulemisessa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden näkökulma jäi täysin marginaaliin. Valmistaa piti saada hinnalla millä hyvänsä. Näin tärkeälle asialle olisi ollut hyödyksi laajempi, parlamentaarinen käsittelytapa, mikä on ulko- ja turvallisuuspolittisissa asioissa ollut pitkään maan tapa.

Prosessin aikana ymmärsin, että sosiaalidemokraateille ja vihreille oli tärkeää saada maamiinapäätöksen yhteydessä yhtäältä kirjaukset miinanraivauksen vahvistamisesta ja sille osoitetuista lisämäärärahoista ja toisaalta kirjaus siitä, että maamiinojen vienti Suomesta kielletään. Nyt molemmat nämä tavoitteet jäivät täysin saavuttamatta. Ulkoasiainvaliokunta linjaa, että Suomi jatkaa tukeaan humanitaariselle miinanraivaustyölle, mutta koska valiokunta ei linjannut määrärahatason nostosta, miinanraivaustyön rahoitus itse asiassa laskee tulevina vuosina. Valiokunta ei myöskään ollut valmis linjaamaan maamiinojen maastavientikiellosta, mikäli tuotanto Suomessa aloitettaisiin. Muut oppositiopuolueet tosin sanoen antoivat tukensa myös sille, ettei maamiinojen käyttöä välillisesti muissa maissa estetä eikä myöskään varmisteta, ettei maamiinojen mahdollisen viennin yhteydessä varmistuta siitä, etteivät ne päädy sotaa käyviin maihin.

Arvoisa puhemies! Voin vielä hatarasti ymmärtää maamiinojen käytön sotilaallisia argumentteja, mutta sitä en kerta kaikkiaan ymmärrä, että Suomi lähtisi viemään maamiinoja muihin maihin — siis että Suomi omilla toimillaan lisäisi maamiinojen määrää globaalisti. Päätöksen ollessa tämä Suomi lähettää yhä vahvemmin viestin maailmalle siitä, että sääntöpohjaista järjestelmää voidaan kunnioittaa valikoiden. Tällä päätöksellä Suomi osaltaan antaa vauhtia kehitykselle, jossa sotatilanteessa ja sen uhatessa valtiot kokevat vaihtoehtoksi irtautua sotatilanteita varten laadituista säännöistä ja sopimuksista. Hallitus on siten täysin oikeassa siinä, että päätöksellä on kielteisiä vaikutuksia ”laajemmin humanitaariseen oikeuteen, asevalvontaan ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään sekä Suomen maineeseen asevalvonnan saralla”.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

15.55 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Si vis pacem, para bellum: jos haluat rauhaa, varaudu sotaan. Tämä yli 2 000 vuotta vanha viisaus on yhä ajankohtainen. [Kimmo Kiljunen: Olemme saaneet paljon sotia!] Se ei tarkoita sodan ihannoitusta vaan ymmärrystä siitä, että pysyvä rauha ei synny toiveista vaan varautumisesta. Viisas varau-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tuu. Siksi kannatan vahvasti irtaantumista jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta.

Tässä salissa ei kukaan toivo sotaa, mutta meidän tehtävämme on varautua siihen, miten voisimme sen välttää. Jalkaväkimiinat ovat yksi osa tätä varautumista. Ne eivät ole hyökkäysase, ne eivät uhkaa ketään paitsi sitä, joka yrittäisi väkivalloin tunkeutua maahamme. Ne ovat tärkeä osa uskottavaa puolustusta, ja jos Suomessa siviili astuisi miinaan, se olisi hyvin, hyvin todennäköisesti venäläisten asentama tai kylvämä, ei suomalaisten.

Meillä jokaisella on läheisiä, jotka ovat suorittaneet asepalveluksen tai ovat parhaillaan palveluksessa. He ovat nuoria, isiä, poikia, tyttäriä, naapureita, ystäviä. Jos joutuisimme puolustamaan maatamme, nämä miinat voivat pelastaa heidän henkensä. Ne hidastavat vihollista, antavat aikaa ja mahdollisuuden selvitä.

On hyvä muistaa, että uskottava puolustus ei ole pelkkää kalustoa tai miehistöä. Se on myös viesti: viesti siitä, että Suomi on valmis puolustautumaan kaikin käytettävissä olevin keinoin. Tämä viesti itsessään on jo puolustus. Jos hyökkääjä tietää, että eteneminen maksaa paljon, hän voi päättää olla hyökkäämättä lainkaan. Tässä mielessä jalkaväkimiinojen pelotevaikutus voi olla juuri se tekijä, joka estää sodan.

Tiedän, että tähän asejärjestelmään liittyy tunteita ja kansainvälisiä sopimuksia, mutta maailma on muuttunut, Venäjä ei. Euroopassa käydään jälleen täysimittaista sotaa. Ukrainassa on nähty, miten tärkeää on maanpuolustustahto mutta myös se, että käytössä on oikeat välineet puolustautumiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Kyse ei ole halusta käyttää jalkaväkimiinoja. Kyse on siitä, että emme joutuisi käyttämään niitä koskaan, ja se edellyttää sitä, että ne ovat olemassa ja valmiina osana meidän uskottavaa maanpuolustusta. Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen ja laajaan reserviin ja koko kansan maanpuolustustahtoon. Näitä ei ole varaa jättää käyttämättä eikä mitään muitakaan keinoja, jotka suojaavat aluettaamme ja omaa väestöämme. Pidetään huolta siitä, että puolustuksemme on vahva, uskottava ja valmis. Se on suurin rauhanteko, jonka voimme tehdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, poissa. Edustaja Reijonen, poissa. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.59 Teemu Kinnari kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein tehtävä on mielestäni selvä. Se on turvata maamme itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin kaikissa tilanteissa. Samoin meidän on edelleen aktiivisesti tehtävä niitä toimia, joilla puolustusta voidaan vahvistaa.

Käsitlemme Suomen irtaantumista Ottawan sopimuksesta eli miinakielto­sopimuksesta, joka kieltää jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, valmistamisen ja siirtämisen. Suomen liittyessä Ottawan sopimuksen piiriin oltiin turvallisuuspoliittisesti aivan erilaisessa ajankuvassa. Sen ajan tilannekuva poikkeaa merkittävästi siitä, missä Euroopassa tällä hetkellä eletään. Silloin elettiin toiveikkuuden aikaa. Ajateltiin, että pysyvä rauha Euroopassa olisi mahdollinen. Tänäpä, yli vuosikymmen myöhemmin, me emme enää voi rakentaa turvallisuuttamme toiveiden varaan. Asiat on rakennettava realiteettien varaan. Tilanne Ukrainassa osoittaa sen.

Arvoisa rouva puhemies! Keskeinen syy irtautumiselle Ottawan sopimuksesta on muuttunut turvallisuustilanne Euroopassa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on osoittanut sen,

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

että perinteinen laaja maasodan uhka ei ole kadonnut. Ukraina on joutunut puolustautumaan hyökkääjää vastaan kaikilla mahdollisilla keinoilla, mukaan lukien jalkaväkimiinat. Nämä ovat osoittautuneet kriittiseksi osaksi puolustusta, kun puolustaudutaan mittavilta maavoimien hyökkäyksiltä. On ymmärrettävä, että puolustautumisessa miinat ovat väline, jolla voidaan estää ja hidastaa vihollisen maavoimien etenemistä ja suojella omia alueita. Jalkaväkimiinat ovat tärkeä osa ja lisä maanpuolustuksessa, ja suomalainen maasto soveltuu niille erityisen hyvin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei ole päätös, jota esitetään kevein perustein. Esitys perustuu laajoihin selvityksiin, jotka on myös jo osittain täällä tänään lueteltu. Itse luotan vahvasti Suomen puolustusvoimien kykyyn toteuttaa miinoituksia siten, että ne eivät aiheuta vaaraa ulkopuolisille. Irtautuminen Ottawan sopimuksesta ei tarkoittaisi sitä, että Suomi ei olisi jatkossa enää luotettava kumppani kansainvälisesti. Mielestäni se tarkoittaisi sitä, että Suomi kantaisi entistä suuremman vastuun omasta puolustuksestaan ja kansalaistensa turvallisuudesta merkittävästi muuttuneessa tilanteessa kaikilla niillä keinoilla, joita on käytettävissä.

Arvoisa rouva puhemies! On nähtävissä, että turvallisuusympäristömme on muuttunut ratkaisevasti, ja meidän on tehtävä päätöksiä, jotka perustuvat realismiin. Irtaantuminen Ottawan sopimuksesta on mielestäni tässä ajan hetkessä välttämätöntä. Se on päätös maan puolesta, jolla on yli 1 300 kilometriä puolustettavaa maarajaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Werning.

16.03 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Ottawan sopimus tehtiin toisenlaisessa maailmassa. Sen tarkoitus on ollut hyvä: vähentää siviiliuhreja ja hillitä aseiden käyttöä, joiden hallitsematon leviäminen on aiheuttanut tuhoa erityisesti sisällissotien ja konfliktien keskellä elävien valtioiden alueella. Mutta Suomi ei ole tuossa kontekstissa. Meillä on tarkka, järjestelmällinen ja vastuullinen puolustusorganisaatio, joka ei jätä räjähteitä peltoon tai siviilien takapihalle. Meillä ei ole tarvetta eikä aikomusta käyttää jalkaväkimiinoja välinpitämättömästi tai ilman selkeää tarkoitusta. Meillä on tarve torjua aseellinen hyökkäys omalla alueellamme, ja siihen me tarvitsemme uskottavaa keinovalikoimaa. Siksi tuen hallituksen esitystä.

Jalkaväkimiinat eivät ole pommi-intoilijoiden leluja. Ne ovat osa puolustuksellista esettä, jonka tehtävänä on hidastaa vihollisen etenemistä, ostaa aikaa omille joukoille ja suojata kriittisiä kohteita. Kyse ei ole aseesta, jolla pyritään aiheuttamaan siviilituhoa. Kyse on välineestä, jolla torjutaan se, että siviilit eivät koskaan joudu hyökkäyksen etulinjaan. Miinapelote on osa torjuntakykyä. Se vaikuttaa jo ennen kuin ensimmäinen räjähdde on edes maassa. Se pakottaa hyökkääjän harkitsemaan toistamiseen, mihin ja miten se liikkuu. Se sitoo aikaa, kalustoa ja joukkoja ja vähentää yllätyksen mahdollisuutta. Siksi pelkkä tietoisuus mahdollisesta miinasta maassa on jo osa puolustuskykyä. Tämä ei ole pelkkää spekulatiota, vaan tämä on osa Puolustusvoimien arviota.

Puhemies! Täysin korvaavaa menetelmää jalkaväkimiinoille ei ole. Meillä on kehittyneitä vaihtoehtoja, tarkasti hallittavia etämiinoitteita ja sensoripohjaisia järjestelmiä, ja niitä pitääkin kehittää edelleen, mutta edes niiden avulla ei kaikissa tilanteissa voida saavuttaa sitä suorituskykyä, jonka jalkaväkimiinat voivat tarjota. Tätä ei pidä sivuuttaa ideologisista tai historiallisista syistä. On totta, että sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen tehtiin

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

hankintoja, joilla pyrittiin paikkaamaan suorituskykyä, mutta Puolustusvoimien arvio on selvä: korvaus ei ole täydellinen, jäljelle on jäänyt aukko, ja se aukko tulee korjata nyt.

Puhemies! Maailma ei ole enää sama kuin vuonna 2011, eikä Suomen turvallisuusympäristö ole sama kuin sopimuksen allekirjoittamisen aikaan 2012. Tämä päätös ei tarkoita, että Suomi luopuu humanitaarisesta vastuustaan, päinvastoin. Suomi jatkaa työtään miinanraivauksen tukemiseksi konfliktialueilla ja siviilien suojelemiseksi maailmalla. Me erotamme selkeästi, missä olosuhteissa ja millä vastuullisella tasolla näitä välineitä voidaan käyttää. Väite siitä, että Suomessa miinat jäisivät raivaamatta, kuten muualla, ei vastaa todellisuutta. Meillä on vuosikymmenien kokemus siitä, että miinoitteet merkitään, valvotaan ja raivataan. Tätä ei perustella mielipiteillä, vaan dokumentoiduilla käytännöillä ja Suomen maineella vastuullisena toimijana.

Käyttö rajataan Suomen alueelle ja puolustuksellisiin tilanteisiin. Tämä ei ole ase, jota varastoidaan vientiin tai pelotteeksi muualle. Kyse on kotimaan, meidän Suomen, puolustamisesta, omien kylien koulujen, infrastruktuurin ja ihmisten suojelemisesta. Varautuminen tehdään rauhanaikana, silloin kun siihen on aikaa, harkintaa ja resurssit, ei vasta sitten kun raja on jo rikottu.

Ottawan sopimuksesta irtautuminen on laillista ja kansainvälisen oikeuden mukaan hyväksyttävää silloin kun kansallinen turvallisuus sitä edellyttää. Tämä on nimenomaan sellainen tilanne. Meillä on oikeus, mutta ennen kaikkea meillä on velvollisuus huolehtia siitä, että puolustuksemme on uskottava. Se ei voi olla sitä, jos suljemme kokonaan välineitä pois keinovalikoimasta varmuuden vuoksi, samalla kun rajamme toisella puolella noudatetaan avoimesti laajaa maasto-operaatiokykyä ja vahvaa maanpuolustusta jalkaväkeä hyödyntäen.

Arvoisa puhemies! Kukaan ei toivo, että jalkaväkimiinoihin koskaan jouduttaisiin turvautumaan, mutta juuri siksi tämä päätös on tehtävä nyt rauhanaikana. Meillä on aikaa, harkintaa ja mahdollisuutta rakentaa selkeät käytännöt, turvallisuusvaatimukset ja varautumissuunnitelmat. Se on vastuullista, ei välinpitämättömyyttä. Siviilejä ei puolusteta juhलालauseilla ja juhललpuheilla, vaan sillä, että hyökkäys pysäytetään ennen kuin se ehtii heidän kotikyläänsä. Jalkaväkimiinat ovat osa tätä kykyä, ja siksi niitä ei pidä sulkea pois keinovalikoimasta.

Tuen täysillä hallituksen esitystä. Pidän tärkeänä, että se toteutetaan täsmällisesti, turvallisesti ja avoimesti tässä ajassa, tällä hetkellä. [Veijo Niemi: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Biaudet.

16.08 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin muutamia kohtia hallituksen esityksestä nimenomaan ulkopoliittisesta ja turvallisuuspoliittisesta näkökulmasta.

Siteeraan suoraan: ”Ottawan sopimus on yksi tärkeimmistä tavanomaisten aseiden valvontasopimuksista ja humanitaarisen aseriisunnan instrumenteista. Sen avulla täsmennetään ja toimeenpannaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden yleisiä periaatteita ja pyritään vahvistamaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista sekä lievennetään aseellisista selkkauksista aiheutuvaa inhimillistä kärsimystä.”

Toinen sitaatti: ”Velvollisuus noudattaa ja varmistaa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattaminen ei ole riippuvainen vastavuoroisuudesta.”

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Kolmas: ”Jalkaväkimiinat ovat ongelmallisia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja sen keskeisten periaatteiden kannalta, ” — tämä on siis hallituksen tekstiä — ”etenkin erotteluperiaatteen kannalta, koska jalkaväkimiinat eivät tee eroa siviilin tai sotilaan välillä vaan räjähtävät riippumatta siitä, kuka niiden päälle astuu.”

Neljäs hallituksen sitaatti: ”Tilastollisesti jalkaväkimiinoiden uhreista valtaosa on siviilejä. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaan sotatoimia saa kohdistaa vain sotilas-kohteisiin ja taistelijoihin, ei siviileihin tai siviilikohteisiin.”

Viides hallituksen sitaatti: ”Keskeinen on myös umpimähkäisen aseellisen toiminnan kieltäminen, joka kieltää käyttämästä sellaisia aseita tai sodankäyntimenetelmiä, joiden vaikutuksia ei kyetä riittävästi rajaamaan vain sallittuihin kohteisiin ja jotka vaikuttavat siten sekä sotilaskohteisiin että siviilihenkilöihin ja siviilikohteisiin erottelematta näitä toisistaan.”

Kuudes: ”Kansainvälinen humanitaarinen oikeus kieltää myös sellaisten sodankäyntimenetelmien ja -välineiden käytön, jotka on tarkoitettu aiheuttamaan tai joiden voidaan odottaa aiheuttavan laajaa, pitkäaikaista ja vakavaa vahinkoa luonnonympäristölle.”

Seitsemäs: ”Jalkaväkimiinat aiheuttavat edelleen laaja-alaisia ja pitkäaikaista ongelmia monilla alueilla. Konfliktien maantieteellisestä jakautumisesta johtuen jalkaväkimiinoiden käytöstä aiheutuvat ongelmat kohdistuvat erityisesti kehittyviin maihin, mutta samanlaisia ongelmia liittyy niiden käyttöön myös kehittyneissä maissa.”

Kahdeksas: ”On ennakoitavissa, että sopimuksen irtisanomisesta seuraa Suomen puolustuksellisen liikkumatilan laajentumisen lisäksi myös kielteisiä vaikutuksia. Vaikutukset liittyvät paitsi suoraan Ottawan sopimukseen, myös laajemmin humanitaariseen oikeuteen, asevalvontaan ja kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään sekä Suomen mai-neeseen asevalvonnan saralla.”

Ja yhdeksäs sitaatti: ”Sopimuksen irtisanominen ei ole Suomen johdonmukaisen asevalvontalinjan mukaista. Tämän johdosta riskinä on, että Suomen kaltaisen asevalvonnan alalla aktiivisen maan irtisanoutuminen sopimuksesta voi madaltaa muiden valtioiden kynnystä irtaantua asevalvontasopimuksista.” — Nyt sitaatit loppuivat.

Humanitaarinen oikeus säätelee nimenomaan sodan ja aseellisten konfliktien tilanteita. Se ei salli vapaita käsiä edes sodassa. Humanitaariset periaatteet ja aseidenkäytön rajoitukset pätevät aina, myös silloin, kun valtio joutuu puolustautumaan aseellisesti.

Det sägs att allt är tillåtet i krig och kärlek, men så är det naturligtvis inte. Erfarenheten från krig visar att effekterna av antipersonella minor inte kan begränsas till militära mål. Godtyckligt väpnat våld är förbjudet oavsett om vi är med i Ottawa eller inte. Vi är ändå bundna av många andra mänskörättskonventioner, såsom Genève-konventionerna.

Hallituksen esityksen perusteluissa korostetaan ennen kaikkea puolustuspoliittista näkökulmaa. Missään vaiheessa ei kuitenkaan väitetä, että jalkaväkimiinat olisivat ratkaisevan tärkeitä Suomen puolustuskyvylle. Puolustusvoimat itse toteaa, että ne ovat osa kokonaisuutta, mutta samalla hallitus myöntää, että kansainväliset vaikutukset voivat olla merkittäviä ja jopa vakavia ulko- ja turvallisuuspoliittisesti. Näiden näkemysten punnitseminen ei ole ollut yksinkertaista.

Ottawan sopimuksen voimaantulon jälkeen on saavutettu huomattavaa edistystä 25 vuoden aikana. Sopimus on edistänyt rauhaa, turvallisuutta ja kestävä kehitystä. 90-luvulla jalkaväkimiinat haavoittivat ja tappoivat noin 24 000 ihmistä vuodessa. Määrä on saatu

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

laskettua alle tuhanteen. Viime vuonna ne ovat nousseet jälleen Ukrainassa ja Myanmarissa konfliktin seurauksena.

Jos Suomi irtautuu Ottawan sopimuksesta, meidän on silti pidettävä kiinni sen keskeisistä periaatteista. Suomen tulee sitoutua siihen, että miinoja tuotetaan vain omaan käyttöön eikä niitä viedä muihin maihin. Meidän on myös lisättävä tukeamme miinanraivaukseen, sillä tarve on kasvanut maailmanlaajuisesti, esimerkiksi Ukrainassa mutta myös muuallakin. Suomen ei pidä edistää kehitystä, jossa Ottawan sopimuksen periaatteita aletaan maailmalla kyseenalaistaa.

Om Finland lämnar Ottawakonventionen måste vi ändå hålla fast vid dess grundläggande principer. Finland ska förplikta sig att producera minor endast för eget bruk, och vi måste också öka på stödet för det humanitära minröjningsarbetet internationellt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi poissa. — Edustaja Harakka.

16.14 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään ei ole aihetta riemuitsemiseen, mutta ei myöskään rieksumiseen. Haluan kiittää kaikkia edustajia siitä, että toisin kuin julkisessa keskustelussa ja varsinkin somen syövereissä täällä salissa edustajat ovat osoittaneet ymmärtämystä vuoden 2012 päättäjille, jotka toimivat optimistisemmassa maailmanajassa ja myös vilpittömässä pyrkimyksessä Suomen ja maailman turvallisuuden takaamisessa ja siten liittymisessä Ottawan sopimukseen. Muistammehan Veikko Huovisen legendaarisen Konsta Pylkkäsen pohdinnan: kaikista paras ja imelin viisauden laji on jälkiviisaus. ”Jälkiviisaan silmä on somassa paikassa, se katsoo taaksepäin.” Mutta jos vielä hiukan jälkiviisaustellaan, niin vielä kaksi vuotta sitten, siis Venäjän hyökkäyksen jo oltua käynnissä vuoden päivät, puolustusvaliokunta totesi, että Puolustusvoimat ei pitänyt henkilömiinoja ”kriittisenä ja välttämättömänä suorituskykynä”. Analyysi muuttui, ja siihen on toki sekä ulkoiset että sisäiset syynsä, mutta jos Konsta Pylkkäsen neuvoa noudattaen pidämme silmän siinä paikassa, jossa sen kuuluukin, niin katsomme nyt tiiviisti eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Venäjä on laittomassa hyökkäyksessään kylvänyt Ukrainaan miljoonia henkilömiinoja. Arvioiden mukaan Ukrainan maaperästä neljännes tai peräti kolmannes on miinoitettu. Kun tämä on Venäjän häikäilemätön sodankäynnin tapa, on syytä kuvitella Suomi samaan tilanteeseen. Suomelle henkilömiina on jatkossakin puolustusväline, joten jos Suomen maaperälle henkilömiinoja asetetaan, on parempi, että sen tekee Suomen armeija kuin joku muu armeija. Olen varmasti nyt ilmaissut kantani selkeästi.

Mutta Suomen hyöty ei ole ollenkaan niin itsestäänselvä kuin innokkaimmat sohvakenraalit kuvittelevat. Ottawan sopimuksen irtisanominen voi vahvistaa Suomen puolustusta lyhyellä aikavälillä mutta heikentää Suomen kansainvälistä asemaa pitkällä aikavälillä. Asian voi sanoa toisinkin. Miinakieltosopimuksen irtisanominen on selkeästi viesti itärajan taakse, mutta meidän pitää lähettää selkeä viesti myös länsirajan taakse. Meidän on vakuutettava kumppanit siitä, että kyseessä on tilanteen pakottama väliaikainen ratkaisu. Taavoitteemme on: sen jälkeen, kun Venäjä on hävinnyt aloittamansa sodan, saattanut veritöihin vastuulliset kansainvälisen tuomioistuimen eteen ja ryhtynyt valtavan vaativaan vahingonkorvausurakkaansa, sinä kaukaisena päivänä palaamme Ottawan miinasopimukseen. Tämä on kerrottava, ja tämä on tahdottava.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Ottawan sopimuksen irtisanominen johdattaa meidät uuteen viiteryhmään, rajamaihin ja reunavaltioihin. Samalla astumme kauemmas muista Pohjoismaista. Ei ole itsestäänselvää, että uuden viiteryhmän arvot ja toimintatavat ovat Suomelle kaikissa oloissa edullisia. Yhtä lailla hintaa loitontumisesta ei ole laskettu. Toivon, vaikka en siihen suorastaan luotakaan, että joku laskee turvallisuutemme taseen, debetin ja kreditin. Tässä ajassa nimitäin historiantajun ohittaa joskus hysteria, eikä Itämeri saa joutua konfliktin näyttämöksi.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksen irtisanomisella on vaikutuksensa myös Suomen teknologiseen ja teollisuuspoliittiseen tulevaisuuteen, ja ikävä kyllä se on vahingoksi ja vaaraksi. Puolustusvoimat ajaessaan paluuta sadan vuoden takaisin halpoihin räjähteisiin, vanhempiin kuin Molotovin cocktailit, tulee tunnustaneeksi, että se ei osannut kehittää edes saamallaan 200 miljoonalla eurolla henkilömiinojen tilalle vastaavaa kyvykkyyttä, sulutusta, joka olisi alueellisesti laajaa ja aiheuttaisi miinakauhua mutta joka toteutuisi Ottawan sopimuksen ehdoilla.

Saimme mietintövaliokunnassa tietoja älykkäistä sulutuslaitteista, jotka yhdistäisivät Suomen teknologisen osaamisen sekä mikroelektroniikassa että konnektiviteetissä ja jotka olisivat deaktivoitavissa silloin, kun kyse ei ole taistelusta. Näitä Ottawan sopimuksessa hyväksyttäviä miinoja ei ole olemassa, eikä niitä tule. Koska hallitus on nyt valinnut, että Suomen tie on takapajuinen, tyhmien ja vanhanaikaisten sotalaitteiden tie, Suomi alkaa puolen vuoden päästä valmistamaan ikivanhoja bulkkiräjähteitä olettaen, että joku tällaista teollisuutta suostuu rahoittamaan, paitsi tietysti suoraan veronmaksajien kukkarosta.

Puhemies! Näin lopuksi: Kaikkein hirtehisintä on, että puolustusvaliokunta lausunnossaan jopa haaveilee näistä putkipommeista vientivalttia. No, tässäpä Suomelle kasvustrategia. Jos henkilömiinoin paluusta perustellaan Suomen rajojen turvaamisella, niin olisi kohtuullista, että miinatehdasta omaan vaalipiiriinsä hamuavat maakuntapoliitikot kunnioittaisivat edes vaikenemalla sitä hirvittävää tilannetta, Suomen nuorten sotilaiden liikekannallepanoa, jossa näihin aseisiin joutuisimme turvautumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Se, että Suomi irtaantuu Ottawan sopimuksesta, on mielestäni erittäin hyvä asia, ja keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja Antti Kurvinen ilmoitti tuossa aikaisemmin tämän asian käsittelyn alkuvaiheessa debatissa, että keskustan eduskuntaryhmä tukee tätä esitystä yksimielisesti.

Kannattaa muutama asia huomata ennen kuin lähdetään lopullisia tuomioita jakamaan, mikä tämä Ottawan sopimuksesta irtisanoutuminen käytännössä itse asiassa on. Kaikki Suomen armeijan varusteet, jotka tähtäävät maan puolustamiseen, ovat tarkasti armeijan valvonnassa varastoissa, ja siellä ne säilyvätkin rauhanaikana aivan varmasti. Mitään pelkoa siitä, että niitä levitettäisiin jonnekin metsiin tai pelloille tai jonnekin muualle vaikka Suomen rajojen ulkopuolelle, ei ole. Se on ihan naurettava väite sinänsä.

Mitä tulee sitten jossakin Afrikassa tai muualla maailmassa tapahtuvaan, siellä eri sissi-liikkeet käyvät keskenään tappeluita ja levittävät miinoja, jotka sitten unohtuvat sinne alueelle ja ovat siviilien tuhona leikkiville lapsille ja monelle muulle. Tällainen tilanne Suomessa ei ole mahdollinen. Sen tiedämme me kaikki, ja toivottavasti siihen suhtaudutaan sillä vakavuudella, ettei näitä kahta asiaa lähdetä rinnastamaan. Siitä tähän tässä ei ole ollenkaan kysymys.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Kannattaa kaikkien Ottawan sopimuksesta irtautumista vastustavien edustajien muistaa se, että Puola, Liettua, Latvia ja Viro ovat jo irtautuneet Ottawan sopimuksesta, ja Suomi liittyy tähän samaan joukkoon. En ole omalta osaltani yhtäkään kriittistä puheenvuoroa kuullut Euroopasta. En ole ainakaan huomannut, varmaan jossakin lehdessä on kirjoitettu, mutta en ole huomannut isompia otsikoita siitä, että nämä äsken mainitut maat olisivat toimineet jotenkin kelvottomasti. He valmistautuvat omaa maataan puolustamaan kaikilla niillä järkevillä välineillä, mitä mailla on käytössä, ja Suomen 1 350 kilometriä yhteistä rajaa Venäjän kanssa on se alue, jota meidän pitää puolustaa, ja siihen pitää varautua. Siihen tämä henkilömiinavarustus on erittäin hyvä, tehokas ja edullinen ja toimii kaikissa olosuhteissa keleistä riippumatta. Ja kuten täällä moni kansanedustaja on omassa puheenvuorossaan todennut, he ovat sotilaskoulutuksen saaneita henkilöitä. He ovat hyvin kuvanneet tätä tilannetta, miten tämä homma osataan ja miten hallitusti ja johdetusti se hoidetaan. Elikkä väitteet siitä, että nämä miinat olisivat siviileille vahingoksi, ovat täysin kummallisia ja asiaan perehtymättömiä.

Jos sitten jonain päivänä joudumme tällaisiin välineisiin tarttumaan, sehän tarkoittaa tietenkin sitä, että ne alueet ovat sotatoimialueita eikä siellä liiku muita kuin sotilaita ja näillä miinoilla estetään maahan tunkeutuvan vihollisen tulo. Se on erittäin tehokas pelote maahan tunkeutuvalla vihollisella, ja sitä paitsi se antaa kaikille muille Suomen alueilla oleville suomalaisille sotilaille lisää aikaa varustautua entistä paremmin.

Eli alkäämme sotkeko asioita vaan olkaamme rehellisiä siitä, mitä tämä miinakieltosopimuksen purkaminen tällä kertaa tarkoittaa. Se tarkoittaa Suomen puolustamisen olennaista vahvistamista erittäin edullisesti ja nimenomaan niin, että se toimii kaikissa olosuhteissa ja on meidän puolustusvoimiemme kannalta erittäin hyvä asia. Sitten jos sellainen tilanne syntyisi, että näitä tarvittaisiin — toivottavasti koskaan sitä ei tule, mutta jos se nyt tulisi — niin senkin jälkeen, kun rauha on palannut maahan, totta kai nämä kyseiset miinakentät puretaan ja jälleen tavarat viedään varastoihin. Suomi toimii järkevästi, harkitusti, ja meillä on tarkoituksena puolustaa isänmaan koskemattomuutta, kuten olemme aikaisemmin tehneet.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä muistuttaa siitä, että kun käytiin keskustelua välineellistetyn maahantulon laista tässä salissa ja äänestettiin — ja onneksi se saatiin läpi — se vaati sen viiden kuudesosan enemmistön, elikkä se laki oli paljon haastavampi verrattuna Ottawan sopimuksesta irtautumista koskevaan lakiin, koska sille piti saada se kiireellinen käsittely voimaan viiden kuudesosan enemmistöllä ja sitten ratkaistiin kahden kolmasosan enemmistöllä koko itse asia. Tässä riittää äänten enemmistö.

Mutta siinäkin asiassa, mitä välineellistettyyn maahantuloon liittyi, esitettiin aivan kummallisia väitteitä. Kyllä itsenäisen valtion, Suomen, tehtävänä on ainoastaan, vain ja ainoastaan, suojata Suomen kansalaisia meidän omassa maassamme. Maahan tulevista henkilöistä, ketkä tänne tulevat tavalla tai toisella, Suomi itse päättää eikä joku naapurimaan sotilasviranomainen tai rajaviranomainen tai joku muu viranomainen saati semmoinen organisaatio, joka voi... Ikävä kyllä olemme nähneet videoita tuolta itärajan takaa, missä päätöksentekijänä oli jopa ihan joku muu kuin viranomainen — siellä kerättiin passit ja rahat pois maahan tulevilta ihmisiltä.

Kyllä Suomella on oikeus suojata omaa koskemattomuuttamme ja kansalaistemme turvallisuutta. Siitä alkäämme koskaan tinkikö. Toivon ja uskon, että eduskunnassa asia ymmärretään, ja olen hyvin kiitollinen siitä, että se välineellistetyn maahantulon torjuntalaki

meni niin hyvin läpi. Sitä samaa hyvää, järkevää käsittelyä toivon ja toivon, että laki saadaan voimaan mahdollisimman pian.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiitän kollegoja huolellisesta ja hyvästä keskustelusta. Tässä keskustelussa on ollut puolia jos toisiakin esillä, ja kuten edustaja Harakka omassa puheenvuorossaan totesi, täällä ei ole räävitty ketään vaan yritetty kuunnella toinen toisiamme ja pohtia. Tämä asia ei ole ihan niin yksiselitteinen kuin miltä se näyttää.

Se on itsestäänselvää, että me olemme tilanteessa, keskustelemassa Ottawan sopimuksesta, sen vuoksi, että eurooppalainen turvaympäristö on muuttunut. Me tiedämme Venäjän aggression Ukrainassa, ja me tiedämme myöskin sen, että kun kansainvälinen sopimusjärjestelmä tällä lailla rikotaan Venäjän toimesta, niin meidän on myöskin mietittävä, miten Suomi tässä tilanteessa selviytyy. Tässä nyt käydään keskustelua siitä, että meillä on oikeus ja on perusteltua rakentaa puolustuksellista järjestelmäämme niin, että me voimme kansallisesta turvallisuudesta pitää huolta, aivan niin kuin tässä on sanottu.

Olen myöskin voimakkaasti sitä mieltä, että miinat sinänsä asejärjestelmänä ovat poikkeuksellisesti luonteeltaan puolustuksellisia. Kuten tuossa debattipuheenvuorossani lyhyesti sanoin, niin miinat eivät hyökkää. Ne ovat puolustuksellinen asejärjestelmä. Ja kyllä, mikä tässä on myöskin tuotu esille, suomalaiset kykenevät nämä miinoitteet sijoittamaan sillä tavalla, että se voi myöskin noudattaa puolustuksellista konseptiamme ja kunnioittaa myöskin näitä humanitaarisen oikeuden perusprinsippejä. Tämä on itsestäänselvää, ja tässä suhteessa itse tunnistan tämän keskustelun jalkaväkimiinoista perustelluksi, ja yhtä lailla kuin edustaja Harakka sanoi, tämä on minun kantani.

Mutta tämä on kompleksisempi. Tämä on selvästi kompleksisempi asia sen takia, että tässä ei ole kysymys vain kansallisesta turvallisuudesta, kun puhumme Ottawan sopimuksesta, vaan tässä on kysymys ihmisten turvallisuudesta. Tämä kansainvälinen sopimusjärjestelmä, joka tähän taakse on luotu, lähtee pohtimaan toisesta kulmasta koko turvallisuuskäsittettä. Se sallii — minä haluan toistaa sen vielä —, Ottawan sopimus sallii jalkaväkimiinat. Sotilaallisesti kohdennetut jalkaväkimiinat tämä sopimusjärjestelmä sallii. Se, mitä se ei salli: se ei salli henkilömiinoja. Meillä käytetään tätä eufemismia syystä tai toisesta eli kiertoilmaisua siitä, että Ottawan sopimus olisi jalkaväkimiinasopimus. Se ei ole jalkaväkimiinasopimus. Se on tarkasti Anti-Personnel Mine Ban Convention, aivan täsmällisesti, ja sen sisältö on juuri tämä. Se on aivan samanlainen kuin kemiallisia aseita koskeva yleisopimus, biologisia aseita koskevat sopimukset, joukkotuhoaseita koskevat sopimukset, koska niiden ongelma on se, että siviilit joutuvat uhreiksi ja ne ovat summittaisia, 'indiscriminate', asejärjestelmiä. Tämä on se iso ongelma, missä Ottawan sopimus on kiinni.

Me tiedämme maailmanlaajuisesti, että nämä henkilömiinat — puhutaan nyt tarkasti oikeasta asiasta — ovat aiheuttaneet siviiliuhreja. Yli 80 prosenttia on siviiliuhreja, ja merkittävä osa näistä siviiliuhreista on kuollut sodankäynnin loputtua. Eli tässä on pysyvä ongelma kansainvälisesti, ja sen takia tässä puhutaan ihmisten turvallisuudesta. Kuten täällä jotkut puheenvuorojen käyttäjät ovat todenneetkin, Ottawan sopimus on ollut yksi konkreettisimpia, ehkä kaikkein menestyksekkäin asevalvontasopimus, mitä on täällä saatu aikaiseksi, ja kuten joku viittasi myöskin, se on saanut Nobelin rauhanpalkinnon.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Eli aidosti järjestelmältään henkilömiinasopimuksesta on kysymys, ja nyt se kysymys aukeaa samalla tavalla kuin vuonna 2012, kun Suomi liittyi Ottawan sopimukseen viimeisenä Euroopan maana mukaan — siis viimeisenä Euroopan maana, kun jätämme Venäjän nyt tästä laskusta pois. Silloin me rakensimme 300 miljoonalla eurolla korvaavat järjestelmät. Kuten Timo Kivinen, Puolustusvoimien komentaja, 2022 Ukrainan sodan jo alettua selkeästi totesi: Meillä ei ole tarvetta irtautua Ottawan sopimuksesta. Me olemme onnistuneet jopa ylikompensoimaan korvaavilla järjestelyillä sen, mikä vaje suorituskyvyssä tapahtui, kun menttiin Ottawan sopimukseen mukaan. Siis ollaan kyetty ylikompensoimaan se.

Nyt se vakavin kysymys, johon ministeri ei kunnolla vastannut, vaikka häneltä kysyin tässä tänään, on se, olisiko ollut syytä, ennen kuin lähdetään purkamaan nyt Suomea suhteessa Ottawan sopimukseen, selvittää se. Tämä on nyt auki oleva asia, olisiko meillä ollut korvaavia järjestelyjä, jotka olisivat aidosti sallineet jalkaväkimiinat — minä toistan vielä: jalkaväkimiinat kohdennettuina. Edustaja Harakka omassa puheenvuorossaan vähän listasiakin niitä vaihtoehtoja, mitä teknologisen kehityksen kautta tässä voisi olla, ja ministerikin teki siihen viittauksia täällä äsken puhuessaan. Tämä selvitys meiltä nyt puuttuu, ja kun se puuttuu, niin minusta tässä keskustelussa ei enää olekaan kysymys siitä, mitkä ovat nämä kansalliset turvallisuustarpeemme, koska me voitaisiin ne kompensoida myöskin Ottawan sopimuksessa mukana olleen, vaan nyt tuleekin isoksi kysymykseksi, että me irtaudumme tästä kansainvälistä humanitaarista oikeutta kunnioittavasta sopimuksesta, ja tämä synnyttää sen reaktion.

Nyt täällä on viitattu siihen, että eräät EU-maat — Liettua, Viro, Baltian maat kaikki ja Puola — ovat tähän liittyneet mukaan. On ihan aiheesta esitetty kysymys, onko se meidän uusi viiteryhmämme. Pohjoismaat, kun oli se lähtökohta meillä koko ajan, että meidän viiteryhmämme on Pohjoismaat, ovatkin toisessa kulmassa, koska Pohjoismaissa se reaktio on toinen. He eivät ole irtautumassa Ottawan sopimuksesta — tällä hetkellä ei ainakaan ole ollut esillä, että he irtautuisivat — jolloin tässä on vähän se hankala kulma, sijoitummeko toiseen asemaan. Kyllä, minä tiedän, että nämä ovat reunavaltiot, joilla on yhteinen raja Venäjän kanssa, joka käyttää aggressiota tällä hetkellä, mutta niin on Norjallakin se raja siellä — lyhyempi, parisataa kilometriä, Suomella 1 300 kilometriä. Kyllä, nämä ovat itse asiassa faktoja tässä taustalla, mutta tähän jää koko ajan se ongelma auki, olisiko meillä ollut vaihtoehto tämä korvata.

Kuten todistin ja sanoin jo tuossa alussa, minä kyllä myöskin näen nämä puolustukselliset tarpeet, mitkä tässä sanelevat tätä keskustelua, ja kunnioitan myöskin sitä lähtökohtaa, koska meidän on pidettävä Suomen turvallisuudesta huolta. Nyt sitten, jos tämä tie valitaan, tässä tulee iso dilemma. Me asetamme tässä tapauksessa tämän kansallisen turvallisuuden ihmisten turvallisuuden edelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell poissa. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.33 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Ottawan sopimus on yksi maailman onnistuneimmista ja tehokkaimmista aserajoitus sopimuksista. Niin valtava joukko maita on sitoutunut sopimukseen, että henkilömiinojen tuotanto on lähes lakannut maailmasta. Olemme yhdessä sopineet, että henkilömiinat ovat niin vastenmielinen ase, että niitä ei tämä maailma kaipaa. Henkilömiinojen käyttö humanitäärisen oikeuden velvoitteet täyttävällä

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tavalla on toistuvasti epäonnistunut. Tämä on syy, miksi valtiot ovat lopulta päätyneet kiel-tämään ne kokonaan.

Erityisen ongelmallisia henkilömiinat ovat kansainvälisen humanitäärisen oikeuden erotteluperiaatteen näkökulmasta, henkilömiinat kun eivät tee eroa siviilin ja sotilaan vä-lillä vaan räjähtävät riippumatta siitä, kuka niiden päälle astuu. Tilastollisesti henkilömi-i-
nojen uhreista valtaosa on siviilejä ja merkittävä osa lapsia. Kansainvälisen humanitääri-sen oikeuden mukaan sotatoimia saa kohdistaa vain sotilaskohteisiin ja taistelijoihin, ei si-viileihin tai siviilikohteisiin. Toinen olennainen periaate onkin umpimähkäisen aseellisen toiminnan kieltäminen, joka kieltää käyttämästä sellaisia aseita tai sodankäyntimenetelmiä, joi-den vaikutuksia ei kyetä riittävästi rajaamaan vain sallittuihin kohteisiin ja jotka vaikutta-vat siten sekä sotilaskohteisiin että siviilihenkilöihin ja siviilikohteisiin erottelematta näitä toisistaan.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että myös sopimuksesta irtautumista kannattavat ymmärtävät ja tunnistavat ne riskit, joita tähän päätökseen liittyy. Tänä kuultu argu-mentti, että sopimuksesta irtautuminen jollain lailla vahvistaisi sopimusjärjestelmää, on todelli-suudelle vieras. Irtautumalla Ottawan sopimuksesta Suomi osaltaan edesauttaa kehitystä, jossa yhä useammat valtiot pitävät mahdollisena irtautua sotatilanteita varten luoduista so-pimuksista kriisin uhatessa. Jopa hallituksen esityksessä tunnistetaan, että erityisesti Suo-men kaltaisen asevalvonnan alalla aktiivisen maan irtautuminen sopimuksesta voi madal-taa muiden valtioiden kynnystä irtautua asevalvontasopimuksista ja heikentää kansainvä-lisen humanitäärisen oikeuden kunnioitusta laajemmin. Tämänkaltaisia sopimuksia ei ole tehty hyvän sään varalle, vaan ne on nimenomaan tehty, jotta jopa sotatilanteissa pitäisim-me kiinni tietyistä perustavanlaatuisista periaatteista. Kaikki keinot eivät ole sallittuja edes sodassa. Jos sota syttyisi — ja me kaikki tietenkin toivomme ja teemme kaikkemme, että niin ei koskaan tapahtuisi — sodankäynnin säännöt sitovat meitä ja Suomen kaltaisen pie-nen maan etu on se, että säännöistä ja sopimuksista pidetään kiinni. Vaikka maailmanpo-litiikan mannerlaatat tutisevat, ei meidän kannata unohtaa, että sääntöpohjainen maailman-järjestys on Suomelle kohtalokkaan tärkeä kysymys.

Arvoisa puhemies! Minä kuitenkin ymmärrän, että vallitsevassa tilanteessa voi perustel-lusti päätyä myös toisenlaiseen johtopäätökseen. Venäjä muodostaa Suomelle uhan, eikä itänaapurimme ole osoittanut piittaavansa sodankäynnin säännöistä. Kukaan meistä ei voi varmasti tietää, kumpi päätös osoittautuu oikeaksi. Mutta erityisesti yhden tänäänkin use-ampaan kertaan käytetyn argumentin haluan kuitenkin aivan ykskantaan kumota: Osa kan-sanedustajista on tänään perustellut sopimuksesta irtautumista sillä, että rajojemme puo-lustaminen ei ole muuten mahdollista. Näistä puheenvuoroista voi syntyä mielikuva, että puolustuksessamme olisi nykyisellään merkittäviä heikkouksia. Näin ei ole, ja toivon, että tästä salista ei sellaista viestiä myöskään ulospäin lähde. Suomen puolustus on vahva. Nato-jäsenyys ja kahdenväliset kumppanuudet ovat sitä entisestään vahvistaneet. On tie-tenkin selvää, että henkilömiinojen palauttaminen puolustuksen keinovalikoimaan tuo uu-den työkalun puolustussuunnittelun tueksi. Tietynlaisissa tilanteissa niistä voi olla hyötyä. Mutta henkilömiinat kieltävästä sopimuksesta irtautuminen ei ole välttämätön pakko. Se on poliittinen valinta.

Arvoisa puhemies! En erityisesti arvosta niitä puheenvuoroja, joissa Suomea sitovien ja Suomea suojaavien kansainvälisten sopimusten puolustaminen asetetaan jollain lailla vas-takkain kansallisen turvallisuuden kanssa. Minä uskon, että jokainen kansanedustaja tekee

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

päätöksiä Suomen turvallisuus edellä. Kaiken saatavilla olevan tiedon valossa olemme kuitenkin päätyneet erilaisiin johtopäätöksiin siitä, mikä tässä tilanteessa on isänmaan etu.

Arvoisa puhemies! Monelle tuntuu olevan tärkeää vakuuttaa, että Suomi on poikkeuksellinen miinoittaja. Kannustan kuitenkin tässäkin asiassa rehellisyyteen ja harmaan sävyjen hyväksymiseen. On totta, että Suomi kouluttaa sotilaitaan toimimaan vastuullisesti. Ottawan sopimuksen kieltämät henkilömiinat ovat kuitenkin määritelmällisesti aseita, joiden kohdetta ei voi vastuullisinkaan miinoittaja valita. Kun miinat on asennettu maahan, meillä ei ole mitään mahdollisuutta vaikuttaa esimerkiksi siihen, kenet Venäjä pakottaa niitä polkemaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä sananen parlamentarismista: Minusta hallitus teki vakavan virheen sivuuttaessaan pitkän parlamentaarisen perinteen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa. Näin tapahtui sekä Ottawan sopimuksen että puolustusmäärärahoihin liittyvien tavoitteiden osalta. Vallitseva yhteiskunnallinen ilmapiiri sallii tämän. Hallitus voi mitä ilmeisimmin luottaa siihen, että kun ehdotukset perustellaan kansallisella turvallisuudella, kriittinen keskustelu ei pääse hidastamaan päätöksentekoa. Se on johtanut sanalla sanoen vauhtisokeuteen, jota ei voi pitää Suomen edun mukaisena. Suomen etu olisi se, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan isot linjanmuutokset eivät ole ilmoitusasioita vaan laajapohjaisen ja perusteellisen harkinnan lopputuloksia. Suomen etu olisi myös se, että me täällä vapaan demokratian ytimessä puolustamme viimeiseen asti myös kanssamme eri mieltä olevien oikeutta olla toista mieltä. Kiitän jokaista, joka näin on tänään toiminnutkin. Ei etenkään selkeän enemmistön taakseen saava päätös vaaranna siitä, että sen moninaiset vaikutukset ja riskitkin tunnistetaan ja lausutaan ääneen. Irvailu ja epäisänmaalliseksi haukkuminen sen sijaan eivät ole kenellekään kunniaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

16.40 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! 13 vuotta sitten Suomi liittyi Ottawan sopimukseen — 13 vuotta väärällä tiellä, joka nyt oikaistaan. Perussuomalaiset oli tuolloin ainoa puolue, jonka jokainen paikalla ollut kansanedustaja äänesti sopimukseen liittymistä vastaan. Luonnollisesti kannatamme nyt sopimuksesta irtaantumista. Jotkut sanovat, että tuosta ajasta on pitkä aika ja että elimme silloin toisenlaisessa maailmassa. Turvallisuusympäristö on toki aivan toinen kuin tuolloin ja Venäjä käy nyt hyökkäyssotaa Ukrainassa jo yli kolmatta vuotta, mutta tosiasiat eivät ole muuttuneet. Ne ovat tismalleen samat nyt kuin 13 vuotta sitten. Meillä on naapurissa valtio, johon ei voi luottaa, ja tuon valtion kanssa meillä on yhteistä maarajaa 1 300 kilometriä. [Timo Harakka: Imelää jälkiviisautta!]

Ennen hyökkäyssotaa Ukrainassa moni erehtyi sivuuttamaan Venäjän uhan, ja politiikat tekivät monia puolustuksellisiakin virheitä. Puolustusmenoista leikattiin, varuskuntia lakkautettiin, Ottawan sopimukseen liitettiin. Tämäkään tosiasia ei ole muuttunut miksiäkään. Jalkaväkimiina on tehokas ja suomalaisen maastoon sopiva asejärjestelmä. Venäjä ei kaihda jalkaväen käyttöä, vaikka henkilömenetykset ovat mittavia. Venäjä on roistovaltio, joka ei piittaa edes omista sotilaistaan. Sopimukseen liittyminen ei siis ole ollut rakkaan kotimaamme ainoa harha-askele, ja onpa viime vuosikymmenellä keskusteltu muun muassa venäläisten viisumivapaudesta, sallittu venäläisten kiinteistökauppoja jopa strategisesti merkittävillä paikoilla ja leimattu Venäjästä varoittelijoita russofoobikoiksi. Monet päättäjät jopa valtionpäämiehiä myöten ovat olleet sinisilmäisiä lukuisissa erilaisissa

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

asioissa. Tuollaiseen ilmapiiriin en toivo Suomen enää koskaan palaavan. Suomalaisten ja suomalaispoliitikkojen suhtautuminen Venäjään ei toivottavasti koskaan palaudu sille tasolle kuin mitä se oli vielä ennen Krimin valtausta ja hyökkäyssodan alkamista Ukrainassa. Luottamus on rikottu, eikä Venäjä näytä noudattavan mitään kansainvälisiä sopimuksia, mitä olemme valitettavasti nyt todistaneet vain reilun tuhannen kilometrin päässä Helsingistä. Siksi Suomen ei tule enää koskaan tuudittautua pitkänkään rauhan aikana sillä tavalla, että rapauttaisimme omaa puolustuskykyämme.

Nyt teemme kaikin tavoin täysin päinvastaista politiikkaa kuin vaikkapa vuosina 2011—15 tehtiin. Panostamme maanpuolustukseen ja huoltovarmuuteen, satsaamme ampuharatoihin, teemme päätöksiä ajatellen aina ensimmäisenä Suomea ja suomalaisia. Rakennamme yhä iskunkestävämpää, turvallisempaa ja varmempaa Suomea. Jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta irtautuminen on merkittävä päätös. Kukaan muu kuin me itse emme voi näitä turvallisuutta parantavia päätöksiä tehdä. On meidän tehtävämme pitää huolta puolustuskvyyvystämme sekä turvata maamme itsenäisyys ja kansalaistemme turvallisuus sekä alueellinen koskemattomuutemme.

Arvoisa puhemies! Teemme siis historiallisen päätöksen, jolla me vahvistamme omaa puolustustamme. On valitettavaa, ettei tätä päätöstä voida tehdä yksimielisesti. Vihervasemmalle laidalle tämä esitys ei tunnu kelpaavan. Valitettavaa on myös se, että sopimuksesta irtautumisesta on esitetty aivan älyttömiä uhkakuvia, esimerkiksi pelottelua siitä, miten miinoja joutuisi pelkäämään marjametsällä käydessä. Näin ei tietenkään ole. Jokainen pääsee turvallisesti marjastamaan, sienestämään ja metsästämään, koska Suomi on vastuullinen miinankäyttäjä eikä niitä kylvetä metsiin tai muutoin käytetä miten tahansa tai milloin tahansa — toisin kuin Venäjä. Pitääksemme venäläiset miinat ja sotilaat rajan toisella puolen on äärimmäisen tärkeää vahvistaa edelleen puolustuskykyämme ja palauttaa jalkaväkimiinat Puolustusvoimien keinovalikoimaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

16.44 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Se päivä voi tulla, jolloin meidän täytyy puolustaa aseita isänmaatamme. Kysyn: haluammeko me päättäjät tai laajemmin suomalaiset, että Suomen puolustusvoimat joutuisi taistelemaan ilman jalkaväkimiinoja tiedostaen samalla sen, että jalkaväkimiinat ovat tehokkaita ja verrattain edullisia valmistaa ja että niitä todennäköinen vastustajamme joka tapauksessa käyttäisi meitä vastaan — miinoja, jotka ovat vihollisen liikettä hidastavia ja jotka luovat viholliselle psykologisen pelotevaikutuksen? Haluammeko todella tätä ollaksemme solidaarisia vai kumartaaksemme niille, jotka neuvovat meitä siinä, miten maatamme puolustetaan, vai kenties nöyrytyäksemme sellaisten toimijoiden edessä, jotka eivät joudu elämään sellaisen naapurin kanssa, jonka kanssa joudumme jakamaan yli 1 300 kilometrin pituisen maarajan?

Perussuomalaiset eivät valitse tälläkään kertaa nöyrytyä sellaisten toimijoiden edessä, jotka eivät viime kädessä ole vastuussa Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Ainoana puolueena perussuomalaiset äänesti yksimielisesti ”ei” sille, että Suomi liittyisi Ottawan sopimukseen. Nyt me perussuomalaiset äänestämme yksimielisesti sopimuksesta irtaantumisen puolesta.

Arvoisa rouva puhemies! Sopimukseen liittyminen oli historiallinen virhe. Haluan kuitenkin korjata yhden asian, joka julkisessa keskustelussa usein esiintyy ja joka minua on häirinnyt. Yksin presidentti Tarja Halosen syyttäminen siitä, että Suomi luopui jalkaväki-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

miinoista, on epätoivoista niiltä toimijoilta, jotka itse olivat äänestämässä eduskunnassa Ottawan sopimukseen liittymisen puolesta. [Timo Harakka: Hyvä!] On kuitenkin kunnioitettavaa, että osa on julkisesti myöntänyt virheensä. Tärkeää on nyt, että saamme sen lähes yksimielisesti korjata.

Arvoisa puhemies! Tulen äänestämään jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta irtautumisen ja siten Suomen turvallisuuden puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.46 Merja Rasinkangas ps: Rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Tällä lailla irtisanoudutaan siis Ottawan jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta Suomen turvallisuuden ja varautumisen kannalta. Sopimuksesta irtautuminen on ainoa oikea ratkaisu. Saman ratkaisun ovat tehneet aiemmin tänä vuonna jo Baltian maat ja Puola.

Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa avasin varsin kattavasti tämän sopimuksen historiaa eduskunnan päädyistä, joten en mene nyt siihen niin tarkasti. Mainitsen kuitenkin, että alkusysäyksen asia otti vuonna 1997 puolustus- ja turvallisuusselonteossa. Vaiherikaiden vuosien jälkeen vuonna 2011 asiasta äänestettiin ja vuonna 2012 sopimukseen liitettiin. Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti vastustaneet tähän sopimukseen liittymistä jo vuosituhannen vaihteessa ja lopulta eduskunnan äänestyksessä 2011. Perussuomalaiset oli ainoa puolue, joka kokonaisuudessaan paikalla olleiden kansanedustajien voimalla vastusti tähän puolustuskykyä heikentävään sopimukseen liittymistä, sopimukseen, johon Venäjä ei itse ole sitoutunut.

Arvoisa puhemies! Viimeiset vuodet ovat osoittaneet entistä selvemmin, että sopimuksesta tulee irtautua. Varautuminen ja puolustuskyvystämme huolehtiminen on tässä ajassa Venäjän rajanaapurina tärkein tehtävämme. Varautuminen ja ennakointi tässä ajassa on tärkeää juuri nyt eikä liian myöhään. Kun mediassa on keskusteltu Ottawan sopimuksesta, on tuotu moneen otteeseen esiin, että Suomelle koituisi mainehaittaa, jos Suomi irtautuisi sopimuksesta. Nyt tämäkin huoli on turha, koska asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että Suomi on saanut päätökselleen laajaa ymmärrystä liittolais- ja kumppanimailtamme. On myös hyvä muistaa, että ensisijaisesti meidän tulee tehdä päätöksemme Suomen etu edellä, ei sen mukaan, mitä joku ulkomailla asiasta ajattelee.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä sitä, että saan olla tässä salissa kannattamassa tätä Suomen turvallisuutta ja puolustuskykyä vahvistavaa esitystä, koska isänmaan turvallisuus menee kaiken edelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

16.49 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Äänin 110 puolesta ja 47 vastaan Suomen eduskunta hyväksyi jalkaväkimiinat kieltävän Ottawan sopimuksen vuonna 2011. Tuolla päätöksellään Suomi alasajoi miinojen puolustuskäytön mahdollisuuden, miinojen käytön koulutuksen, miinojen tuotannon, miinojen hankinnan ja myös miinojen varastoinnin. Pahinta varten varastoimme miljoona jalkaväkimiinaa kymmenisen vuotta sitten. 800 000 sakaramiinaa ja reilu 200 000 putkimiinaa hävitettiin. Se oli 2000-luvun suurimpia poliittisia virheitä. Tuolloin perussuomalaiset oli ainoa puolue, joka kaikissa vaiheissa — myös siinä

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

viimeisessä äänestyksessä — yhtenäisesti vastusti tuota miinakieltoa, Ottawan sopimusta, mutta enemmistö tuolloin jyräsi kiellon voimaan.

Jokainen meistä suomalaisista kyllä tietää, miksi ja ketä varten jalkaväkimiinoja tarvitaan ja tarvittiin: pahinta varten, idän uhkaan vastataksemme. Näiden syiden olisi pitänyt olla tiedossa 2000-luvun alussakin, kun Suomi aloitti prosessin miinojen riisumiseksi. Venäjä ei ollut muuttunut ihanteelliseksi, länsimaiseksi, demokraattiseksi oikeusvaltioksi. Myös suomalaiset kansalaiset ja puolustusviranomaiset omasivat syviä epäilyksiä miinakieltoa ja myös Venäjää kohtaan, itänaapurimme ei tähän miinakieltoon koskaan liittynyt. Silti poliittinen suomalainen eliitti humaltui ajan hengestä ja humaltuneena asetti kansainväliset sopimukset muun edelle. Suomi liitettiin jalkaväkimiinat kieltävään Ottawan sopimukseen virallisesti vuonna 2012. Viimeiset jalkaväkimiinansa Suomi hävitti kolme vuotta myöhemmin elokuussa 2015.

Tuolloin Suomen vielä hävittäessä omia miinojaan Ottawan sopimuksen mukaisesti miehitti Venäjä vuonna 2014 Krimin ja aloitti sotilaallisen tukensa separatisteille Donbassissa. Meidän siis riisuessamme omia puolustusaseitamme oli Venäjä samaan aikaan jo käynnistänyt sotatoimet Euroopassa toista eurooppalaista maata vastaan vailla kunnioitusta kansainvälisiä sopimuksia tai järjestelmää kohtaan. Krimin miehitys ja sota Donbasissa toimivat esinäytöksenä Venäjän vuonna 2022 aloittamalle laajamittaiselle hyökkäyssodalle Ukrainassa.

Vielä tuon esinäytöksen Suomi nukkui. Onneksi olemme nyt heränneet ajoissa. Liityimme pikavauhdilla Natoon, aloitimme suuret panostukset puolustukseen ja nyt palautamme myös jalkaväkimiinoja käyttöömmme. Ukrainalle kävi huonommin. Ukraina jäi kahden maailman väliin Venäjän armoille ja oli jo vuosia aiemmin riisunut itseltään niin ydinaseet kuin jalkaväkimiinatkin, siis keskeiset osat omaa puolustustaan. Aseistariisunta ei tarjonut rauhaa vaan sotaa aseista riisuttua vastaan. Siinä olisi idealisteillekin rauhanaktivisteille miettimisen aihetta, kuten myös siinä, että heti Ukrainan jälkeen meillä on eurooppalaisista valtioista pisin maaraja Venäjän kanssa.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiinoja ei olisi koskaan tullut riisua puolustuksestamme. Ne ovat puolustusase, jota Suomi käyttäisi tullessaan nimenomaan hyökätyksi. Suomalaisen sotatilassa asentamat miinat ovat marjanpoimijan sijaan uhka lähinnä vihollisen sotilaille. Miina kustannustehokkaana puolustusaseena pikemminkin on meidän etumme pieninä maana määrällisesti suurempaa hyökkääjää vastaan. Se nimenomaisesti säästää niin nuorten suomalaissotilaiden kuin siviilienkin henkiä.

Jos jostain sen punavihreiden uhkakuvillaan pelottaman marjanpoimijan on syytä olla huolissaan niin siitä vihollisesta, joka Suomeen tunkeutuessaan viljelisi miinoja maahamme ilman pienintäkään aietta niiden raivaamisesta tai siviilien suojelemisesta. Me suomalaiset välitämme omasta maastamme, emmekä kohtele sitä valloittajien tavoin, toisin kuin vihollisemme.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimukseen liittyminen oli alkujaankin virhe. Erityisen suuri virhe se oli kaltaisellemme Venäjän naapurimaalle. Tuon virheen korjataksaan Suomen tavoin myös Puola, Viro, Latvia ja Liettua ovat päättäneet irtautumisestaan Ottawan sopimuksesta, siis miinakiellosta. Kuten minua edeltäneet perussuomalaiset, jotka useiden vaalikausien ajan miinojen säilyttämistä täällä eduskunnassa puolustivat, myös minä kannatan nyt miinojen palauttamista osaksi suomalaista puolustusta. Äänestän miinojen puolesta, sillä Suomen ja suomalaisten turvallisuus on asetettava muun edelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.55 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Päätös Ottawan sopimuksesta irtautumisesta on periaatteellisesti merkittävä ja asemoi meitä Suomea suhteessa sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään. Turvallisuuspoliittinen tilanne on vakavalla tavalla muuttunut Venäjän käydessä brutaalista hyökkäyssotaa Ukrainassa sodan säännöistä piittaamatta. Sopimuksesta irtautumista perustellaankin Suomen puolustuksen tarpeilla heikentyneessä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Ymmärrän tarpeen vahvistaa Suomen puolustusta kaikin mahdollisin keinoin, jotta voimme puolustaa Suomea ja suomalaisia tilanteessa, jossa meillä on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa.

Kun olen kuunnellut keskustelua tässä salissa, on käynyt selväksi, että meillä on laaja yhteinen näkemys turvallisuustilanteen vakavuudesta. Ottawan sopimuksesta irtautumisen sotilaalliset perustelut ovat kuitenkin asiantuntijoiden mukaan suppeat eivätkä yksiselitteisiä. Suomen puolustusta on sopimukseen liittymisen jälkeen vahvistettu monin tavoin miinojen korvaamiseksi, ja tiedämme, että puolustukseen satsaaminen tulee jatkumaan myös tulevaisuudessa osana Naton varustautumista.

Samaan aikaan tiedämme, että kansainvälinen sopimusjärjestelmä ja ihmisoikeudet ovat suuren paineen alla. Kansainvälistä oikeutta rikotaan monen tahon toimesta, ja kansainvälistä sopimusjärjestelmää sekä sen osia haastetaan. Sitoutuminen kansainväliseen monenkeskeiseen sääntöjärjestelmään on Suomen pitkäaikainen ulkopoliittinen linja ja Suomen kaltaisen pienen valtion turva. Tästä linjasta poikkeamisen tulisi olla todella korkean kynnyksen takana. On syytä tiedostaa, että Suomen päätöksellä voi olla kansainvälistä merkitystä. Tämä todetaan myös hallituksen esityksen perusteluissa. Mitä useampi maa eroaa Ottawan sopimuksesta ja valmistautuu käyttämään henkilömiinoja, sitä enemmän siviilien turvallisuus heikkenee maailmanlaajuisesti. Pidän todella valitettavana, että hallitus valitsi valmistella irtautumispäätöksen ilman Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan aiempaa linjaa, jonka mukaan tällaiset merkittävät päätökset valmistellaan parlamentaarisesti. Eduskunta ja erityisesti oppositio asetettiin tilanteeseen, jossa mahdollisuutta tosiasialliseen vaikuttamiseen ei annettu. En pidä tätä viisaana, saati vastuullisena toimintatapana.

Arvoisa puhemies! Ottawan sopimuksen tavoitteena on suojella ihmisiä henkilömiinojen aiheuttamalta humanitaariselta kärsimykseltä. Sopimuksen osapuolet ovat sitoutuneet siihen, etteivät ne missään oloissa käytä, kehitä, tuota, muutoin hanki, varastoi, pidä hallussa tai siirrä suoraan tai välillisesti kenenkään käyttöön henkilömiinoja. Kuten ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstäkin ilmenee, Ottawan sopimus on yksi tärkeimmistä tavanomaisten aseiden valvontasopimuksista ja humanitaarisen aseriisun instrumenteista. Sillä on 25 vuodessa saavutettu myönteisiä tuloksia etenkin henkilömiinojen uhrien määrän vähenemisessä, miinojen tuhoamisessa, miinanraivauksessa ja miinojen uhrien avustamisessa eri puolilla maailmaa. Tätä kehitystä meidän on kaikin voimin tuettava myös jatkossa.

Keskustelussa on noussut ja nousee esiin väite, että Suomessa miinojen käyttö olisi maailman vastuullisinta. Asiantuntijat kuitenkin myöntävät, että kukaan ei pysty takaamaan, että henkilömiinojen käyttö olisi Suomessakaan varmasti turvallista kaoottisissa sotaoloissa. Sotatieteen dosentti Ilmari Käihkö toteaa lausunnossaan, että olemassa oleva tutkimustieto kyseenalaistaa ajatuksen siitä, että henkilömiinoja tultaisiin käyttämään täysin turvalisesti tavalla, joka ei aiheuta vaaraa siviiliväestölle.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Arvoisa puhemies! Lausunnossaan Kähkö nostaa esiin myös turvallistamispuheen ongelmat laajemmin. Turvallistamispuheessa on demokratian kannalta kaksi ongelmaa, jotka eivät koske vain tätä miinakeskustelua ja joista ei soisi tulevan uutta normaalia. Ensimmäinen on, että hyvien poliittisten päätösten tekeminen edellyttää parasta mahdollista tietoa. Salaaminen johtaa herkästi tilanteeseen, jossa keskustelua ei joko käydä tai sitä käydään suppeilla perusteilla. Toinen on, että demokratiassa legitimitetin ja siten päätösten pitävyyden tausta on laaja konsensus. Suomalaisen turvallisuuspolitiikan vahvuus on laaja kansalaisten tuki ja vahva maanpuolustustahto, jonka ylläpitäminen edellyttää kaikkia sitouttavaa parlamentaarista valmistelua. Demokratian kannalta on tärkeää, että myös turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä voidaan tarkastella kriittisesti ja laajasti eri näkökulmista. Tämä on ollut suomalaisen demokratian vahvuus, jonka säilyttämisessä tällä sallilla on aivan keskeinen merkitys.

Arvoisa puhemies! Vaikka ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä osoitetaan tärkeää tahtotilaa miinasopimuksesta irtautumisen aiheuttamien vahinkojen minimoimiseksi mukaan lukien sopimukseen palaaminen tilanteen taas niin salliessa, painaa omassa pohdinnassani se, että irtautumisella Suomi osaltaan heikentää kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää. Siksi olen omassa harkinnassani päätenyt ratkaisuun, että en voi kannattaa Ottawan sopimuksesta irtautumista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

17.00 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kun Venäjä 24. helmikuuta 2022 aloitti hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan, harva meistä osasi kuvitella, että vielä yli kolme vuotta myöhemmin sotaa käytäisiin edelleen ja että Euroopan turvallisuusympäristö olisi muuttunut näin perusteellisesti. Suomeen ei kohdistu tässäkään tilanteessa välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta silti on tärkeää tehdä toimia myös Suomen puolustuksen vahvistamiseksi. On hyvä, että Suomen valtiojohto ja myös suurin osa kansanedustajista seuraavat tarkasti aikaa, ja olemmekin nyt tilanteessa, jossa olemme hakeutumassa pois Ottawan jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta, johon liityimme 2012. Irtisanoutuminen astuu voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun YK:n pääsihteeri on vastaanottanut ja tallettanut irtisanomishakemuksen.

Arvoisa puhemies! Jalkaväkimiina soveltuu hyvin juuri niihin oloihin, joissa elämme Suomessa. Meillähän on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa. Jalkaväkimiina on nopea rakentaa, se on helppokäyttöinen ja edullinen ja soveltuu hyvin muihin puolustusteollisuuden tuotteisiin.

On myös hyvä todeta, että normaalioloissa jalkaväkimiinoja ei käytetä vaan ne varastoidaan eikä niitä ole maastossa rauhanaikana.

Arvoisa puhemies! Se, että Suomi irtautuu kansainvälisestä sopimuksesta, on poikkeuksellinen tilanne, ja näin ollen on hyvin tärkeää, että noudatamme myöskin demokraattista prosessia täällä eduskunnassa. Mielestäni on vain hyvä, että myöskin toista mieltä olevat ovat saaneet sanoa sanottavansa tästä prosessista ja asiasta itsessään. Täällä on esitetty duubioita muun muassa siitä, ettei päätöksen humanitääristä puolta olisi riittävästi huomioitu. Itse olen eri mieltä, koska juuri se, että näitä miinoja tullaan käyttämään hyvin harkitusti ja vastuullisesti, todistaa, että nimenomaan humanitäärinen puoli on hyvin huomioitu. Niiden käytössä on selkeä päätöksentekoketju, jossa tasavallan presidentillä on selkeä osuus ja rooli, ja se takaa, että miinojen käyttö on todella vastuullista ja harkittua.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Arvoisa puhemies! Toinen asia, jota tämän sopimuksen irtisanomista kritisoineet ovat todenneet, koskee vientiä. Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä todetaan näin: ”Suomen irtautumisella Ottawan sopimuksesta ei ole tarkoituksena edistää laajamittaisesti jalkaväimiinöiden globaalia kauppaa. Puolustustarvikkeiden vienti Euroopan talousalueen ulkopuolelle edellyttää vientilupaa ja Euroopan talousalueen sisällä siirtolupaa tai julkaistua lupaa. Mikäli lupa-asia sitä edellyttää, tulee puolustusministeriön varmistaa erikseen ulkoministeriöltä, ettei luvan myöntämiselle ole ulko- tai turvallisuuspoliittista estettä.”

Arvoisa puhemies! Kaikki nämä asiat huomioon ottaen kannatan Suomen irtautumista Ottawan sopimuksesta ja näin ollen suomalaisten turvallisuuden vahvistamista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

17.04 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä vaiheessa keskustelua muutama huomio käydystä keskustelusta:

Luonnollisesti oma kantani on se, että kannatan ilman muuta tässä turvallisuustilanteessa sitä, että Suomi irtaantuu tästä Ottawan sopimuksesta, ja kiitänkin hallitusta ja valiokuntaa, että tämä asia on nyt saatu nopeasti liikkeelle, ja myöskin Puolustusvoimia siitä, että on selkeästi oman kantansa tuonut esille. Jalkaväimiinot ovat puolustuksellinen ja kustannustehokas ase, joka on hyvä lisä Suomelle tässä tilanteessa, jossa me nyt olemme.

Sitten täällä on käyty keskustelua siitä, onko tämä sopimuksesta irtaantuminen Suomelle jonkinlainen mainehaitta. Tähän en usko henkilökohtaisesti lainkaan. Tietysti yksi peruste on jo se, että muut Baltian maat ja Puola ovat tästä irtaantumassa, mutta ei pelkää se. Jokainen, joka ymmärtää sen, että meillä on tämä yli 1 300 kilometrin raja Venäjän kanssa, ja on katsonut, millä tavalla Venäjä sotii Ukrainassa täysin välittämättä omista miestappioistaan, aivan täysin välittämättä, ymmärtää, että sellaista potentiaalista uhkaa vastaan juuri tällainen jalkaväimiinot on hyvin tehokas apuväline yhdessä muiden puolustuksellisten aseiden kanssa. En siis usko ollenkaan, että tästä tulee Suomelle minkäänlaista mainehaittaa.

Sitten vielä toinen näkökulma, joka tässä on paljon myöskin ollut esillä, on se, kuka tähän jalkaväimiinot näin nyt sitten astuu. Aivan hyvin tässä jo edellisessä puheenvuorossa todettiin, että tähän on käytössä ainoastaan sota-aikana ja Suomi todellakin tietää, mihin se ne miinansa on laittanut. Voi sanoa, että mitä se Suomen jalkaväimiinot uhkaa, on vihollisen sotilas, ja sitä se saakin uhata.

Eli kyllä tässä on erittäin hyvät perusteet sille, että nopeasti luovumme tästä Ottawan sopimuksesta ja pistämme tämän osan puolustuksestamme kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista, pois. — Edustaja Mäkinen.

17.07 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tänään hallituksen esitystä, jonka mukaan Suomi irrottautuisi jalkaväimiinot kieltävästä Ottawan sopimuksesta, johon liittymisestä eduskunta teki päätöksen marraskuussa 2011. Hallituksen esityksessä tähdennetään, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämäärien turvaamiseksi ja voidakseen tarvittaessa vastata pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin Suomen on kyettävä kehittämään puolustuksensa suorituskykyä. Ottawan sopimuksen irtisanominen mahdollistaisi jalkaväimiinotjärjestelmän palauttamisen puolustuksen keinovalikoi-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

maan. Esitystä täällä eduskunnassa ovat käsitelleet hyvin perusteellisesti sekä puolustus- että ulkoasiainvaliokunta. Kaikilla edustajilla on ollut mahdollisuus perehtyä turvaluokiteltuihin selvityksiin ja asiakirjoihin, mikäli he ovat niin halunneet tehdä. Pidän tätä erittäin tärkeänä esityksen asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Olemme joutuneet todistamaan, kuinka raakalaismaisella tavalla Venäjä hyökkäyssotaa Ukrainassa käy, miestappioista piittaamatta. Venäjän toimintamallihan Ukrainassa on perustunut massiiviseen tulenkäyttöön ja laajamittaiseen tappioista piittaamattomaan jalkaväen käyttöön. Suomen maaston ominaispiirteet, pitkä maaraja ja reaaliset voimavarat huomioiden jalkaväkimiinojen palautus osaksi asevoimia nimenomaan puolustuksellisessa mielessä ja irtautuminen Ottawan sopimuksesta on täysin perusteltua. Tosiasia on, että Suomi tarvitsee tämän kyvykkyyden torjua tarvittaessa massiivista hyökkäystä osaksi asejärjestelmäämme. Suomen puolustusjärjestelmä on kerroksellinen, ja se muodostuu erityyppisistä asejärjestelmistä. Korkean teknologian aseistuksen lisäksi tarvitaan yksinkertaisia ja laajavaikutteisia asejärjestelmiä, kuten jalkaväkimiina, joka on tehokas lisäsuorituskyky puolustusjärjestelmän kokonaisuuteen. Muita suorituskykyjä, muun muassa teknologisesti kehittyneitä asejärjestelmiä, kuten lennokkeja, kehitetään jatkuvasti, mutta ne eivät kuitenkaan korvaa jalkaväkimiinoja vaan täydentävät niitä. Tosiasia on siis se, ettei näiden miinoitteiden tuomaa suorituskykyä ole kyetty täysimääräisesti korvaamaan eikä Puolustusvoimat ole missään vaiheessa suosittanut niistä luopumista.

Ukrainan sodasta saadut kokemukset ovat saaneet useat muutkin unionimaat tarkastelemaan uudelleen suhtautumistaan Ottawan sopimukseen. Liettuan, Latvian ja Viron parlamenteissa on jo ylivoimaisella enemmistöllä tehty päätös Ottawan sopimuksesta irtautumisesta. Myös Puolassa on käynnissä vastaava prosessi, jonka odotetaan johtavan maan irtautumiseen sopimuksesta.

Arvoisa puhemies! Sopimuksen irtisanominen ei vaikuta millään tavoin siihen, että valtion on edelleen täytettävä muihin kansainvälisen oikeuden sääntöihin perustuvat asiaan liittyvät velvoitteensa. Miinojen, kuten jalkaväkimiinojen, käyttöä rajoitetaan myös muilla sopimuksilla ja työkaluilla kuin Ottawan sopimuksella. Kaikki nämä sitovat edelleen myös Suomea. Ulkoasiainvaliokunnan tavoin myös minä painotan, että Suomen tulee osoittaa konkreettisin toimin, että jatkossakin puolustamme monenkeskistä kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja sen vahvistamista sekä jatkamme aktiivista työtä asevalvonnan ja aseidenriisun saralla kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden edistämiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi, että irtisanoessaan Ottawan sopimuksen Suomi jatkaa vahvaa tukeaan humanitaariselle miinatoiminnalle. Tämä tuki on taloudellista, mutta meillä on myös valtava määrä miinanraivaukseen liittyvää erityisosaamista, mitä pitää jatkossakin hyödyntää sodan runtelemilla alueilla. Mielestäni tässä tilanteessa on nyt ennen kaikkea tärkeää varmistaa viestinnällä niin kotimaassa kuin ulkomaillakin ymmärrys siitä, että Suomi käyttää miinoja tarvittaessa ja pakon edessä vastuullisesti. On tärkeää välittää selkeä strateginen viesti siitä, että me suhtaudumme äärimmäisen vastuullisesti myös miinanraivaukseen ja siviilien suojelemiseen. Meillä on paljon teknologista kykyä kehittää myös miinoja, joilla humanitaarisia riskejä voidaan estää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

17.12 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut Venäjän hyökkäyssodan seurauksena perustavanlaatuisesti, eikä laajamittaisen sodan uhkaa voida enää sulkea kokonaan pois. Venäjä on aggressiivisilla ja kansainvälisen oikeuden vastaisilla sotatoimillaan horjuttanut kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja vaarantanut rauhan ja vakauden euroatlanttisella alueella.

Tällä esityksellä hallitus ehdottaa Suomen irtautumista jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta. Sopimuksen irtisanominen mahdollistaisi jalkaväkimiinojen palauttamisen osaksi Suomen puolustuskeinovalikoimaa. Jalkaväkimiinoilla on merkittävä sotilaallinen rooli, ja ne soveltuvat Suomen maastoon ja asevelvollisuusarmeijaan. Sotilaallisen arvion mukaan jalkaväkimiinat ovat edelleen tehokas puolustautumiskeino nykypäivän taistelukentällä. Arviota tukevat Ukrainan sodasta saadut kokemukset ja havainnot Venäjän asevoimien taktisesta kehityksestä. Puolustusministeriö totesi lausunnossaan Ottawan sopimuksen irtisanomisen laajentavan Suomen puolustuksellista liikkumatilaa, ja jalkaväkimiinat lisäisivät sotilaallista suorituskykyä osana muuta puolustusjärjestelmää.

Täällä on vihjailtu siihen suuntaan tänään ja toki aiemminkin, että nämä jalkaväkimiinat olisivat vaaraksi siviiliväestölle, marjanpoimijoille ja muille, lapsille, tämän tammöisille, mutta käyttö rajoittuisi sotatilanteeseen ja evakuoituille alueille. Puolustusvoimat noudattaa kansainvälisiä normeja ja pitää yllä raivausvalmiutta. Lisäksi siviilien suojaaminen edellyttää tarkkaa sääntelyä ja koulutusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaapa hyvä.

17.14 Minna Reijonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Meillä ovat olleet jalkaväkimiinat kiellettyjä, mutta Suomi kyllä tarvitsee nyt näitä miinoja. Se on ihan selvä juttu. Meidän naapurissa on Venäjä. Se on vaarallinen maa. Se on semmoinen ennakoimaton ja pitelemätön maa, ja ei voi koskaan tietää, mitä sieltä tulee.

En näe oikeastaan mitään syytä, miksi nämä miinat pitäisi nyt kieltää, vaan nimenomaan päinvastoin kyllä näitä nyt voidaan tarvita ja on hyvä, että varustaudutaan ihan kunnolla. Jos ajattelee, niin kyllähän se on myös pelotevaikutus. Pidän oikeastaan pelottavana, jos joku haluaisi vielä kieltää näitä miinoja. Ja missään nimessä, jos Suomi on sotatilassa, kukaan ei mene marjoja poimimaan, vaan oikeasti tällä pidetään huoli, että suomalaiset pysyvät turvassa. Sehän on meidän ainut tarkoitus, tärkein tarkoitus: pitää Suomi ja suomalaiset turvassa. Sen takia me tarvitsemme näitä jalkaväkimiinoja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

17.15 Miapetra Kumpula-Natri sd: Arvoisa rouva puhemies! Olin kansanedustaja jo tuolloin marraskuussa 2011, kun tässä salissa päätimme liittyä Ottawan miinakieltosopimukseen. Sopimus on menestyksellinen. Kymmenistätuhansista vuosittaisuhriluvuista on päästy jo alle tuhanteen uhriin vuodessa. Ukrainan sodan olemme nähneet muuttavan tuota lukua väärään suuntaan, ja nyt meillä on Venäjä, joka muuttui ja muutti Euroopan turvallisuusympäristön, kun näimme, miten se pystyy myös liikkumaan puheista tekoihin ja edistämään imperialistisia toiveitaan. Sopimuksessa oli jo 165 maata, ja se oli kaikin puolin hienoa aikaa, mutta meidän on otettava tosissamme se tilanne, jossa olemme nyt, ja pitkä maaraja Venäjän kanssa. Venäjä kykenee siis hyökkäämään naapurimaihin tässä ajassa,

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

mikä on muuttanut meidän suhtautumistamme ja pakottaa meidät katsomaan tilannetta tässä ajassa ja tässä päivässä.

Asevarustelukierre on mitä epämiellyttävin ilmiö, mutta kun olen nähnyt luentoja ja tilastoja siitä, miten Venäjä on lisännyt myös asevarusteluaan ja jo liikkunut sotatalouden tilaan, meidän on myös tähän reagoitava. Puheet siitä, tuliko aikanaan poistamisen jälkeen Suomen turvallisuustilanne ja puolustuskyky korvattua — näin meille kerrottiin, että ne lähes korvattiin muilla järjestelmillä. Tähän aikaan kaipaamme puolustuskyvyn lisävahvistamista. Venäjän puheet ovat koventuneet, ja valitettavasti sen imperialistinen aluehävittely ei jätä Suomeakaan kokonaan pois. Silti on hyvä todeta, että välitöntä sotilaallista uhkaa ei maahamme nyt kohdistu.

Suomen roolin globaalitoimijana ei tulisi heiketä yhdestä sopimuksesta irtautumisen vuoksi. Mainehaitta on kiinni monelta muulta osin maamme toiminnasta. Irtisanoutumisen Ottawasta ei tarvitse tehdä Suomesta vähemmän aktiivista kv-toimijaa, monenkeskisen sopimisen aktiivia valtiota, jos niin yleisesti politiikassamme haluamme. Voimme päättää Ottawan miinakielto­sopimuksesta irtautumisenkin yhteydessä jatkaa solidaarisuutta, jota tässä Ottawan sopimuksen humanitaaristen velvoitteiden osalta onkin tarkoitus jatkaa. Suomi tulee pysymään muun muassa CCW:n, konventionaalisten aseiden aseriisuntasopimuksen, jäsenenä, joka myös asettaa muun muassa miinojen käsittelylle ohjeita.

Jalkaväkimiinojen ottaminen mukaan Suomen puolustuksen vahvistamiseksi on Puolustusvoimien arvion mukaan tarpeellinen lisäsuorituskyky. Muun muassa Ukrainasta saatujen oppien mukaan ja Venäjän hyökkäyssodan perusteella analyysi on näin tehty. Punninta kansainvälisen sopimuksen ja sen keinon välillä, joka estää Suomen naapurimaahan aggressioita ja suunnitelmia, ei ole kovin vaikeaa, vaikka se on osa tätä meidän päätöksentekoa ja tälle salille suomalaisten antama vastuu.

Esitettyjen argumenttien pohjalta en voisi päätyä sille kannalle, että itse esittäisin niin vahvoja puolustuspoliittisia argumentteja, että en sallisi sopimuksesta irtoamista. Minun mielestäni sopimuksesta irtautuminen on tähän hetkeen välttämätön pakko, koska me emme ole kyenneet keksimään jotain muuta, jolla vahvistaisimme Suomen turvallisuutta niin paljon, että tänne ei hyökkääminen kannattaisi. Tarvitsemme oikeastaan kaikki mahdolliset keinot siihen, että me pysymme rauhassa, vaikka naapurimaamme on päättänyt lähteä aggression tielle — Ukrainan esimerkin näemme joka päivä uutisistamme.

Se, että päätämme irrottautua Ottawan jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta, merkitsee, että maamme puolustuskyky pystyy vahvistumaan, ja silti jalkaväkimiina ei ole meille kenenkään maailmalla olevan silmissä hyökkäysase. Se on kyky, mahdollisuus puolustaa omaa maatamme. Varastoon saatavat miinat antavat myös mahdollisuuden ottaa ne käyttöön, mutta tiedämme, että jo miinakammon ja tuon kyvyn pitäisi nostaa kynnystä tänne hyökkäämisen estämiseksi.

Tämä päätös, jonka teemme ulkoasiainvaliokunnan mietinnön pohjalta, on toivottavasti mahdollisimman laaja poliittisesti ja pitää mukanaan myös ulkoasiainvaliokunnan mietintöön kirjatut ideat siitä, miten olemme huolellinen miinankäyttäjät, jatkamme solidaarisuustyötä ja kansainvälisenä politiikan toimijana ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjauksemme mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

17.20 Timo Harakka sd: Hyvä rouva puhemies! Vielä pari sanaa tämän ratkaisun taloudellisteknisistä ulottuvuuksista. Tämä hallituksen ratkaisu heikentää kannustimia kehittää suomalaisia älysulutteita. On selvää, että teknisesti edistyneet ratkaisut ovat monin verroin kalliimpia ihan innovaatiokustannuksista alkaen. Näin ollen tässä valtio tulee sulkeneeksi edistyneemmän teknologian pois markkinasta. Talousteorian termi on ”crowd out”, siis markkinan sulkeminen. Se on vahinko. Nyt kun Eurooppa varustautuu korkeaan teknologiaan, Suomi voisi viisaalla strategialla saada hyötyä. Meillähän on etulyöntiasema useissa kriittisissä teknologioissa: suurteholaskennassa, kvanttietokoneissa, 5G- ja 6G-yhteyksissä, myös fotonikassa ja jopa satelliiteissa.

Historiantajun lisäksi Suomen turvallisuus edellyttää myös tulevaisuudentajua. Kun nyt näyttää kirjaimellisesti toteutuvan se vanha sananlasku, että kenraalit käyvät aina edellisiä sotia, niin Suomen turvallisuuden tärkein toivo on, että kansakunnan päättäjät varautuvat tulevaisuuden vaaroihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.22 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Edelliseen puheenvuoroon on pakko viitata lyhyesti. En aivan pääse kiinni siihen, miten tämä jotenkin loisi sellaisen tilanteen, ettei olisi ikään kuin järkeä kehittää älykkäitä sulutteita tai älykkäitä järjestelmiä, mitä tulee miinateknologiaan. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa] Edelleen se säilyy. Nythän on kyse siitä, voidaanko niitä miinoja levittää osana sitä sulutetta ilman, että siinä on jatkuva näköyhteys sillä taistelijalla, joka sitten tekee sen laukaisupäätöksen siitä miinasta. Senhän Ottawan sopimus käytännössä kieltää, että ei saa olla miinoja, jotka sitten passiivisesti sinne maastoon levitetään. Kyllä ainakin puolustusvaliokunnassa, kun ollaan käyty keskustelua, ja jos puolustusvaliokunnan lausuntoa katsoo, niin kyllä siinäkin käsitellään tätä teknologiaa ja todetaan, että se on varmasti osa tulevaisuuden ratkaisuita. En oikein näe perusteita sille.

Mutta hieman siitä, mitä piti sanoa, liittyen niihin julkisuudessa esiintyneisiin väitteisiin, että nyt marjanpoimijat olisivat jollakin tavalla vaarassa, sienestäjät, metsästäjät: Tämä argumenttihan ei kestä minkäänäköistä kriittistä tarkastelua. Ensinnäkään jalkaväkimiinoja ei levitetä miten sattuu, missä sattuu ja milloin sattuu, vaan niitä levitetään tilanteissa, jossa Suomi on käytännössä aseellisen hyökkäyksen kohteena ja jolloin pyritään torjumaan vihollisen liikettä tai vähintäänkin hidastamaan sitä, siis tilanteissa, jossa meidän kimppuun käydään. Onkin toivottavaa, että sen enempää marjastajat kuin sienestäjätäkään eivät ole sillä hetkellä keräämässä suppilovahveroita, puolukoita tai mustikoita, kun vihollinen pyrkii etenemään niillä alueilla, joilla miinoja käytetään, siis taistelutilanteissa. Eivät sinne siviilit kuulu, eivät tietenkään. Tämä on ihan peruslähtökohta.

Lisäksi on kuitenkin todettava se, että on hyvin todennäköistä, että mikäli Venäjä vastustaja olisi, niin he tulevat joka tapauksessa käyttämään niitä jalkaväkimiinoja — sen olemme nähneet. He eivät ole osa sopimusta ja toisaalta Ukrainassa käyttävät niitä systemaattisesti.

Sitten yksi argumentti, mikä esiintyy keskustelussa heidän puoleltaan, jotka vastustavat sopimuksesta irtaantumista, on se, että ei voida mennä takuuseen siitä, etteikö teoreettisesti voisi tapahtua semmoinen tilanne, että nämä miinat aiheuttaisivat siviilivahinkoa. Tiedätekö, emme voi mennä minkään asejärjestelmän osalta käytännössä takuuseen, etteikö siitä voisi koitua vahinkoa, mutta siitä me voidaan mennä takuuseen, että jos meiltä puut-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tuu sellaisia asejärjestelmiä tai osia, jotka eivät pysty hidastamaan vihollisen liikettä tai tarjoavat viholliselle mahdollisuuden edetä nopeammin suoraan syvyyteen Suomeen, niin se tulee aiheuttamaan entistä enemmän siviiliuhreja. Ainakaan itse en halua olla osa sellaista päätöksentekoa, jossa mahdollistetaan viholliselle paremmat työkalut tunkeutua Suomen maaperälle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Harakka, ja sen jälkeen sitten puhujalistaan.

17.25 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti täytyy vähän yrittää tarkentaa tätä näkemystäni siitä, mitä talousteoria sanoo tällaisesta tilanteesta. Crowd out -termihän on aivan yleisesti käytössä tilanteissa, joissa valtio omilla toimillaan suosii — tai tässä tapauksessa aikoo jopa valmistaa — teknisesti epäkelvompaa tuotetta kuin mihin Suomi teknologisella osaamisellaan ja resursseillaan kykenisi, jos tällainen markkina olisi olemassa ja jos olisi tahtoa esimerkiksi pysytellä Ottawan sopimuksessa. Tässä tapauksessa sitä kannustinta, joka mahdollistaa ja aidosti luo sen tilanteen, jossa se olisi kannattavaa siitä huolimatta, että kustannukset ja investoinnit ovat merkittäviä innovaatioista alkaen, ei nyt pääse syntymään. Voimme toki sanoa hurskaasti, että mikään ei estä rakentamasta älykkäitä ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] mutta valtio nyt ikävä kyllä pikemminkin heikentää niitä kannustimia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. — Edustaja Rintamäki.

17.26 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

Vihdoinkin Suomi on siis irtisanoutumassa niin sanotusta Ottawan sopimuksesta. Itselteni on alun perinkin ollut mahdotonta ymmärtää, kuinka tähän sopimukseen ylipäätään koskaan lähdettiin, kun miettii, miten asemoidumme Euroopan kartalla.

Jalkaväkimaamiina on aivan ylittämätön ase, kun tarkastellaan sen vaikuttavuutta sen hintaan nähden. Vuonna 2011 perussuomalaiset oli ainoa puolue, joka tässä salissa vastusti tähän sopimukseen lähtemistä. On hienoa jälleen nähdä, että sillä todella on väliä, minkä värinen hallitus tätä maata johtaa.

Arvoisa puhemies! On päivänselvää, että maamiinat ovat vaarallisia ja voivat rampauttaa tai jopa tappaa. Näin on joka ikisen aseensa kanssa. Sitä varten ne on suunniteltu. Niin raadolliselta kuin se kuulostaakin, ne on tarkoitettu ihmisten, eli tässä tapauksessa vieraan vallan jalkaväen, liikkumisen estämiseksi tai ainakin merkittäväksi vaikeuttamiseksi. Sota on julmaa, eikä se, että me luopuisimme aseistamme, muuta maailmaa aseettomaksi tai sodattomaksi. Ajatuskin siitä, että olisimme jonkinlainen mallimaa ja esimerkki Venäjän kaltaisille maille, on aivan järjenvastainen ja samalla hyvin vastuuton.

Arvoisa puhemies! Paljon on nyt kuulunut kritiikkiä julkisessa keskustelussa, kuinka suomalaisten maamiinat ovat vaaraksi marjanpoimijoille tai muille luonnossa käyskentelijöille. On kuitenkin hyvä muistaa, että Suomen puolustusvoimat ei aseta maamiinoja metsiin summanmutikassa vaan sotatilanteessa tarkkaan harkiten ja sotastrategisesti tarkoituk-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

senmukaisella tavalla. Miinojen paikat ovat tiedossa, ja ne voidaan raivata tarvittaessa pois, kun uhka poistuu. Suomen puolustusvoimat on vastuullinen toimija tässä.

Jos pidämme aseiden potentiaalia tappaa tai rampauttaa siviileitä kriteerinä kieltää se, niin meidän pitäisi varmaan luopua yhtä lailla rynnäkkökivääreistäänkin. Tätä tuskin kukaan tässä salissa on esittämässä. Ajatuskin on lähinnä naurettava.

Arvoisa puhemies! Olosuhteemme moneen muuhun Ottawan sopimuksessa mukana olevaan maahan verrattuna on aivan poikkeuksellinen. Meillä on todella pitkä yhteinen raja tälläkin hetkellä hyökkäyssotaa Euroopassa käyvän Venäjän kanssa. Tarvitsemme kaikki keinot käyttöön, jotta voimme torjua sen aiheuttaman uhan. Ottawan sopimuksesta irtaantuminen on yksi pieni, mutta kuitenkin tärkeä osa kokonaisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.30 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka hieman kriittiseen sävyyn totesi, että kenraalit käyvät aina edellisiä sotia. Itse näen suurempana uhkana sen, että poliitikot elävät haavemaailmoissa, joissa sotia ei enää lainkaan käytäisi, koska se on se vallitseva todellisuus, missä Suomikin eli 90-luvulta ehkä tuohon 2020-luvun taitteeseen asti.

Nythän on pikemminkin kyse siitä, että nimenomaan ne kenraalit ovat tehneet omalta osaltaan uudelleenarviointia siitä, mikä on sodan luonne tässä ajassa, ja Suomessakin nimenomaan kenraalikunnasta on tullut sitä pohdintaa uusien ja myös vanhojen asejärjestelmien käytöstä. Nimenomaan Puolustusvoimain komentaja Jaakkola teki omalta osaltaan avauksen näihin jalkaväkimiinoihin ja Ottawan sopimukseen liittyen reilu puolisen vuotta sitten, ja se perustui nimenomaan arvioon siitä, millaista sotaa on käyty Ukrainassa Venäjän toimesta, siis massamaista jalkaväen käyttöä, johon jalkaväkimiina on yksi ratkaisu. Eli kenraalit ovat omalta osaltaan tehneet sitä arviointia, että tällaiselle aseelle voi olla meidän arsenaalissamme käyttöä, ja lopulta poliitikot päättävät siitä, rajoittammeko me vai irtaannummeko me näistä sopimuksista, jotka toimintaamme, aseistautumistamme, varautumistamme ja omalta osaltaan puolustustamme rajoittavat.

Siksi on hienoa, että Suomen eduskunta näyttää nyt ottavan askeleen siihen suuntaan, että Ottawan sopimuksesta irtaudutaan. Sama päätös ja samoja linjauksia on jo tehty Puolassa, Latviassa, Liettuassa ja Virossa. Kaikkia näitä maita, Suomi mukaan lukien, yhdistää raja Venäjän kanssa, ja se on keskeinen syy siihen, minkä takia Ottawan sopimuksesta irtaudutaan. Näihin maihin nähden meidän tilanteemme on vielä siinä mielessä huolestuttavampi tai varteenotettavampi, että meidän maarajamme Venäjän kanssa on pidempi kuin Virolla, Latvialla, Liettualla tai Puolalla. Siksi meidän on huomioitava oma erityinen asemamme tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa ja irtauduttava Ottawan sopimuksesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen.

17.32 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä todeta sen, että olen aivan samaa mieltä siitä, että jalkaväkimiina on kammottava ase ja se on kylvänyt paljon tuhoa konflikti- ja sota-alueilla. Ehkä on kuitenkin huomioitava se, ettei näiden miinoja ympäri maastoa sirotelleiden tahojen tarkoituksena ole ollut suinkaan suojella siviilejä. Samasta kertoo myös piittaamaton suhtautuminen ylipäättään miinojen raivaamiseen ja poistamiseen maa-alueilta. Eli tässä yhteydessä mielestäni on hyvin tärkeää ymmärtää, että

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Suomessa miinojen säilyttäminen on ollut ja tulisi jatkossakin olemaan vastuullista. Mahdollinen jalkaväkimiinojen käyttö itsessään tapahtuisi tarkasti säädellysti ja kansainvälisen humanitäärisen oikeuden periaatteita noudattaen. Miinojen käyttöä ohjaisivat tiukat ohjeistukset, joiden tavoitteena on estää vaikutukset siviiliväestöön ja varmistaa vastuullinen puolustuksellinen käyttö. Puolustusvoimat ei esimerkiksi asentaisi jalkaväkimiinoja normaalioloissa, vaan kaikki miinat olisi varastoitu koulutus- ja harjoitustoimintaa lukuun ottamatta. Ja mikäli niitä pakon edessä jouduttaisiin maahan kaivamaan, niiden sijainti olisi myös tarkasti tiedossa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan loppuun kiinnittää vielä huomiota siihen, että Suomi todella tarvitsee nytten jalkaväkimiinojen tuoman suorituskyvyn osaksi asevoimiemme kokonaistyökalupakettia mahdollisimman pian, mutta pidemmällä aikavälillä on kuitenkin huomioitava, että Suomessa on myös tarvittavaa osaamista kehittyneempien jalkaväkimiinojen kehittämiseksi ja myös valmistamiseksi. Siksi on hyvä, että sopimuksesta irtaantumisen jälkeen Suomessa käynnistetään älykkäiden uuden teknologian miinojen kehitystyö yhteistyössä kotimaisen teollisuuden kanssa. Kuten puolustusvaliokunta omassa lausunnossaankin painotti, kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että tämä tuotanto on nimenomaan kotimaista. Tähän työhön olen varma, että hallitus tarttuu, mutta tämä on myös työ, jota meidän täytyy tulevana vuosina yhteisesti jatkaa ja varmistaa tältä osin huoltovarmuuden toteutuminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

17.35 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Venäjän helmikuussa 22 aloittama laiton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on jatkumo niille aggressiivisille toimille, jotka Venäjä käynnisti Georgiassa vuonna 2008 sekä Krimillä ja Itä-Ukrainassa 2014. Suomen on vaikea ennakoida tulevaa, ja siitä syystä on parasta pitää kaikki mahdollisuudet avoinna, myös jalkaväkimiinat. Ennen Ottawan sopimukseen liittymistä ja jalkaväkimiinojen käytön kieltoa ne olivat tärkeä osa Suomen puolustuksen selkärankaa, yksinkertainen, tehokas keino turvata rajamme ja läheistemme elämä. Ne sopivat juuri meille, asevelvollisuusarmeijalle, joka nojaa kansalaisten tahtoon puolustaa kotia ja isänmaata. Miinat eivät olleet yksin ratkaisu, mutta ne täydensivät muiden järjestelmien tehoa tavalla, jota ei ole voitu täysin korvata. Vaikka satoja miljoonia on sijoitettu vaihtoehtoihin, niiden suorituskyky ei välttämättä ole yltänyt samalle tasolle. Nyt kun nämä korvaavat järjestelmät alkavat vanhentua, seisomme jälleen saman kysymyksen edessä: kuinka turvaamme Suomen oikeasti ja konkreettisesti, jos joudumme koetukselle? Suomen metsät, suot ja kumpuileva maasto ovat aina antaneet hyvät mahdollisuudet kansallemme puolustautua, mutta ilman oikeita välineitä ne eivät pysäytä ketään. Jalkaväkimiinat ovat yksinkertainen keino hidastaa vihollista, ostaa aikaa, pelottaa hyökkääjää sekä suojella rakkaimpiamme. Jalkaväkimiinat eivät ole vain ruutia ja terästä. Ne ovat myös hiljainen viesti viholliselle: maamme rajojen yli ei marssita seuraamuksitta. Ne antavat isänmaan puolustajalle tärkeän mahdollisuuden valmistautua. Kun resurssimme ovat rajalliset ja itärajamme pitkä, tarvitsemme jokaista välinettä, joka tekee laajalla rintamalla puolustuksestamme uskottavan.

Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun koko kansamme turvallisuus on vaakalaudalla, emme voi kieltäytyä yhdestäkään keinosta puolustaa kotejamme, perheitämme ja vapauttamme. Jalkaväkimiinat eivät ole hyökkäyksen väline vaan turva, joka auttaa pientäkin kansaa ylivoimaisen uhan torjunnassa.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Tulen äänestämään Ottawan sopimuksesta irtaantumisen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koulumies.

17.38 Terhi Koulumies kok: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan todeta, että tämä on erittäin hyvä esitys, ja olen erityisen iloinen siitä, että sitä on voitu viedä eteenpäin niin laajan yksimielisyyden ja yhteistyön merkeissä eri puolueiden välillä. Se lähettää viestin paitsi ulkomaille myös suomalaisille, että täällä kyetään tiukan paikan tullen tekemään päätöksiä maanpuolustuksen tehostamiseen liittyen ja Suomessa on turvallinen tulevaisuus. Siitä tulee tunne, että täällä kannattaa opiskella ja tänne kannattaa perustaa perhe ja kannattaa ostaa asunto ja Suomeen kannattaa sijoittaa. Eli on erittäin hyvä, että näitä tärkeitä, isoja päätöksiä on pystytty viemään eteenpäin tämmöisen yksituumaisuuden nimissä, ja kiitos siitä kaikille puolueille, jotka ovat tätäkin esitystä edistäneet.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

17.39 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä on pakko käsitellä tätä argumenttia, jossa väitetään taloustieteellisen käsitteen kautta, että nyt jos Suomi irtaantuu Ottawan sopimuksesta, joka meiltä tällä hetkellä kieltää jalkaväkimiinat, se ikään kuin syrjäyttäisi teknologisesti kehittyneemmät ratkaisut, mitä tulee esimerkiksi sulutteisiin. Olen tästä jyrkästi eri mieltä, koska nimenomaan Ottawan sopimushan kieltää meiltä kaikenlaiset jalkaväkimiinat. Eli nyt kun me vapaudumme sopimuksesta, niin sehän nimenomaisesti mahdollistaa sen, että esimerkiksi kotimaiset yritykset voivat suunnitella ja kehittää esimerkiksi semmoisia tulevaisuuden miinoja, älykkäitä miinoja, joita tällä hetkellä sopimuksen ollessa voimassa yritykset ja yhtiöt tai edes Suomen valtio, Puolustusvoimat, ei voi kehittää. Se on se etu tässä. Minkälaisia ne sitten voivat olla? Niissä on esimerkiksi jonkun näköinen ratkaisu, joka käytännössä kuolettaa sen miinan jonkun ajan päästä. Vaihtoehtoisesti siihen voidaan liittää jotain sensortechnologiaa, jolla voidaan sitten ympäristöä tarkkailla ja arvioida, mitä siellä tapahtuu, tai vaihtoehtoisesti ne ovat sellaisia, että se miina laukeaa vasta x ajan kuluessa tai kun tapahtuu jotain siinä ympäristössä, tai sitten siihen voidaan asentaa joitain erilaisia häirintäjärjestelmiä. Eli kyllähän tämä sopimuksesta irtaantuminen nimenomaan mahdollistaa teknologisesti kehittyneemmät ratkaisut.

Mitä tulee näihin jalkaväkimiinoihin, niin eihän se mikään hopealuoti ole, eikä kukaan ole sellaista missään olosuhteissa väittänyt, vaan se on osa sitä kokonaisuomaanpuolustusta, yksi osa sitä, yksi pieni osa sitä, mutta erittäin tärkeä osa sitä. Kuten ollaan todettu, meidän naapurimme Venäjä käyttää jalkaväkimiinoja. Mikäli ajautuisimme sotaan heidän kanssaan ja he hyökkäisivät Suomen kimppuun, niin Venäjä tulisi käyttämään jalkaväkimiinoja. Halutaanko me olla suomalaisina päätöksentekijöinä vastuussa siitä, että meillä ei olisi käytössä vastaavaa järjestelmää, kun me tiedetään, mitä se aiheuttaa viholliselle? Se luo psykologisen pelotteen, se hidastaa vihollisen liikettä. Kuinka syvälle me halutaan päästää, etenkin kun nyt ollaan nähty se doktriini, millä Venäjä sotii Ukrainassa, eli laajamittainen massamainen jalkaväen käyttö, jossa ei välitetä uhreista, yhdistettynä siihen, että asutuskeskukset, joiden etäisyydelle tykistö saadaan, pommitetaan yksinkertaisesti kokonaan, pyyhitään pois? Kuinka lähelle me halutaan päästää heitä meidän kaupunkeja? Se on äärimmäisen hyvä kysymys. Jalkaväkimiinalla on hidastava vaikutus, ja sillä on pelotevai-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kutus, ja se on verrattain edullinen moneen muuhun asejärjestelmään verrattuna, joten se sopii hyvin osaksi meidän muita puolustusratkaisuita. Todellakin hyvä ratkaisu, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.41 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tätä Ottawan sopimustakin edisti aikoinaan ikään kuin tällainen unelma aseettomasta maailmasta tai aseista riisutusta maailmasta, mutta siihenkin on todettava, että ei se ase itsessään tee maailmasta tai yhdestä maasta erityisen turvatonta tai turvattomuutta aiheuttavaa vaan tapa, jolla niitä aseita käytetään. Jokainen meistä ymmärtää, että kun Suomella on käytössään rynnäkkökivääreitä, tykistöä, hävittäjiä tai jalkaväkimiinoja, niiden käyttö on luonteeltaan hieman erilaista, kun verrataan esimerkiksi Venäjään. Aseenkäyttäjä aiheuttaa lähtökohtaisesti sen turvattomuuden ympärilleen, ja se, että turvalliset aseidenkäyttäjät riisuvat itsensä aseista, ei ole vastaus siihen, että turvattomuus maailmasta häviää.

Niinhän tässäkin on pitkälti käynyt, että ne maat, jotka eniten maailmassa sotivat ja ovat keskeisiä tekijöitä sotien aiheuttamisessa maailmassa ja myös asetuotannossa maailmassa, nimenomaisesti ovat Ottawan sopimuksen ulkopuolella, kuten Yhdysvallat, Kiina, Venäjä. Sen sijaan demokraattiset länsimaiset valtiot, toki myös esimerkiksi useat afrikkalaiset valtiot, ovat liittyneet Ottawan miinakieltosopimukseen, hieman erilaisista lähtökohdista ja hieman erilaisista syistä, mutta erityisesti Suomen kannalta tämä päätös näyttäytyy jälkikäteen hieman kummalliselta — kuten myös Puolan, Baltian maiden ja Ukrainan näkökulmasta, jotka kaikki liittyivät sopimukseen samoihin aikoihin.

Mielenkiintoista on myös nuorehkona kansanedustajana käydä läpi niitä pöytäkirjoja ja niitä keskusteluita, joita eduskunnassa on siis keskusteluissa käyty menneinä vuosikymmeninä. Kun Suomi ikään kuin ensimmäisen kerran antoi vihreää valoa Ottawan sopimuksen suuntaan vuonna 1997, niin jo nelisen vuotta myöhemmin käytännössä sanottiin, että päätös on jo tehty, vaikka soraääniäkin silloin kuului eduskunnassa. Vuonna 2004 toistettiin samaa: nyt meidän pitää olla johdonmukainen ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme, koska aiemmissa ulko- ja turvallisuuspoliittisissa selonteoissa oli näytetty vihreää valoa, vaikka mitään virallista päätöstä ei vielä oltu tehty. Ja kun sitten lopulta vuonna 2011 Suomi päätti eduskunnan päätöksellä viimeisessä äänestyksessään liittyä virallisesti Ottawan sopimukseen, kuultiin jälleen se tuttu argumentti, että nyt ei voi enää perääntyä.

Siis lähes 15 vuotta Suomessa toisteltiin ja hoettiin sitä samaa, että kun kerran on linjattu sen suuntaisesti, niin sen junan on annettava puksuttaa sitten maaliin asti ilman sitä puntarointia, mitä oltaisiin voitu tehdä esimerkiksi Georgian sodan jälkeen, jossa Venäjä loukasi itsenäisen valtion suvereniteettia. Silloin olisi voitu tehdä johtopäätöksiä vielä, että 2011 ei oltaisi äänestetty jalkaväkimiinat kieltävän Ottawan sopimuksen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

17.45 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Opposition vastalause Ottawan sopimuksesta irtautumisesta ei ole ymmärrettävää. Se jää kiinni vanhaan maailmaan, aikaan ennen vuotta 2022. Me emme elä enää siinä turvallisuusympäristössä, jossa sopimus aikaan allekirjoitettiin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut kaiken. Se on osoit-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tanut, että kansainvälisiä sopimuksia ei kunnioiteta, ellei niiden tueksi ole todellista puolustuskyyä.

Kysymys jalkaväkimiinoista ei ole vain sotilaallinen tai kansainvälinen kysymys: se on ennen kaikkea kysymys siitä, miten me suojellemme omaa maata, omaa väkeämme, kyliämme ja kotejamme. Kun maailma ympärillä muuttuu, meidän on muututtava sen mukana. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on osoittanut, että vanhat uhkakuvat ovat jälleen totta. Se, mitä tapahtuu satojen kilometrien päässä itärajalta, ei ole enää kaukaista. Se on konkreettista, ja siihen on varauduttava.

Moni meistä täällä tuntee Suomen maaseudun, sen metsät, pienet tiet, pellot ja kylät, jotka ovat osa tätä maata ja sen puolustusta. Jos pahin tapahtuisi, nämä alueet eivät ole vain kartalla: ne ovat etulinjaa. Meidän on kysyttävä, mitä keinoja meillä todella on niiden suojelemiseksi. Jalkaväkimiinat ovat osa sitä puolustuksellista keinovalikoimaa, jolla voimme hidastaa hyökkääjän etenemistä ja suojata omaa väestöämme. Ne eivät korvaa muuta puolustusta, mutta ne voivat täydentää sitä erityisesti silloin, kun puhutaan laajasta maantieteestä ja harvaan asutuista alueista. Tämä ei ole vain valinta aseiden puolesta vaan ihmisten puolesta.

Oppositio väittää, että irtautuminen heikentää sääntöpohjaista järjestelmää, mutta kysyn, mitä järjestelmää. [Petri Honkosen välihuuto] Sitä, jota Venäjä on toistuvasti rikkonut Georgiassa, Krimillä ja nyt Ukrainassa. Me emme ole tätä järjestelmää rikkoneet: me reagoimme siihen, että sitä ei enää kunnioiteta. On naiivia ajatella, että Suomi voisi yksipuolisesti ylläpitää kansainvälistä oikeutta, jos emme samalla huolehdi omasta puolustuksestamme.

Toiseksi väite siitä, että miinojen käyttö olisi vastuutonta tai automaattisesti epäinhimillistä, ei kestä tarkastelua. Suomi ei ole hyökkäämässä mihinkään. Me puhumme puolustuksesta, siitä, että jos joku astuu meidän maaperällemme, niin meillä on keinot estää se. Jalkaväkimiinat eivät ole itsetarkoitus vaan osa laajempaa puolustuskyyä, jota myös Nato meiltä odottaa.

Kolmanneksi vastalauseessa maalataan kuvaa, jossa Suomi menettää maineensa ja uskottavuutensa, mutta todellisuudessa liittolaisemme ymmärtävät tilanteen varsin hyvin. Baltian maat ovat jo irtautuneet sopimuksesta, Puola on seuraamassa perässä. Me emme ole yksin. Me olemme osa yhteistä puolustusta, joka perustuu realismiin, ei toiveajatteluun.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus ei voi nojata pelkkiin sopimuksiin, joita vastapuoli ei kunnioita. Meidän on varauduttava pahimpaan, jotta sitä ei koskaan tapahtuisi. Siksi kannatan mietintöä ja vastustan opposition vastalauseetta. [Petri Honkonen: Edustaja Seppänen viime viikollakin kannatti opposition vastalauseetta!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

17.48 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käyty muun muassa rajaturvallisuuslaista keskusteltaessa paljon keskustelua siitä, mikä on Venäjän edun mukaista ja mikä toiminta ei olisi Venäjän edun mukaista. Muistelen näissä keskusteluissa erityisesti vasemmistoliiton riveistä kuullun väitteitä siitä, että esimerkiksi rajaturvallisuuslaki, joka mahdollistaa Suomen nimenomaan vastaavan Venäjän vihamieliseen painostukseen omalla itärajallamme, olisi itse asiassa Venäjän etujen mukainen. Hieman samanlaista sävyä näen myös vasemmistoliiton vastalauseessa tätä jalkaväkimiinakiellosta irtautumista

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kohtaan ja sitä koskien. Siinäkin viitataan, että sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen haastaminen esimerkiksi miinakiellosta irtautumalla jollain tavalla edistäisi Venäjän etua.

Itse kuitenkin ajattelen, että kun Suomi irtautuu nimenomaan jalkaväkimiinakiellosta, se on voimakas toimi Venäjän etuja vastaan, siis jos Venäjän etu on suunnata aggressiota Suomea vastaan. Eli oli sitten kyse rajaturvallisuuslaista tai miinakiellosta irtautumisesta, nehän ovat toimia, joilla me nimenomaan tätä sääntöpohjaista maailmanjärjestystä omalta osaltamme muokatessamme olemme vastaamassa Venäjän aggressioihin, tai siihen jos se edes suunnittelisi kohdentavansa aggressioita meitä kohtaan.

Samoin on silloin kun Suomi on tehnyt puolustuspanostuksia, kun me olemme tehneet hävittäjähankintoja, ja itse asiassa kaikissa näissä kysymyksissä — itärajan sulku, rajaturvallisuuslaki, puolustushankinnat, hävittäjähankinnat, toisaalta jalkaväkimiinojen kiellosta irtautuminen — vasemmistoliitto on kaikista voimakkaimmin vastustanut. Jos tämä puolue on se, joka puhuu täällä Venäjän edusta ja esittää muiden sitä palvelevan, niin pidän sitä hieman hämmäntävänä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2025 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain muuttamisesta ja uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 7 §:n 7 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 8/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Ensimmäisen puheenvuoron pitää edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.51 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelemme hallituksen esitystä, jolla muutetaan biopolttoaineita, bionesteitä ja biomassapolttoaineita koskevaa lakia sekä kumotaan yksi säännös uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetusta laista. Kyse on ennen kaikkea teknisestä mutta erittäin tärkeästä lainsäädäntöuudistuksesta. Tämän esityksen tavoitteena ei ole perääntyä ympäristövastuustamme. Tavoitteena on saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan EU:n uusiutuvan energian direktiivin, RED III:n, vaatimuksia ja turvata se, että uusiutuvat polttoaineet lasketaan jatkossakin osaksi Suomen ilmastotavoitteita ja -velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiuudistus ei ole yksittäinen toimi vaan osa laajempaa siirtymää kiertotalouteen. Kiertotalous ei ole tulevaisuuden idea tai jotain kaukaista. Se on jo käynnissä oleva todellisuus, jota meidän tarvitsee yhä voimakkaammin edistää. Siksi meidän on lainsäädännössä mahdollistettava, että kaikki käytössämme olevat raaka-aineet

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kiertävät tehokkaasti, vastuullisesti ja kestävästi. Uudistus tuo mukanaan muutoksia, joilla tämä mahdollistetaan. Esityksen mukaan kansallisella järjestelmällä voitaisiin jatkossa osoittaa myös muuta kuin biologista alkuperää olevien uusiutuvien polttoaineiden vaatimustenmukaisuus. Tällaisia ovat esimerkiksi vetypohjaiset polttoaineet, jotka ovat tärkeä osa puhdasta siirtymää. Tämä lisää luottamusta markkinoilla ja vauhdittaa uuden teknologian käyttöönottoa niin liikenteessä kuin teollisuudessa.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.53 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ei nyt sali ihan vielä kokonaan tyhjentynyt.

Hallituksen sanat ja teot ovat jälleen ristiriidassa. Sitä ne ovat tällä kertaa ja jälleen biokaasutuotannon suhteen. Hallitusohjelmassa luvataan kehittää ja käynnistää biokaasutuotantoa sekä monipuolistaa biokaasun käyttöä. Nyt käsiteltävänä oleva lakiesitys toimii kuitenkin juuri päinvastoin. Se vaikeuttaa ja kankeuttaa pienimuotoista energiantuotantoa, ja erityisesti se tekee sitä maaseudulla.

Hallituksen lakiesitys liittyy EU-lainsäädännön toimeenpanoon, ja sen tavoitteena on varmistaa, että biopolttoaineet ja -nesteet tuotetaan kestävästi — erinomainen tavoite. Kestävyystavoite on luonnollisesti kannatettava, mutta hallituksen valitsema toteutustapa ei ole järkevä eikä siten kannatettava. Esityksen mukaan 7,5—20 megawatin sahalaitokset joutuvat niin sanotun todentamismenettelyn piiriin, eli ne joutuvat todentamaan käyttämiensä polttoaineiden, kuten purun, kuoren ja hakkeen, kestävyys. Kyse on puunjalostuksen sivuvirroista, kestävästä polttomateriaalista.

Arvoisa puhemies! Näin raskaan ja kalliin hallintotaakan asettamisesta yrityksille on vaikea löytää mielekkyyttä. Pelkästään ensimmäisen vuoden kustannukset todentamisesta ovat arviolta 13 500 euroa yritystä kohden ja vuosittaiset kulut sen jälkeen 7 000—8 000 euroa. Tämä on monelle pienelle toimijalle liikaa, ja vielä useammalle se on vähintäänkin kohtuutonta. Tästä syystä keskusta esittää, että hallitus valmistelee viipymättä uuden kevyemmän todentamismenettelyn alle 20 megawatin laitoksille. Odotamme sellaista mallia, joka tukee uusiutuvaa energiantuotantoa eikä tukahduta sitä byrokratiaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus kyllä esittää helpotuksia alle kahden megawatin laitoksille, mutta valikoiden. Esityksen mukaan kokonaislämpöteholtaan alle kahden megawatin laitojen hallinnollista taakkaa kevennetään siten, että niiden ei tarvitse tehdä todentamista. Hallituksen esitys ei kuitenkaan koske biokaasulaitoksia, joita valtaosa alle kahden megawatin ja sitä pienemmistä laitoksista on. Tämä on täsmäisku maatilojen biokaasutuotannolle.

Hallitus teki vuosi sitten linjauksen, jonka mukaan kestävyys todentaminen on edellytys verohyötyjen saamiselle. Maatilojen biokaasulaitokset siis veloitetaan kalliiseen ja raskaaseen byrokratiaan samalla, kun muut mittakaavaltaan pienet laitokset väistävät todentamismenettelyn. Tilanne on hyvin erilainen esimerkiksi länsinaapurissamme. Ruotsissa ei ole veroseuraamuksia maatilojen biokaasulaitoksille eikä liioin todentamisvaatimuksia. Viime vuoden lopulla Euroopan komissio vahvisti, että todentaminen ei ole välttämättöntä. Maatilataseisten biokaasulaitosten verovapaus on EU:n valtioneuvoston päätösten mukainen ilman todennustakin. Ruotsissa ja useimmissa EU-maissa maatilojen biokaasutuotanto on verotonta, Suomessa ei.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Tämän lakiesityksen myötä vaarana on, että Suomi vesittää omat tavoitteensa biokaasutuotannon kasvattamisesta. Uusiutuvan energian edistäminen ei tapahdu pelkillä hallitusohjelman kirjauksilla. Ne toteutuvat sillä, että lainsäädäntö luo edellytyksiä ja kannustimia, ei esteitä. Mielenkiintoista tässä on se, että aiemmin niin kovin voimakkaasti erilaista EU-sääntelyä erityisesti vastustanut toiseksi suurin hallituspuolue on nyt monta kertaa mennyt EU-sääntelyn taakse — mutta niin ne ajat muuttuvat.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän keskustan vastalauseen eli vastalauseen numero 1 mukaisesti hyväksyttäväksi kolme lausumaa:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee viipymättä tarvittavat esitykset, joilla luodaan uusi kevyempi todentamismenettely alle 20 megawatin laitoksille.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa Energiavirastolle julkisen talouden suunnitelmassa kaavailtua lisärahoitusta käsittelyaikojen nopeuttamiseen.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää vielä mahdollisuutta siirtymäaikoja koskevien säännösten pidentämiseen.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

17.58 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki ne keinot, joilla me voimme tehdä Suomen vähemmän riippuvaiseksi ulkomaisesta energiantuotannosta ja lisätä omaa energiaomavaraisuuttamme, ovat tärkeitä, ja ne ovat jopa välttämättömiä varsinkin tässä maailmantilanteessa, ja tietysti myös niin sanottuina parempina aikoina ne olisivat ja ovat olleet.

Nyt tässä edellä edustaja Kallio kävi tätä keskustan vastalauseen mukaista linjaa läpi. Itse kaasuautoilijana ja muutenkin kotimaisen hajautetun energiantuotannon ystävänä kannatan näitä edustaja Kallion äsken tekemiä keskustan vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin tämä nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on aivan järkyttävä. Tässä näemme synkimmillään, mitä Euroopan unionin hallinnoinnin lisääminen käytännössä on. Tämähän alkaa muistuttaa erästä edemmennyttyä valtiota, jossa todella kaikki oli valtion kontrolloimaa, piti tehdä ilmoituksia, piti maksaa maksuja, ja kaiken sen jälkeen oli jäljellä vain höyryävät rauniot. Eliikkä tässähän mennään nyt siihen, että suomalainen bioenergian tuottaja ja pienvoimalaitokset alistetaan tämmöiselle järjettömälle Euroopan unionin kontrollille, viranomaiskontrollille, josta seuraa sitten se, että sekin vähä kannattavuus, mitä siinä bioenergian tuotannossa on, varmasti menetetään hallinnollisina maksuina. Ja ajatelkaapa, hyvät ystävät, sitten sitä lopputulosta: kun tämä hallinto on saatu rakennettua ja sinne tulee semmoinen oikein yli-innokka tarkastaja, joka alkaa tarkastella jopa ruuvien asentoja siellä voimalaitoksen kattilan ympärillä, että ovatko ne oikeassa asennossa, taikka jotain muuta simputusta, mitä suomalaiseen viranomaistoimintaan ikävä kyllä monesti on liittynyt, että mennään pieniin yksityiskohtiin, jotka aiheuttavat sitten valtavaa vahinkoa sille yrittäjälle, niin yrittäjähän väsyä siihen, ja kun rahat ovat loppu, niin se on entinen firma ja työntekijät ulos, ja jälleen Suomi hävisi sen pelin. Eliikkä tämä on aivan järkyttävää toimintaa.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Ja katsokaa, mitä Euroopan unionista seuraa tämän jälkeen: Sieltä on tulossa ennallistaminen, arvion mukaan jopa 800 miljoonaa joutuu valtio käyttämään vuodessa rahaa siihen. Ennallistamissuunnitelman pitää olla keväällä 2026 valmis, ja käytäntöä sitten syksyllä lähdetään toteuttamaan. Sen jälkeen sitten tulee metsäkato, joka koskee nimenomaan uusiutuvaa energiaa, koska jos sieltä jonkun kalikan poltat vahingossa väärällä tavalla, niin saattaa sakkoa paukahtaa, ja sitten tulee vielä monitorointia, jolla metsien tietoja kerätään.

Arvoisa rouva puhemies! Iloitsen itse siitä, että olin viikonloppuna pinoamassa omistamiani koivuhalkoja ja taidanpa keritä saada ne pinoon, ennen kuin tämä RED-direktiivi tulee voimaan, ettei se EU-tarkastaja iske minun halkopinolleni. No, voin sen luvata, arvoisa rouva puhemies, että niillä koivuhaloilla kyllä lämmitetään kotini saunaa ja leivinuunia, niin että niihin ei parane kyllä EU-tarkastajan tulla. Kyllä se menee ihan oman kodin hoitamiseen, ja uskoakseni se edelleen tässä Euroopan unionissa ja tässä rakkaassa isänmaassa on laillista eikä tarvitse maksaa sakkoja.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 13/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 17/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Keskustelu alkaa. Edustaja Honkonen.

Keskustelu

18.02 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kävin tämän hallituksen esityksen ensimmäisessä käsittelyssä lävitse siihen liittyviä hyviä puolia, joten keskityn nyt vain niihin huonoihin.

Keskusta ei kannata tätä lakiehdotuksen hyväksymistä hallintovaliokunnan mietinnön mukaisesti muun muassa seuraavista syistä:

Tässä valtion aluehallinnon uudistuksessa on kyse isoista kysymyksistä. Tässä on kyse ensinnäkin siitä, kuinka valtio on läsnä eri alueilla, eri maakunnissa, kuinka palvellaan yrityksiä, kuinka sujuvoitetaan erilaisia lupaprosesseja ja ylipäätensä kuinka valtionhallinto suhtautuu ihmisiin, onko se ihmisiä varten vai jotakin muuta varten, esimerkiksi hallintoa itseään varten. Valitettavasti nyt näyttää siltä, että nämä hallitusohjelman hyvät tavoitteet yritystoiminnan edistämisestä, erilaisten lupa- ja hallintoprosessien sujuvoittamisesta eivät tässä esityksessä tule toteutumaan.

Lisäksi myöskin tämä valtion aluehallinnon, siis nykyisten ely-keskusten ja aluehallintovirastojen, alueellinen läsnäolo varsinkin Itä-Suomessa mutta myös monilla muilla Suomen alueilla tulee merkittävästi heikkenemään, ja Suomi ei tässä kohtaa ole tasa-arvoinen

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

ja Suomea ei kohdella tasapuolisesti. Tämä on ehkä toinen niistä keskeisistä syistä, minkä takia emme tätä lakiehdotusta voi keskustassa kannattaa.

Toinen iso kokonaisuus on tämä ympäristöhallinto, kuinka tässä nyt ympäristöhallintoa ollaan sitten uudistamassa. Tässä esityksessähän tehdään sinänsä hyvä asia eli se, että kootaan näitä lupa- ja valvonta-asioita yhtenäiseen Lupa- ja valvontavirastoon, ja tarkoituksena on valtakunnallisesti näitä lupakäytäntöjä yhdistää. No, nyt on kuitenkin isona pelkona se, että ennen kaikkea näissä ympäristöllisissä luvissa ja erilaisissa maankäyttöön ja ympäristövaikutuksia omaavaan toimintaan liittyvissä luvissa tämä lupakynnys tulee merkittävästi nousemaan, eli entistä vaikeampi on saada ympäristölupaa tai muita lupia sellaiseen toimintaan, jolla näitä ympäristövaikutuksia on. Tämä tulee olemaan todella, todella vaikea asia monille suomalaisille yrityksille ja tulee myöskin talouskasvua hidastamaan ja työllisyyttä heikentämään, pahoin pelkään, varsinkin Etelä-Suomen ulkopuolella tuolla maakunnissa. Ihmettelen kyllä, mitenkä tällaista esitystä voidaan viedä eteenpäin, vaikka hallitusohjelman tavoitteet ovat täysin toisenlaiset.

Tähän esitykseenhän on leivottu sisälle myös todella erikoinen ja mielestämme todella vaarallinen rakenne. Nimittäin tähän uuteen Lupa- ja valvontavirastoon perustetaan niin sanottu yleisen edun valvonnan yksikkö, ja tämän yksikön yksinomaisena tehtävänä on valvoa ympäristön yleistä etua. Tällä yksiköllä olisi itsenäinen puhevalta yleisen edun valvonnan asioissa viraston sisäisissä menettelyissä. Tämä siis tarkoittaa, että tämä viraston sisällä oleva yksikkö käyttää isoa puhevaltaa ympäristöä koskevissa asioissa sen yksikön sisällä.

Tämähän tarkoittaa sitä, aivan kuten perustuslakivaliokunnalle antamassaan lausunnossa professori Martti Häkkänen on todennut, että tämän yksikön ja ennen kaikkea sille yksikölle annettavan valitusoikeuden varsinainen merkitys tulee olemaan huomattavasti suurempi kuin mitä tässä laissa säädetään — vaikka nyt hallintovaliokunta tähän tekikin tiettyjä muutoksia. Nimittäin tällä yksiköllä olisi ensinnäkin oikeus valittaa tämän saman viraston, jossa tämä yksikkö toimii, tekemistä päätöksistä.

Mutta ehkä vielä vaikeampi ja haastavampi kokonaisuus on, että tämä yleisen edun valvonnan yksikkö käyttää ympäristöasioissa todella isoa valtaa siellä viraston sisällä. Professori Häkkänen totesi perustuslakivaliokunnalle lausunnossaan: ”Valitusoikeuden tosiasiallisen merkityksen kannalta on kuitenkin olennaista se, että valitusoikeuden olemassaolo luo tosiasiallisen yleisen edun valvontayksikön kannanotoille jo lupavaiheessa painavan roolin. Jos niitä ei oteta huomioon, on lupapäätöksen tekijän kannalta silloin ’uhkana’ se, että valvontayksikkö tulee valittamaan päätöksestä, ellei kannanottoja ole riittävällä tavalla otettu huomioon.” Eli tämä valta, jota tämä yksikkö tulee käyttämään, on käytännössä huomattavasti isompi.

Sitten professori Häkkänen toteaa edelleen: ”Todennäköisesti yleisen edun konkreettinen sisältö tullaan suurelta osin määrittelemään siinä viraston sisäisessä lupamenettelyprosessissa, jossa lupa- ja valvontaviraston lupia myöntävä osasto kuulee yleisen edun valvontayksikköä.” Tämähän tarkoittaa siis sitä, että se, mitä tämä ympäristön yleinen etu tarkoittaa, määritellään siellä viraston sisällä. Se ei perustu kaikilta osin lakiin eikä asetuksiin, vaan se määritellään siellä viraston sisällä. Nämä asiathan ovat tunnetusti sellaisia, että niissä hyvin paljon sivutaan myös ei-tieteellistä totuutta, ja on myös hyvin paljon poliittisia näkemyksiä, jotka näihin vaikuttavat. Tätä pidämme todella vaarallisena niiden kansalaisten, yritysten oikeusturvan kannalta, jotka hakevat näitä lupia esimerkiksi omaan yritystoimintaansa, maatalouteen, ja kunnat hakevat lupia tiettyihin toimintoihin. Pidämme

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tätä todella vaarallisena monella tavalla kansalaisten, yritysten oikeusturvan ja oikeusvaltion toimivuuden ja sen kannalta, mitenkä viranomaiset käyttävät valtaa suhteessa kansalaisiin.

Muutkin asiantuntijat perustuslakivaliokunnan käsittelyssä pitivät tätä menettelyä todella poikkeuksellisenä suomalaisessa lainsäädännössä, siis että tulee viranomaisen sisäinen valitusviranomainen. Sitä pidettiin todella poikkeuksellisenä, näin perustuslakivaliokunta-kin totesi. Siitä huolimatta [Puhemies koputtaa] — arvoisa rouva puhemies, päätän juuri — hallitus ei halunnut, vaikka perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan näin totesi, muuttaa tätä lakiesitystä täysin tältä osin.

Tämän johdosta, arvoisa rouva puhemies, tämän edellä sanotun perusteella ehdotan keskustan vastalauseen numero 1 mukaisesti näiden lakiehdotusten hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

18.09 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tosiaan aluehallintouudistus, jossa muodostetaan valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä uuteen valtakunnalliseen virastoon, ja lisäksi tässä muodostetaan kymmenen uutta alueellista elinvoimakeskusta. Tärkeää onkin tavoitella lupien käsittelyn valvonnan yhdenmukaistamista ja yhdenvertaisuutta maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Huomioitavaa on, että palveluprosessien kehittämisen tarkoitus on myös vähentää byrokratiaa ja nopeuttaa asiointia sekä parantaa tätä kansalaisten oikeusturvan näkökulmaa. Tällä uudistuksella on myös mahdollista saada kauan kaivattua yhden luokun lupaprosessien kehittämistä sekä vahvistettua taloudellista kestävä kasvua. Näitä on kovasti kaivattu uudistuksissa. Myös huomioitavaa on, että uudistuksella ei tavoitella niitä henkilöstövähennyksiä, ja se on tärkeää varsinkin tuhansille työntekijöille, joita tämä uudistus koskettaa.

Keskeistä ja hyvää uudistuksessa on mielestäni se, että alueellisen läsnäolon ja alueiden erityispiirteiden tuntemuksen merkityksellinen rooli on tunnistettu ja elinvoimakeskusten toiminnan lähtökohtana on alueellisuus. Uudistuksella tavoitellaan vahvoja alueellisia elinvoimakeskustoja, joiden tarkoituksena on nimenomaan tukea tätä alueellista elinvoimaa. Uudistusta toteutetaan virastojen toimipaikkaverkostoa muuttamatta, jotta voidaan varmistaa virastojen alueellinen läsnäolo ja asiantuntijuus. Meidän onkin pidettävä tiukasti kiinni siitä, että elinvoimakeskustoissa säilyy tasapainoisuus maakuntien välilläkin.

Arvoisa puhemies! Meillä on käsissämme merkityksellinen uudistus, jossa on paljon potentiaalia hyvään. Nyt meidän on vaan varmistettava, että sen vieminen maaliin onnistuu mahdollisimman hyvin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.11 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän tässä ihan aluksi edustaja Kaunistolaa erinomaisesta puheenvuorosta tästä isosta asiasta. Hän on nähnyt nämä laajat kokonaisuudet tästä, ei niitä pieniä yksityiskohtia, joita vielä ei edes ole.

Eli tänään eduskunnassa on käsittelyssä kokonaisuus, valtion aluehallinnon uudistus. Kyseessä on hallituskauden merkittävin hallintorakenteellinen uudistus, jolla rakennetaan uutta toimintatapaa koko maahan. Tavoitteena on yksinkertaisesti rakentaa parempaa palvelua, sujuvampaa hallintoa ja tehokkaampaa viranomaistyötä koko Suomessa. Haluam-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

me vahvistaa talouden kestävää kasvua yhdenmukaistamalla lupa- ja valvontakäytäntöjä sekä sujuvoittamalla prosesseja ja palvelua.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

18.12 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kyseessä on tosiaan valtavan suuri hallinnollinen uudistus, jossa aluehallintovirastot, ely-keskusten ympäristöasioiden vastualueita sekä Valviran lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäviä kootaan uuteen perustettavaan valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon. Uudistus koskee yhteensä 4 600:aa työntekijää.

Kuten asian ensimmäisessä käsittelyssä totesin, esityksen tavoitteet ovat sinänsä kannattavia. Uudistus selkeyttää virastorakennetta ja tehtävänjakoa valtionhallinnossa, vähentää tehtävien päällekkäisyyttä ja mahdollistaa palveluiden tuottamisen vaikuttavammin, yhdenvertaisemmin, tehokkaammin ja laadukkaammin.

Edellisessä käsittelyssä esitin pykäliin muutoksia, jotta viranomaisen oikeutta valittaa päätöksistä ei olisi rajattu ja ympäristöperusoikeuksien toteutuminen olisi näin voitu paremmin turvata. Toisin kuin keskusta täällä esitti, vihreät pitävät erittäin tärkeänä ja perusteltuna, että aluehallintouudistuksessa turvataan ympäristöperusoikeuksien toteutuminen perustamalla erillinen yleisen edun valvontayksikkö, jolla on valitusoikeus. Luvituksen sujuvoittamisessa on keskeistä varmistaa, että se ei johda ympäristönsuojelun tason heikentymiseen. Nyt näin uhkaa käydä, kun hallitus on rajaamassa viranomaisen oikeutta valittaa päätöksistä. Tämä on nyt toimeenpanossa tärkeä huomioida, kun valitusoikeuteen liittyvät pykälämuutosesityksemme eivät saaneet enemmistön kannatusta.

Arvoisa puhemies! Keskityn nyt tässä toisessa käsittelyssä huoleen resurssien riittävydestä tämän valtavan uudistuksen läpiviemiseen, mihin liittyen vastalauseeseemme liittyy myös lausumaesitys. Vaikka aluehallintouudistusta ei tehdä säästöjen takia, niin se kuitenkin toteutetaan tilanteessa, jossa valtionhallintoon kohdistuu merkittäviä säästötoimia. Ilmeinen riski on, että voimavarat eivät riitä tehokkaaseen valvontaan, yleisen edun turvaamiseen ja palveluiden saatavuuden varmistamiseen. Tämä huoli liittyy ympäristöhallinnon lisäksi sosiaali- ja terveystieteisiin sekä varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja kulttuuriin liittyviin palveluihin, niiden valvontaan ja järjestämiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan viranomaisrakenne tässä esityksessä selkeytyy, ja se on sinänsä hyvä asia. Tavoitteena on yhdenmukaistaa ja sujuvoittaa lupa- ja valvontakäytäntöjä ja edesauttaa myös nykyistä nopeampaa ja asiantuntevampaa asioiden käsittelyä. Uudistuksen nopea voimaantulo ja riittämättömät resurssit voivat kuitenkin vaarantaa muutosten asianmukaisen toteuttamisen ja sillä tavoiteltujen hyötyjen saavuttamisen. Etenkin haavoittuvassa asemassa olevien potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien toteutumiseen tulee kiinnittää huomiota ja varmistaa valvonnan riittävät voimavarat. Myös varhaiskasvatuksen, koulutuksen ja kulttuurin osalta laillisuusvalvonnan ja ohjauksen keskittämällä voidaan edistää lupa- ja valvontatoiminnan käsittelyprosessien valtakunnallista yhdenmukaisuutta, mutta tässäkin se, että saavutetaan nämä asetetut tavoitteet, edellyttää riittäviä henkilöstövoimavaroja erityisesti siirtymävaiheessa.

On tärkeää, että uudistuksen vaikutuksia ja tavoitteiden toteutumista seurataan laajasti eri toimialoilla ja että ennen kaikkea ryhdytään myös sitten tarvittaessa toimiin riittävien voimavarojen varmistamiseksi, jotta yleinen etu ja palveluiden saatavuus voidaan turvata. Arvoisa puhemies, tästä syystä teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaesityksen.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Kontula.

18.16 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ei valiokunnan mietinnön lausumaehdotus aivan huono ole. Se menee oikeaan suuntaan, mutta jää vähän veteläksi. Tästä syystä kannatan edustaja Elon esityksen sisältämää lausumaehdotusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtion aluehallinnon uudistusprojekti on kyllä jotain aivan ennenkuulumatonta. En olisi koskaan voinut kuvitella, että tällaisen joutuu vielä kansanedustajana näkemään. Ollaan keskittämässä yhteen virastoon valtava määrä hallintoa, mikä varmasti tulee johtamaan siihen, että kaikki tuolla maaseudulla esimerkiksi metsien käyttöön tai yleensä luonnonvarojen käyttöön liittyvät hankkeet tulevat törmäämään kuin seinään. Ja kun vielä luodaan hallinnon sisälle, viraston sisälle, itsenäinen valitustoimielin, niin sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että ei ole semmoista hanketta, mitä se ei pysty pysäyttämään.

Nyt kun katsotaan tätä Suomen taloudellista tilannetta ja me rakennamme valtavaa valtavaa hallintokombinaattia... Niin kuin aikoinaan Venäjällä oli tämä Gosplan, valtion suunnittelutoimisto, joka oli valtio valtion sisällä, niin tässä luodaan juuri samanlainen Tampereelle. Aivan valtava virasto, jolla on aivan ylivoimaiset oikeudet pysäyttää mikä tahansa, vaikka voimalaitoshanke taikka biokaasuhanke taikka navetan rakentaminen taikka pienen sahalaituksen rakentaminen, mikä tahansa. Aivan täydellistä mielivaltaa. Henkilön mielipide riittää siihen, että toteaa, että tämä on laitton, ja sitten pannaan valitus päälle siitä. Muistutan, arvoisat edustajakollegat, siitä erään yrittäjän kohtalosta, kun hän kuivike- ja kasvuturvetta nostaa omistamaltaan suoalueelta ja 16 vuotta kesti luvan saaminen. Eihän tämä ole tätä päivää, hyvänen aika.

Meillä jatkuvasti puhutaan tässä talossa eri yhteyksissä, kun valtion budjetti on raakasti miinuksella ja joudumme ottamaan toistakymmentä miljardia euroa velkaa, että meidän on kevennettävä hallintoa ja saatava asianmukaiset päätökset, joilla yrittäjät voivat toimia ja investoida omaan yritykseen tai peräti perustaa uusia yrityksiä. Me puhumme koko ajan siitä, että meidän pitää tehdä tämä järjestelmä nopeammaksi ja tuottavammaksi, mutta nyt olemme luomassa semmoista jättäjäismöhkälettä, oikein hallintopalatsia, joka on kaikkien palatsien kruunaamaton kuningas. Tällaisilla valtaoikeuksilla varustettu porukka, jossa istuu virkamiehen paikalla oikein kielteisesti kaikkeen yritystoimintaan suhtautuva henkilö, pystyy pysäyttämään ihan minkä tahansa hankkeen, ja yrittäjä ja tavallinen Suomen kansalainen on täysin avuton.

Mitä tulee tämän hallituksen esityksen tekijöihin, niin kun olen kuullut nyt näitä kokouksen puheenvuoroja, täytyy vain ihmetellä, oletteko te ihan oikeasti tosissanne. Teidänhän pitäisi olla tämän maan yritystoiminnan kannattajana numero yksi aivan omaa luokaa. Meitä keskustalaisia on moitittu, että me emme ole yritysystävällinen puolue, mutta nythän te ajatte kaikki nämä pienet yritykset aivan polvilleen, kun eiväthän ne tämän jälkeen saa mistään lupia enää. Ja vielä suurempi ihme minusta on, että perussuomalaiset ovat tässä mukana. Kyllä ovat kielikuvat muuttuneet viime hallituksen menosta aivan täysin nurin niskoin.

Siitä huolimatta, arvoisa rouva puhemies, kannatan lämpimästi edustaja Honkosen tekemiä erinomaisia esityksiä, ja toivon, että tällainen lakiesitys, mitä nyt käsittelemme, kumo-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

taan vaikka jollakin ihme silmänkääntötempulla, koska tällä keinoin Suomessa se tavoite, mihin me pyrimme nyt, Suomen kansantalouden parantamiseen, [Puhemies koputtaa] kyllä tuhoutuu aika pitkälti niiltä yrittäjiltä, jotka kuvittelevat tälle alueelle investoivansa. Ei onnistu tämän jälkeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

18.19 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä hallituksen esitys ei ole vain hallintouudistus, vaan vastaus käytännön ongelmiin, joita kansalaiset, kuntalaiset ja yritykset kohtaavat päivittäin. Se yhdistää luvitus- ja valvontatehtävät yhteen paikkaan, mikä tarkoittaa nopeampaa lupakäsittelyä, vähemmän byrokratiaa ja tasavertaisempaa kohtelua kaikkialla Suomessa. Ei ole enää sokkeloisia prosesseja tai ristiriitaisia päätöksiä, vaan selkeyttä ja ennustettavuutta. Esitys on investointi sujuvaan arkeen, alueelliseen elinvoimaan ja koko maan kilpailukykyyn. Kyllä tämä mielestäni on nykypäiväinen ja kannatettava esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.20 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! En päässyt tuohon ensimmäiseen käsittelyyn, niin sanon muutaman sanan tässä.

Mehän käsitelimme tätä myös talousvaliokunnassa ja lausuimme asiasta, ja ehkä tästä uudistuksesta jäi mieleen se, että rakenne varmastikin paranee mutta paraneeko lopulta se sisältö. Juuri siksi pidän erityisen tärkeänä tätä uudistuksen arviointia, ja vuoden 28 loppuun mennessä tulee selvitys koko uudistuksen vaikutuksista. Tätä kyllä varmasti odotamme, mutta toivottavasti totta kai myös tässä välillä tehdään toimia, jos huomataan, että jokin asia ei toimi.

Sitten erityisiä kysymyksiä olivat erilaiset tietojärjestelmät ja riittämättömät resurssit, näin iso uudistus kuitenkin vaatii sitä ihan käytännön kehittämistä. Näistä myös talousvaliokunnassa keskustelimme.

Mitä tulee henkilöstöön, niin pääosin meidän kuulemistemme perusteella henkilökunta oli tyytyväinen tähän uudistuksen tulemiseen — tietystikään he eivät varmasti ihan kaikkien osalta voineet tätä sanoa, mutta ne tahot, keitä kuulimme. No, isoin ilmeisestikin tämä muutos tulee olemaan luonto-osaajien osalta, eli laji- ja luontotyyppiosaajat tulevat sitten kahteen tahoon tämän jälkeen, ja tämä tietysti ehkä jonkin verran sitten asiantuntemusta hajottaa.

Talousvaliokunnassa pidimme myös keskeisenä, että nyt luotavat ja olemassa olevat rakenteet ja hallinnon tasot muodostaisivat saumattoman ja yhteen toimivan kokonaisuuden. Näin toki toivomme ja sitä, että tämä yrityspalvelujen palveluketju olisi toimiva ja että näitä päällekkäisiä toimintoja ei olisi ja pystyttäisiin päällekkäistä työtä niin sanotusti välttämään.

Mutta erityisesti odotan kyllä tätä. Tämä on niin iso uudistus, että on erittäin hyvä, että sitä arvioidaan, ja tätä selvitystä uudistuksen vaikutuksista jäämme odottamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

18.22 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Provosoidun, kun kerran provosoidaan, ja vastaan edustaja Hoskoselle. Omasta näkökannastani ongelmana ja huolena tässä ei ole suinkaan viranomaisen liian laaja, vaan liian kapea valitusoikeus. Sen takia toisinkin eteen, että se, mitä ympäristöhallinnon alueella meillä on kokemusta, ja se, että viranomainen on käyttänyt valitusoikeuttaan hyvin harvoin ja oikeuskäsittelyssä nämä valitukset ovat menestyneet hyvin, kertoo, että nämä poikkeustilanteet ovat olleet erittäin perusteltuja. Se, kuinka nopeasti tai hitaasti joku asia käsitellään, riippuu tietysti oikeuslaitoksen resursseista, viranomaisten resursseista, ja silloin jos ne on mitoitettu oikein ja toiminnot toimivat oikein, niin valitusoikeus ei ole millään lailla ongelmallinen millään saralla. Silloin kun ne toimivat huonosti, niin mikä tahansa asia saadaan pysäytettyä riippumatta siitä, mikä organisaatorakenne on, ja sitä resurssien puutetta ei mikään hallintouudistus tai jonkinlainen muu laatikkoleikki tule kyllä poistamaan, ja se on se toinen iso huoli liittyen tähän.

Noin yleisesti tilanne on nyt se, että me elämme meidän luonnon kanssa koko ajan lisäajalla ja ne toimet, mitä tässä tilanteessa tehdään, pitää harkita erittäin huolellisesti. Niille pitää olla hyvät perusteet ja niiden pitää nojata tieteelliseen tietoon, koska ne virheliikkeet, mitä me tehdään tässä tilanteessa, ovat kohtalokkaita sen näkökulmasta, minkä verran suomalaista luontoa meidän lapsille ja lapsenlapsille jää. Ja sen takia, jos niinä aikoina, kun luonto on voinut paremmin ja ei olla oltu yhtä lailla kuilun reunalla, onkin ollut varaa antaa vapausasteita aika paljon ihmisten touhuta, mitä kukin mielii ja kuinka ison koneen kanssa tahansa, niin silloin, kun on kysymys siitä, onko suomalaisen luonnon monimuotoisuus ylipäätään siirrettävissä ja onko meillä huomenna ylipäätään niitä keskeisiä lajeja, jotka muodostavat sen, mitä me kutsumme klassisesti suomalaiseksi luonnoksi, on otettava käyttöön kaikki ne mekanismit, joilla me voidaan tehdä parhaamme, jotta lisävahinkoja ei tuoteta. Meillä ei ole enää yksinkertaisesti varaa virheisiin, koska virheitä on tehty jo niin paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

18.25 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Itse ajattelen niin, että tämä ympäristön yleinen etuhan — joka kieltämättä on meidän kaikkien yhteinen asia, ja itsekin kannatan sen vaalimista — niiden substanssilakien mukaan, oli se sitten luonnonsuojelulaki tai ympäristönsuojelulaki, otetaan huomioon jo siinä viranomaisen, joka toimii virkavastuulla lain pohjalta, tekemässä lupaharkinnassa, ja näin totesi myös perustuslakivaliokunta. Ja tätä mallia, jossa tällaista erillistä yleisen edun valvonnan yksikköä, joka valittaa viraston sisällä viraston omista tekemistä päätöksistä, voi valittaa niistä, ei tulisi erillisenä perustaa, vaan tämä ympäristön etu ja hyvä tulisi ottaa huomioon sen eduskunnan säätämän lain pohjalta, mikä kulloinkin on relevantti siinä lupaharkinnassa itsessään.

Nyt kun tämä yksikkö perustetaan ja sille tulee iso valta tämän viraston sisällä, vaikka nämä valitusoikeudet on rajattu, on tosiasia, niin kuin perustuslakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat totesivat, että sitä yksikköä aletaan kuuntelemaan ja jopa pelkäämään siellä viraston sisällä. Se, mikä tässä on myös todella huolestuttavaa, on se, että ehkä joskus tulevaisuudessa saattaakin olla sellainen hallitusohjelma, saattaa olla sellainen hallitus, joka sitten säätääkin lisäoikeuksia ja -valtuuksia, kenties valittaa vaikkapa kuntien rakennuslupapäätöksistä, kuntien kaavoista, vaikka mistä. Senkin takia, nyt kun avataan tällainen portti tällaiselle viranomaiselle, jolla on viranomaisten sisäinen ikään kuin veto-oikeus

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

asioissa, en voi tätä kyllä kannattaa. Se avaa todella vaarallisen kehän ja portin tämäntyyppiselle mallille.

Se, mikä erityisesti myös nousi esille, on tämä oikeusturva. Kuten sanoin, kun tämä yleisen edun valvonnan yksikkö, jonka nyt hallitus välttämättä haluaa perustaa, vaikka se ei perustuslain mukaan ole välttämätöntä, alkaa sitten toimimaan, niin sen lisäksi, että tietenkin viraston sisällä aletaan kuuntelemaan ja seuraamaan näitä ratkaisuja, totta kai siellä syntyy itsessään myöskin tätä tulkinta- ja soveltamiskäytäntöä. Sen pohjalta sitten ehkä jopa lupakynnys tiukkenee ja nousee riippumatta siitä, kuinka hyvin se itse luvan hakija, se kansalainen, on sen työnsä tehnyt eli kuinka hyvin paperit on tehty ja se suunniteltu, että ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman pieniä. Tämä tulee olemaan niin, että myös sen kansalaisen, sen yrittäjän, jonka nyt kauniisti hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti pitäisi tästäkin uudistuksesta hyötyä, on entistä vaikeampi lupa sille toiminnalleen saada.

On valitettavaa, että tässä eivät nyt hallituspuolueiden kansanedustajat ole huomanneet, mitä ovat tekemässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.28 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin tätä keskustelua, ja innostuin sitten jäsentelemään tässä paikalta pidettävän lyhyehkön puheenvuoron tästä aihepiiristä ja ihan sillä perusteella, että olen kuitenkin aika pitkään toiminut erilaisissa hallinto- ja palvelutehtävissä Suomen julkisessa hallinnossa ja palveluissa ja olen nähnyt hyvin monia tällaisia hallinnollisia uudistuksia. Yleensä niissä luvataan kansalaisille parempaa palvelua ja veronmaksajille alempia veroja eli lisää kustannustehokkuutta.

Jos nyt katsotaan ihan tämän viraston edeltäjiä, niin aikanaan olin itse lääninhallitusten palveluksessa ja monialainen lääninhallitus toimi monella tavalla erittäin hyvin. Alueilla oltiin joskus hyvin pettyneitä, esimerkiksi Satakunnassa, kun ei saatukaan omaa lääniä. Ajateltiin, että se on kuitenkin tärkeää, että on tällainen kuin oma lääni. Siitä seurasi sitten suurläänit, viisi kappaletta. Sitten voimistui putkihallinto niin, että jokainen ministeriö ohjasi siellä suurlääninkin sisällä hyvin voimakkaasti sitä omaa sektoriaan. Sitten hajotettiin läänit, tuli elyt ja avit, ja nyt sitten kokeillaan jälleen uudelleen tämmöistä keskitettyä mallia.

No, tässä rinnalla yritettiin tietysti sitten aika voimakasta maakuntahallintoa, se toteutui lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollon osalta. Ja jos ihan ruohonjuuritasolta lähdän ja hyvin lyhyesti vain luonnehdin, niin aikanaan esimerkiksi Turun kaupungissa oli erillinen lastensuojelulautakunta, joka jakaantui neljään jaostoon: sosiaalilautakuntaan, terveyslautakuntaan, sairaalalautakuntaan ja raittiuslautakuntaan. Niistä tuli sitten sosiaali- ja terveyslautakunta, ja nyt nämä perustason toiminnot ovat sitten siellä sote-alueilla yhdessä aikaisempien sairaanhoitopiirien kanssa. Kun ne muodostettiin, niin aikanaan oli yhteensä 99 erillistä sairaalakuntainliittoa.

Että onhan tämä melkoinen historiamyllerrys ollut. Aina on haettu parempaa. Jostain syystä olin nyt tässä kädet ristissä ihan sattumalta, ja toivotaan nyt kädet ristissä, että nyt tulisi sitten parempaa. [Juha Hänninen: Tuo on hyvä asenne!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

18.30 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Olen ehkä edustaja Lindeniä pessimistisempi sen suhteen, että organisaatiomuutoksesta koskaan tulisi mitään parannusta asioihin. Oma tuntumani asiaan on, että Suomi on poikkeuksellisen innokas organisaatiomuutosten kulttuuri, ja tätä tukee myös kansainvälinen tutkimus, mutta seuraukset organisaatiomuutoksista ovat lähinnä sitä, että kolmannes suomalaisesta työvoimasta on keskellä jonkinlaisia organisaatiomuutosta joka hetki ja että me räsitetään meidän yleistä tuottavuuskehitystä ja työvoiman työkykyä sillä, että näitä tehdään kovin usein. Mutta kun nyt kuitenkin on tehty, niin toivotaan, että se menee parempaan suuntaan.

Edustaja Honkoselle huomauttaisin, että nythän ei olla mitään uusia valvontavaltuuksia siinä mielessä säätämässä, että tätä yleistä etuahan ovat aikaisemmin valvoneet ely-keskukset, eli ely-keskusten valvontavastuu ympäristölainsäädännön osalta siirtyy tälle yleisen edun yksikölle. Ja mikä surullista, se siirtyy sinne niistettynä, eli sitä oikeutta olisi vain tilanteessa, jossa se on tarpeen ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun tai muun näihin rinnastuvan painavan yleisen edun turvaamiseksi. Eli valituskynnystä nostettaisiin korkeammalle kuin mitä se on ollut aikaisemmin, mitä ei tietenkään voi pitää hyvänä kehityksenä, syistä, jotka tuossa jo aikaisemmin esitinkin.

On totta, että perustuslakivaliokunta oli hyvin liberaalilla päällä tätä aluehallintouudistusta käsitellessään erityisesti tämän asian suhteen, mutta onneksi me olemme poliitikkoja ja me voimme tehdä poliittisia päätöksiä yli sen, mihinkä perustuslaki meitä välttämättä velvoittaa, ja silloin kun on poliittisia syitä sellaisia päätöksiä tehdä, niin niitä tosiaan kannattaisi myös tehdä. Sen takia itse olen erityisesti ympäristökysymyksissä, joissa on sössitty aika pahasti menneinä vuosikymmeninä, vahvan valitusoikeuden ja vahvan järjestelmän seurannan kannalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.33 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä puheenvuoron sen takia, että mielestäni edustaja Kontula tulkitsi itse asiassa minua aivan oikein. Se minun positiivinen loppuhenkäykseni oli ehkä sellaista optimismin luontia, että jos tässä kuitenkin onnistuttaisiin. Eli olen todellisuudessa aika pessimistinen siihen jatkuvaan organisaatioiden myllertämiseen. Itselläni on kokemusta eräistä onnistuneista organisaatiouudistuksista, ja siten paljon olen nähnyt sellaista, jota voidaan jälkeenpäin arvioida, että ei se nyt ainakaan parantanut niitä palveluja eikä sitten ollut myöskään kustannustehokkaampaa.

Siellä pitäisi aina taustalla olla aito analyysi siitä, mihin ihan oikeasti pyritään. Onnistuneista mainitsisin esimerkiksi sen, että erikoissairaanhoidossa näyttää olevan suuruuden ekonomialla tiettyä merkitystä, koska se mahdollistaa pidemmälle tapahtuvan erikoistumisen. Eli ihan käytännössä sanon, että jos joku työryhmä leikkaa vain haimaa tai sappea tai jotain muuta, niistä tulee sen alan huippuosaajia. Mutta perusterveydenhuollossa, vanhus-tenhuollossa ja monissa sosiaalipalveluissa ei ollenkaan ole osoitettavissa tämänkaltaista suuruuden ekonomiaa, vaan itse asiassa lähellä ruohonjuuritasoa tapahtuva toiminta on kuitenkin sitten se kaikkein tärkein ja aidoin tässä.

Palautan mieleen yhden kirjan, jonka aikanaan luin, kun organisaatiouudistuksia tehtiin, Edgar Scheinin Organisaatiopsykologia, joka on aivan perusteoksia tietysti tällä alalla. Siinähan vahvasti korostetaan sitä, että se organisaatiokulttuuri on usein siellä seinissä ja vaikka tehdään hallinnollisia muutoksia ja luodaan uudenlaisia johtamisjärjestelmiä ja

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

osastorakenteita puretaan ja yhdistetään, niin jos siellä seinissä vallitsee vahva organisaatiokulttuuri, kaikki jatkuu niin kuin ennallaan tai menee vielä vähän huonommin.

Mutta sanonpa uudelleen, että toivotaan, että tässä tulee jotain hyvää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

18.35 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otan edustaja Lindénin puheenvuoroon kiinni sen vuoksi, että on aivan totta, että alueelliset vahvuudet ja tuntemukset pitää pystyä varmistamaan. Ne ovat niiden alueiden kannalta kriittisiä menestystekijöitä varsinkin juuri tällä elinvoiman puolella, jota tämä uudistus myös koskettaa. Tässä esimerkkinä esimerkiksi yrityspalveluiden alueen elinvoiman kehittäminen on parhaimmillaan siellä maakunnan alueella niillä ihmisillä, jotka sitä työtä ovat tehneet. On varmasti totta, että kahden maakunnan yhdistymisissä, mitä tässä ollaan vuosien saatossa nähty valtionhallinnon uudistuksissa, esimerkiksi poliisissa... Varmasti jos otamme Varsinais-Suomen ja Satakunnan esimerkiksi, niin kylläpä on melkoinen väestökato siellä Satakunnan puolella käynyt, koska toimintoja on keskitetty isomman pääpoliisiaseman yhteyteen Varsinais-Suomeen, ja se ei tietenkään ole aina moneltakaan osin tavoiteltava tila.

Sen takia meidän on tiukasti pidettävä kiinni siitä, että nyt tässä uudistuksessa, josta puhumme, juuri elinvoimakeskusten osalta se tasapainoisuus maakuntien välillä säilyy ja myös pystytään henkilöstön osalta huolehtimaan siitä, että vähennyksiä ei tehdä ja tarpeellinen osaaminen on alueellisesti katettu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 31/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

18.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Sivistys on suomalaisen yhteiskunnan kivijalka. Sen varassa lepää koulutus, kulttuuri, tiede ja taide, siten lopulta koko hyvinvointimme. Jos haluamme vahvistaa tätä perustaa, meidän on kyettävä uudistumaan. Siksi hallitus vie nyt eteenpäin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastouudistusta.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole hallinnon uudelleenjärjestelystä hallinnon vuoksi. Kyse on siitä, että jokainen veronmaksajan euro käytetään mahdollisimman vaikuttavasti ja tehokkaasti. Tällä hetkellä hallinnonala on muodostunut kerrostuneista, osin päällekkäisistä rakenteista. Meillä on ollut kymmenen virastoa, joiden tehtävissä on ollut yhteyksiä muttei aina yhteistyötä. Tämä rakenne ei enää palvele kansalaisia eikä vastaa tämän päivän tarpei-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

siin. Siksi muodostamme nyt viiden viraston kokonaisuuden: vahvemman, selkeämmän ja vaikuttavamman.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen poissa, edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Honkonen.

18.38 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässähän todellakin puhutaan asiasta, johon itsekkin sain opetus- ja kulttuuriministeriössä työskennelleenä ministerinä osallistua. Kyseisen uudistuksen taustallahan tietenkin on monia eri seikkoja. Yksi keskeinen on tietysti tämä tehokkuus, säästöjen aikaansaaminen. On taustalla myöskin tämä pitkälinen valtionhallinnon prosessien ja eri virastojen päällekkäisyyksien purkaminen ja tehokkuuden aikaansaaminen.

Niin kuin tiedämme, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla todellakin toimii kymmenen eri virastoa: Opetushallitus ja siellä Kansallinen koulutuksen arviointikeskus eli Karvi, ylioppilastutkintolautakunta, Kotimaisten kielten keskus, jatkuvan oppimisen palvelukeskus ja näin edespäin. Nämä ovat ennen kaikkea koulutussektorilla toimivia virastoja. Sen ohella kulttuuri-, nuoriso- ja urheilupuolella toimivat Museovirasto, Suomenlinnan hoitokunta, Kansallisarkisto, Saavutettavuuskirjasto Celia, Varastokirjasto, ja sitten on Taike ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti ja sitten Suomen elokuvasektori.

Tätä ehdotustahan on useita vuosia valmisteltu, jo silloin kun itsekkin toimin näiden asioiden parissa ministeriössä. Hallituksen esityksessähän kuitenkin itsessään todetaan, että vaikutuksia virastojen kustannuksiin tai tuottavuuteen ei kuitenkaan voida aivan luotettavasti arvioida euromääräisesti. Tässä uudistuksessa pitäisi saada aikaan niitä säästöjä, mitä minä kuvasin, saada aikaan parempaa hallintoa tälle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, mutta nyt kuitenkin näyttäisi siltä, että niitä ei olla tällä hallituksen esityksellä saamassa.

Sen lisäksi, että saadaan niitä säästöjä, pitäisi tietysti kuitenkin pystyä turvaamaan ne riittävät ja hyvät toimintaedellytykset näille virastoille. Monilla näistä virastoistahan, esimerkiksi siellä kulttuuripuolella, on hyvin rajattu, pieni toiminta-alue ja toimintakenttä, mutta silti ne tekevät hyvin tärkeää työtä. Tämä onkin ikään kuin se iso haaste tässä, että tämän uudistuksen toteuttamisessa ei saisi polkeentua maahan mikään näiden erillisvirastojen keskeisistä tavoitteista ja keskeisistä tehtävistä.

No sitten tässä on tietenkin myös nämä alueellisen...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Puhujakorokkeelle.

Jaha, jatkan sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Niin, arvoisa rouva puhemies, jatketaan täältä, kun tässä on niin paljon asiaa, odottamatoman paljon tärkeää asiaa.

Todellakin tämä näiden virastojen alueellinen läsnäolo: Moni nyt saattaisi ajatella niin, että esimerkiksi Kansallisarkiston ja maakunta-arkistojen palvelut eivät ehkä ole se ensimmäinen palvelu, mitä kansalainen tarvitsee, mutta kyllä se vain aika tärkeä palvelu monelle on. Esimerkiksi korkeakoulut ja monet muut organisaatiot käyttävät esimerkiksi Kansallisarkiston palveluita siellä alueella, ja se on äärimmäisen tärkeä. Saavutettavuuskirjasto Celia vastaa esimerkiksi näkövammaisten kirjastotoiminnasta valtakunnallisesti, ja myös-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kin Varastokirjasto on tärkeä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuuriperinnön ylläpitämisessä.

Mitenkä nämä virastot nyt sitten jatkossa ovat alueellisesti läsnä, kun muutenkin hallitus ajaa alas tätä alueellista taiteen edistämistoimintaa — alueelliset taidetoimikunnat ajetaan alas ja käytännössä tätä kulttuurielämää voimalla keskitetään Uudellemaalle ja tänne pääkaupunkiseudun ympärille? Nämä virastot palvelevat monin tavoin suomalaisia, ja kun kuitenkin pienessä maassa on niin sanotusti pienet piirit, pienet sektorit, aina itse kullakin taiteen alalla on pieni edustus, niin näillä toimilla voi olla hyvinkin fataalit vaikutukset siihen, mitenkä eri alueilla tätä taiteellista toimintaa pystyy tulevaisuudessa olemaan.

No sitten oma asiansa on tämä Suomenlinnan hoitokunta, joka on kyllä erikoisuus, koska se vastaa sähköverkosta perusopetukseen ja näiden vanhojen Suomenlinnan rakennusten ylläpidosta, oikeastaan kaikesta. Se on vähän tällainen kokonaisvaltainen hallinto niillä saarilla, ja tässä on monia ongelmia myös siihen liittyen. Suomenlinnan hoitokunta on itse pitkään vastustanut tätä yhdistämistä Museovirastoon, ja tämä yhdistäminenkin on kylä asia, jota emme voi kannattaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän pohjalta teen ehdotuksen lausumista. Nämä lausumat — jotka käyn tässä hetken päästä läpi, kunhan vaan löydän ne oikealta sivulta... Teen nämä keskustan vastalauseen mukaiset lausumaehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Eli yhden lausumaehdotuksen?

Yhden lausumaehdotuksen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Selvä. — Ja sitten edustaja Kilpi.

18.45 Marko Kilpi kok: Arvoisa rouva puhemies! Näin kulttuuritaustaisena edustajana voisin noin lyhyesti todeta, että tämä esitys on kovasti kannatettava. Sillähän pyritään ensisijaisesti keventämään hallintoa ja lisäämään vaikuttavuutta. Tällaisina aikoina, jolloin meillä on tietynlaisia haasteita julkisen rahoituksen kanssa muun muassa juuri kulttuurinkin sektorilla, nämä ovat hyvin kannatettavia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Tässä kohtaa tietysti pitää myöskin muistaa se, että vaikka ajat ovat olleet hyvinkin haasteellisia monestakin syystä ja pääsääntöisesti sellaisista syistä, mihinkä emme voi vaikuttaa, niin tämä hallitus on kyllä osoittanut sen, että se kantaa vahvasti huolta ja vastuuta suomalaisen kulttuurin elinvoimaisena pitämisestä. Tästä aikamoisena osoituksena olivat nämä puoliväliriihessä tehdyt päätökset, joissa ei lisäleikkauksia kulttuuriin satutettu olenkaan. Tätä voidaan kyllä pitää erityisen merkityksellisenä, ja edelleen näin kulttuurialalta ponnistavana edustajana kiitän ja kumarran hallitusta tällaisista vastuullisista päätöksistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

18.47 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus kantaa vastuuta kulttuurista, mutta hallitus on kyllä leikannut aivan valtavasti kulttuurista — sen verran täytyy tähän sanoa.

Tähän nyt käsitellyssä olevaan asiaan liittyen täällä mietinnössä sanotaan, että ehdotulla nykyistä suuremmalla virastokokonaisuudella mahdollistetaan tehostamistoimia eri-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

tyisesti hallinnon, tilojen ja digitaalisten järjestelmien osalta. Haluan tässä yhteydessä esittää kritiikkini sille, että hallinnon supistamisella ja digitaalisuudella loputtomasti niitä säästöjä lopulta saataisiin aikaiseksi. Varmasti jotakin kyllä on mahdollista saada, mutta aika monessa esityksessä tällä kaudella on digitaalisuus ja keskittäminen ja hallinnon uudistukset, se, että niistä sitä säästöä sitten valtavasti syntyisi.

Isoin asia tässä on tämä myös vastalauseessa 2 mainittu asia Taide- ja kulttuuriviraston tehtävistä. Nimittäin tässä esityksessä näihin lakisääteisiin tehtäviin ei ole sisällytetty kaikkia nykyisiä tehtäviä, kuten taiteilijoiden toimeentuloedellytysten edistämistä ja kansainvälistymistä. On hyvin ongelmallista taiteilijoiden aseman vahvistamisen kannalta, että laista ollaan poistamassa nämä kirjaukset. Esimerkiksi TE-palveluissa tunnetaan aika heikosti edelleen taiteilijoiden toimeentuloon ja sosiaaliturvaan liittyviä kysymyksiä, ja tätä asiantuntemusta ja koulutusta kyllä tarvitaan edelleen.

Sitten täällä mietinnössä myös sanotaan, että Taiteen edistämiskeskus ja Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, jotka tämän esityksen mukaan yhdistettäisiin uuteen Taide- ja kulttuurivirastoon, katsovat, että niiden tehtävissä ei ole päällekkäisyyksiä, eikä yhdistämisellä siten saavuteta välittömiä kustannussäästöjä. Joissakin lausunnoissa on myös todettu, että taiteen vapauden periaatteen tulisi ilmetä lainsäädännössä tätä esitettyä vahvemmin, ja olen kyllä tästä samaa mieltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.49 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vähän tätä kriittistä pohdiskelua, jos sitä sellaiseksi voisi kutsua. On olemassa sellainen kirja kuin Valtiokalenteri, sininen hyvin paksu kirja, jossa on 40 000—50 000:n valtion palveluksessa ja johtavissa muissakin julkishallinnon tehtävissä olevan ihmisen perustietoja ja selitetty kaikki organisaatiot, mitä Suomen valtion- ja julkishallinnosta löytyy. Aikanaan hämmästyin, kun se ei kaikille ollut tuttu kirja. Itse joka vuosi otan uusimman painoksen Valtiokalenteria käteen, koska sieltä yksinkertaisesti löytyy kaikki. Ja nyt jos sanon näin, että selaamalla sitä vaikkapa kulttuurin ja taiteen ja opetuksen alalta voisi aika helposti — olematta pidemmänkään koulutuksen saanut konsultti — päätyä siihen, että kun katsoo sitä organisaatorakennetta, sitä aiempaa, niin yhdistelemällä näitä niin sanotusti sitten voisi päätyä juuri tähän viiden malliin, jossa on sitten varsinaisesti opetusalan, museoalan, arkistoalan, taidealan ja tiedealan viisi suurempaa virastoa, joihin sitten aiemmat kymmenen ja vielä Opetushallituksen alaiset kolme erillisyyksikköä ovat yhdistettyinä. Sanoisinpa, että mikäs siinä, mutta sama kritiikki kuin edellä.

Olen seurannut sillä alalla, millä olen itse työskennellyt, näitä organisaatiomuutoksia, joihin jo äsken viittasin, enkä niitä toista. Mutta kyllä Suomessa tällä hetkellä moni tuntuu kaipaavan takaisin Lääkintöhallitusta, Collegium medicumia, joka perustettiin aikanaan 1600-luvulla ja toimi 350 vuotta ja johon opittiin luottamaan sellaisena terveydenhuollon kansallisena johtoelimenä. Mutta niin sekin vain sitten aikanaan lopetettiin, perustettiin Sosiaalihallitus. Ne kaksi yhdistettiin, tuli Sosiaali- ja terveyshallitus, siitä tuli sitten THL. THL:ään yhdistettiin Kansanterveyslaitos, ja tuli nykyinen THL, joka on käynyt läpi kuusi tai seitsemän yt-neuvottelua. Tällaista tämä on, tämä hallinnon myllertäminen. Tässäkin täytyy vain sanoa, että toivotaan parasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

18.51 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tällaiset virastojen yhdistämisetähän ovat ajoittain ihan järkeviä, jos ne tehdään vaikutusarviointien kautta ja tiedetään, että niistä voi olla hyötyjä, mutta kyllähän tässä opetus- ja kulttuuriministeriön alaisten virastojen yhdistämisessä kymmenestä viiteen on paljon myös semmoisia sävyjä, että tehdään vain yhdistämisen vuoksi.

Me ei saatu asiantuntijapalautteesta minkäänlaista selvyyttä esimerkiksi näistä kustannussäästöistä eikä myöskään monelta osin toiminnallisista synergiaeduista. Tässä esimerkiksi Kansalliskirjaston ja Varastokirjaston suhteen heillä oli ollut hyvää valmistelua ja oli ihan myönteiset palautteet, mutta tässä keskustan vastalauseessa me kiinnitettiin huomiota erityisesti tähän Suomenlinnan hoitokunnan ja Museoviraston yhdistämiseen. Oikeastihan kumpikaan taho ei sitä kannattanut, ja tässä on aidosti se huoli Unescon maailmanperintökohteen statuksesta, että siellä on kriteereissä aivan selvästi sanottu, että ulkopuolinen arviointi pitää tehdä tästä ennen kuin tällaisia yhdistämisä ruvetaan tekemään, mutta mitään sellaista ei ole tehty. Toivomme todella nyt sitten, että tämä ei vaaranna Suomenlinnan statusta Unescon maailmanperintökohteena.

Sitten toisena meillä oli tämä Taide- ja kulttuuriviraston yhdistäminen siinä mielessä, että kun juuri alueelliset taidetoimikunnat tullaan lakkauttamaan, niin kuinka se alueellisuus sitten lopulta näkyy siellä. Riittääkö lakiteksti, jossa alueellisuus on mainittu? Olisimme toivoneet sinne sitä alueellista yhdenvertaisuutta vielä vahvemmin sanottavaksi, mutta sitä ei sieltä nyt sitten löydy. Valitettavasti taiteen ja kulttuurin tekeminen aika paljon keskittyy pääkaupunkiseudulle, mutta ne mahdollisuudet pitää olla kyllä muuallakin Suomessa, ja just Taiteen edistämiskeskus aikaisemmin on kohtuullisella tavalla siitä huolehtinut ja nimenomaan nämä alueelliset taidetoimikunnat ovat sitten edustaneet ruohonjuuritason ymmärtämystä ja tietämystä taiteen ja kulttuurin tekemisestä eri puolilla Suomea.

Kannatankin tätä edustaja Honkosen tekemää lausumaehdotusta sieltä meidän vastalauseesta. Sehän koski sitä, että tästä pitäisi tehdä selkeä uudistusprosessiin liittyvä arviointikertomus. Kun todellakaan niitä toiminnallisia tai taloudellisia hyötyjä ei pystytty näyttämään, niin kyllä tätä olisi seurattava tosi tarkasti, että millä tavalla tämä sitten lopulta toteutuu: toteutuuko tämä toiminnallisesti hyvin, tuleeko niitä taloudellisia säästöjä. Tämä nyt oli vähintä, mitä me olisimme hallitukselta toivoneet, mutta emme tietenkään välttämättä sitä läpi saa. Katsotaan sitten äänestyksissä, kuinka käy.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain 46 ja 55 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 44/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 7/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kinnari.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Keskustelu

18.55 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kyllä, metsävähennyksellä on pitkä historia. Se tuli lainsäädäntöön 1990-luvulla nykyisessä muodossaan, kun pääomaverotusta uudistettiin ja pinta-alaverosta luovuttiin. Tämä metsävähennyksen nostaminen nykyisestä 60 prosentista 75 prosenttiin on erinomaisen hyvä esitys, ja se vastaa paremmin nykyistä tilannetta metsätilakaupoilla myös sen osalta, miten puuston arvo määrittää käytännössä koko tilan hintaa. Samalla se kannustaa aktiiviseen metsänhoitoon ja aktivoi puukauppaa, mikä on myös erityisen tärkeää tässä ajan hetkessä. Kuten tiedetään, Venäjän raaka-puun tuonti Suomeen on päättynyt ja teollisuus käytännössä elää suomalaisesta puusta, ja tämä on erinomaisen hyvä asia myös siltä osalta. Samoin se edistää metsätilojen sukupolvenvaihdoksia ja estää metsätilojen pirstoutumista, ja tämä on mielestäni tavoiteltava tila.

Tässä ajan hetkessä tarvitaan nimenomaan aktiivista metsänhoitoa. Se edistää kaikkein parhaiten metsien kasvua ja niiden terveyttä ja varmistaa myös metsien tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet. Uskon, että metsien merkitys koko biotalouden osalta tulee entisestään kasvamaan, semminkin kun lisääntyy ymmärrys siitä, että näillä tuotteilla pystytään fossiilisesti tuotettuja raaka-aineita korvaamaan. Näen, että tässä on käytännössä Suomessa jos ei jo meille valmiiksi merkittävä vientikortti, niin entisestään vahvistuva sellainen.

Vielä tähän metsävähennysjärjestelmään: Silloin, kun tämä luotiin, yhteisövero- ja pääomaverokannat olivat käytännössä yksi yhteen, molemmat 25 prosenttia. Nykyisin yritysten yhteisöverokanta on 20 prosenttia ja pääomaverokannat yksityisellä metsänomistajalla metsäkauppojen yhteydessä ovat 30 tai 34 prosenttia riippuen vuotuisista pääomatuloista. Tähän on muodostunut kanssa tämmöinen eriarvoistava tilanne, mikä on osittain näkynyt yksityismetsämarkkinoilla. Ulkomaalaiset metsärahastot ovat kasvattaneet merkittävästi Suomessa osuuksiaan, ja tällä muutoksella myös vahvistetaan kotimaista perhemetsänomistajapohjaista metsäomistusta.

Näen tämän erinomaisena ja kannatettavana esityksenä, ja on hienoa, että hallitus on tämän tuonut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

18.57 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Tämän metsävähennyksen korottamisen perustelut ovat poikkeuksellisen hatarat: puun hinta on ennätyskorkealla, hiilinielut ja metsäluonto ovat valmiiksi vaikeuksissa, julkisen talouden liikkumavara on olematon. Puutavarantojen saatavuuteen liittyvät kysymykset ratkeavat tällä hetkellä markkinaehtoisesti, mikä on julkisen talouden näkökulmasta kustannustehokasta. Tässä tilanteessa yli 30 miljoonan euron lisäys varsin pienen joukon verotukseen on varsin erikoinen valinta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sitoutumisesta luonto- ja ilmastotavoitteisiin kertoo paljon se, että ilmasto- ja luontovaikutuksia ei ole esityksen valmistelussa perusteellisesti arvioitu. Esityksessä kuitenkin todetaan, että metsävähennyksen määrän kasvattaminen voi johtaa hakkuiden lisääntymiseen. Tämä kävi myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ilmi. Lisäkannustinta hakkuihin ei voi mitenkään pitää hyväksyttävänä tilanteessa, jossa maankäyttösektorin ilmastovelvoitteiden ja kansallisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen edellyttäisi päinvastoin hakkuumäärien vähentämistä. Myös luonnon moni-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

muotoisuuden näkökulmasta esitykseen liittyy ongelmia. Metsävähennyksen korottaminen lisää kannusteita kohdistaa päätehakkuita metsiin, joita tulisi sen sijaan suojella.

Hallitukselta, joka puhuu paljon julkisen talouden vakavasta tilanteesta, odottaisin vastuullisempia ratkaisuja. Nyt kasvatetaan vähintään 32 miljoonalla eurolla verotukea verrattain pienelle joukolle suomalaisia, jotka eivät sitä varsinaisesti tarvitse. Tämä on käsittämätön arvovalinta tilanteessa, jossa hallitus on kohdistanut mittavia leikkauksia köyhimille suomalaisille ja aikoo karsia muita verovähennyksiä heikentäen siten esimerkiksi opettajien taloudellista asemaa.

Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä vihreät esittivät metsävähennyksen enimmäismäärän laskemista. Tämä esitys ei valitettavasti menestynyt. Niin ilmaston, luonnon kuin julkisen taloudenkin kannalta vähintä, mitä eduskunta voi tehdä, on hylätä tämä kelvoton esitys. Esitän, että esitys hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.59 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme tänään käsittelemässä hallituksen esitystä tuloverolain muuttamisesta, jossa esitetään metsävähennyksen korottamista. Tämä on merkittävä uudistus suomalaiselle metsänomistajalle ja osa hallitusohjelman toimeenpanoa. Metsävähennyksen enimmäismäärää korotetaan 60 prosentista 75 prosenttiin. Tämä tarkoittaa, että metsänomistajalla on aiempaa suuremmat mahdollisuudet vähentää puukaupasta saatuja tuloja verotuksessa. Samalla metsän arvo, erityisesti puuston osuus siitä, huomioidaan paremmin. Tämä on oikeudenmukaista ja vastaa metsän todellista taloudellista arvoa.

Arvoisa puhemies! Tällä muutoksella hallitus tukee suomalaista metsänomistajaa, edistää kotimaisen puun käyttöä ja vahvistaa metsäsektorin roolia talouskasvun tukena. Tilanne on ajankohtainen: venäläisen puuntuonnin päätyttyä teollisuudella on tarve kotimaiselle raaka-aineelle. Korotettu metsävähennys kannustaa paitsi puun myyntiin myös metsien aktiiviseen hoitoon. Samalla uudistus helpottaa metsätilojen sukupolvenvaihdoksia. Perheen sisäinen tilan siirto voi jatkossa tapahtua kevyemmällä verokohtelulla, mikä vahvistaa ylisukupolvista metsänomistajuutta ja ehkäisee tilojen pirstoutumista tai myyntiä ulkomaille.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.01 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hyrkön tekemää ehdotusta.

Itse perustelen tätä kannatustani enemmänkin fiskaalisilla syillä. Jos me otamme 13 miljardia uutta velkaa tänä vuonna ja jaan sen tämän vuoden päivien lukumäärällä, saan 34 miljoonaa uutta velkaa joka päivä. Tällä hetkellä täytyy kyllä aika kriittisin silmin katsoa kaikkia verotuloja vähentäviä ratkaisuja ja verohelpotuksia, joita täällä eduskunnassa ollaan viime aikoina tuotu esille. Tämä on pieni, mutta kuitenkin tämäkin tässä valossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.02 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä metsävähennyksen enimmäismäärän korottamisesta 60 prosentista 75 prosenttiin.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Tässä esityksessä on kyse arvovalinnasta suomalaisen omistajuuden, työn ja alueellisen elinvoiman puolesta. Suomi on metsien maa. Meillä on tuhansia perheomistajia, jotka hoitavat metsiä vastuullisesti ja pitkäjänteisesti. He ovat selkäranka niin kotimaiselle puuhuololle kuin aluetaloudellekin. Tämä esitys vahvistaa heidän asemaansa. Metsät ovat yksi Suomen tärkeimpiä kalleuksia Suomen puuteollisuudelle. Esitys on tärkeä myös sen vuoksi, että kotimaisen puun kysyntä on kasvanut, koska Venäjältä tuonti on syystäkin loppunut. Saamme olla ylpeitä metsäisestä maastamme ja metsien vastuullisesta hoidosta. Suomalainen puuteollisuus on arvostuksensa ansainnut.

Arvoisa puhemies! Valtion verotulot vähenevät esityksen myötä arviolta 32 miljoonalla eurolla, mutta samaan aikaan kuitenkin taloudellinen aktiivisuus, työpaikat ja metsien hoito lisääntyvät. Pidemmällä aikavälillä vaikutukset tulevat todennäköisesti olemaan valtiolleen myönteiset.

Nostin lähetekeskustelussa esiin puurakentamisen ja näen edelleen, että sillä saralla meillä on vielä paljon tehtävää. Pidän myös tätä metsävähennyksen korottamista puurakentamista välillisesti tukevana esityksenä. Puurakentaminen on kaikin puolin viisasta niin ihmisille kuin luonnolle ja ilmastolle.

Arvoisa puhemies! Pidän esitystä erinomaisena ja kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

19.04 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustakin kannattaa tätä metsävähennyksen korottamista 60:stä 75 prosenttiin, ja näemme tässä positiivisena erityisesti sen, että voimme tällä vaikuttaa siihen, kuka omistaa Suomen metsät. Tiedämme hyvin, että ulkomaalaiset säätiöt ja yritykset ovat enenevästi tulleet Suomen markkinoille. Täältä omistetaan jo paljon metsiä ulkomaalaisten toimesta, ja ajattelemme keskustassa, että se ei ole se kehitys, mitä me haluamme Suomessa nähdä. Meillä on pitkät perinteet perhemetsänomistuksessa, ja nimenomaan tämä metsävähennyksen korotus tähän puuttuu.

Täällä on puhuttu näistä fiskaalisista vaikutuksista, mutta me ajattelemme kyllä, että sen rahan jääminen Suomeen on tärkeämpää, että todella ne metsät ovat jatkossakin suomalaisen omistuksessa, voimme niistä itse päättää, kuinka täällä niitä hoidamme, ja ne metsätuotot ja kaikki välilliset vaikutukset tulevat sitten suomalaisten hyväksi muina verotuottoina ja hyvinvointina. Suomalainen omistajuus on kyllä olennainen asia.

Tämä aihe on sellainen, että uskoisin, että tässä voisi olla semmoista yhteisymmärrystä saatavissa, mutta ehkä tämä sitten kuitenkin on liian tämmöinen metsänomistajia myös hyödyttävä tekijä, niin sitten emme yhteisymmärrykseen tässä suomalaisessa omistuksessa pääse, valitettavasti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.06 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä aikaisemmin oli puheenvuoro vähän tämmöisessä luonnonsuojelullisessa näkökulmassa, ja haluaisin korostaa, että metsänomistajat ovat metsien tärkeimpiä hoitajia. Metsävähennyksen nosto antaa heille paremmat mahdollisuudet investoida metsänhoitoon, istutuksiin ja harvennuksiin ja kaikkiin toimiin, jotka tukevat metsien terveyttä ja hiilinielua pitkällä aikavälillä. Kyse ei ole siis siitä, että lisätään holtittomasti hakkuita, vaan siitä, että mahdollistetaan vastuullinen metsätalous. Lisäksi meidän tulee tunnustaa se, että suomalainen metsänhoito perustuu la-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kiin ja valvontaan ja metsänhoidon suunnitelmiin. Haluan korostaa, että metsävähennyksen nosto ei sulje pois metsien suojelun vahvistamista. Me voimme ja meidän täytyy tehdä molemmat: tukea metsänomistajia ja suojella luontoa. Eivät nämä ole toistensa vastakoh-
tia vaan saman kokonaisuuden eri puolia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 218/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.07 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Omaisuudensuoja on keskeinen perusoikeus. Ilman sitä ei ole turvaa eikä vakautta. Ilman sitä ei synny luottamusta. Siksi on meidän velvollisuutemme tehdä kaikkemme, jotta suomalaiset voivat omistaa.

Käsiteltävä lakiesitys kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta parantaa suomalaisten oikeutta omaisuuteensa. Se varmistaa, että kun yhteiskunta tarvitsee käyttöönsä yksityistä omaisuutta, maksetaan siitä täysi korvaus. Tämä on vain ja ainoastaan kohtuullista. Näin asian kuuluu oikeusvaltiossa olla.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Hamari.

19.08 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! SDP ei ole kaikilta osin tyytyväinen lunastuslain uudistukseen. Tämä hallituksen esittämä kiinteä 25 prosentin korotus lunastuskorvauksen päälle aiheuttaa kuluja kunnille ja vaikeuttaa kuntien maanhankintaa ja näin investointeja ja varmasti myös asuntorakentamista siltä osin.

Valiokunta on mietinnössään vakuuttanut, että näin ei kävisi ja vaikutukset olisivat maltillisia, ja todellakin toivotaan, että tämä arvio pitää paikkansa. Tässä tilanteessa mitään investointeja ei pitäisi viivästyttää tai hankaloittaa, päinvastoin kiihdyttää niitä. Rakennusteollisuus on ollut hankaluuksissa.

Koska huoli on kuitenkin iso ja perusteltu, olemme jättäneet asiasta vastalauseen, jossa esitämme joustoa tuohon lisäkorvauksen määrittämiseen. Lisäksi olemme vastalauseessa esittäneet, että hallituksen tulisi nopeasti korjata voimansiirtolinjojen lunastukseen liittyvät epäkohdat ja tuoda eduskuntaan lakiesitys tästä kiireellisesti. Myös mietinnössä esitetään asiasta lausumaa, mutta siinä kiirehditään vain selvityksen tekemistä.

Olemme siis sitä mieltä, että pelkkä selvitys ei riitä, vaan asia tulee korjata. Siksi teen vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pi-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

kaisesti esityksen erillislainsäädännöstä, jolla korjataan energiahankkeiden ja siirtolinjojen lunastukseen liittyvät ongelmat.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kun en päässyt tämän hallituksen esityksen ensimmäiseen käsittelyyn paikalle, niin tulin ihan tänne pönttöön tästä nyt puhumaan.

Tosiaan tämä lunastuslain uudistamisen perusajatus siitä, että omaisuuden arvon määrittämisessä kohteen käyvästä arvosta siirrytään sen markkina-arvoon, mitä hallituksen esityksessä esitetään, on sinänsä perusteltu, mutta tässä esityksessä ongelmallista on, miten tämä korvausperusteiden muutos vaikuttaa kuntien vapaaehtoiisiin maakauppoihin ja myös luonnonsuojelun rahoitukseen. Kuntaliitto on todennut lausunnossaan, että tämä uudistus toteutuessaan tulisi todennäköisesti lopettamaan kuntien vapaaehtoiset kaupat, koska tässä hallituksen esityksessä maanomistaja saisi aina 25 prosenttia selvitettyä markkinahintaa enemmän lunastuksen avulla. Tämä johtaisi siihen, että ympäristöministeriön lunastuslupaprosessit ja Maanmittauslaitoksen lunastustoimitukset tulevat ruuhkautumaan sadoista vuosittaisista lunastustapauksista — tämä Kuntaliiton lausunnosta. Ajattelen, että tämä ei kyllä edusta sitä byrokratian vähentämistä, josta hallitus täälläkin paljon puhuu.

Sen takia, kuten edustaja Hamari tässä totesi, asian ensimmäisessä käsittelyssä esitettiin muutosesitystä, jossa tämä joustamaton, kiinteä 25 prosentin korotus olisi muutettu niin, että korotukselle säädettäisiin vaihteluväli nolasta 25 prosenttiin, jolloin se olisi sitten mahdollistanut joustavuutta juurikin siellä kuntien maanhankinnan puolella silti sen todellisen markkina-arvon turvaten, mutta valitettavasti tämä esitys ei menestynyt. Kuten sitten tämä lausuma, joka myös tähän meidän vastalauseeseen sisältyi, liittyi näihin siirtolinjalunastuksiin, niin nyt tämä hallituksen esityshän ei tätä korjaa, vaikka tämä 25 prosentin korotus tässä olisikin, vaan se tulee sitten korjatuksi oikeusministeriön käynnistämän selvityksen jälkeen tehtävässä lakimuutoksessa, jota nyt tässä vastalauseessamme sitten vielä haluamme vauhdittaa. Kannatankin tässä kohtaa edustaja Lotta Hamarin tekemää esitystä.

Tässä valiokunnan käsittelyssä nousi myös sellainen huoli, että Vantaan kaupunki nosti sitä, että kun tässä on tämä mekaaninen 25 prosentin korotus, niin se todella johtaisi siihen, että pragmaattinen maanomistaja sitten aina menisi lunastusprosessin kautta, koska silloin sen korotuksen saisi. Tästä sitten muodostuisi uusi markkina-arvo, jota voitaisiin käyttää vertailukauppana seuraavissa kaupoissa, eli tästä voisi muodostua jopa tämmöinen jatkuva hinnankorotuskierre, jossa aina kannattaisi odottaa muiden tekemiä kauppvoja, ja tämä ei tosiaanakaan sitten sujuvoita maakauppojen tekemistä.

Arvoisa puheenjohtaja! Nostan vielä tämän luonnonsuojelunäkökulman, joka myös nousi valiokunnassa ja myös ympäristövaliokunnan lausunnossa esiin. Kun maa- ja metsätalousvaliokunnassa sitten tämän mietinnön teimme, niin Suomen luonnonsuojeluliitto huomautti omassa lausunnossaan, että lunastuskorvaukseen esitettävällä 25 prosentin suuruisella korotuksella markkina-arvon mukaisen täyden korvauksen päälle voi olla myös huomattavia kielteisiä vaikutuksia luonnonsuojelun toteutukseen vaikuttaessaan myös näihin suojelusta maksettaviin korvauksiin. Luonnonsuojelun kallistumisen lisäksi tämä voi myös vaikuttaa sitten näihin vapaaehtoiisiin luonnonsuojeluun tehtäviin kauppvoihin, koska lunastusprosessin kautta olisi mahdollista saada korkeampi hinta.

Eli on harmillista, että tällä hallituksen valitsemalla ratkaisulla on siis haitallisia vaikutuksia niin kuntien vapaaehtoiseen maanhankintaan ja sitä kautta siihen yhdyskuntaraken-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

teen kehittämiseen siellä ja infrahankkeiden rahoittamiseen kuin sitten luonnonsuojelualueiden vapaaehtoiisiin kauppoihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.15 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on kaivattu uudistus, joka vahvistaa omaisuudensuojaa, lisää oikeusvarmuutta ja parantaa maanomistajan asemaa yhteiskunnan muuttuessa.

Lunastustilanteet ovat poikkeuksellisia. Yhteiskunta puuttuu silloin suoraan yksityiseen omistusoikeuteen. Siksi lunastuslainsäädännön on oltava selkeä, tasapainoinen ja ennen kaikkea oikeudenmukainen. Tässä esityksessä otetaan askel juuri siihen suuntaan. Markkina-arvopohjainen korvaus yhdistettynä 25 prosentin tasokorotukseen tuo lunastustilanteisiin selkeyttä ja kohtuullisuutta. Korvaus vastaa jatkossa omaisuuden todellista potentiaalia eikä omistaja joudu enää kärsimään siitä, että esimerkiksi kaavallinen kehitys nostaa alueen arvoa. Maksettava korvaus perustuu maan tulevaan käyttöarvoon.

On perusteltua, että yhteiskunnan toimet eivät alenna yksityisen omaisuuden arvoa vaan pikemminkin vahvistavat sitä. Myös asunto- ja elinkeinotakuun laajentaminen on linjassa yrittäjyyden ja työllisyyden tukemisen kanssa. Elinkeinonharjoittajan aseman turvaaminen lunastustilanteessa on tärkeä signaali siitä, että yhteiskunta tunnistaa työn, yrittämisen ja kodin arvon, ei vain tilastotasolla vaan konkreettisesti lain tasolla.

Tämä esitys vahvistaa yksilön asemaa, lisää ennakoitavuutta ja parantaa luottamusta viranomaistoimintaan. Se mahdollistaa edelleen yhdyskuntarakentamisen ja investoinnit mutta tekee sen reilulla tavalla. Juuri tällainen sääntely on kestävä ja kokoomuksen arvojen mukaista: vahva omaisuudensuoja, tehokas hallinto ja ihmisten luottamus oikeusvaltioon.

Kannatan esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain, sijoituspalvelulain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 50 o §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 10/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.16 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Rahoitusmarkkinoiden avoimuus ja luotettavuus ovat vakauden kivijalkoja. Siksi sääntelyä on kehitettävä niin, että markkinat pysyvät reiluin, ennustettavina ja turvallisina kaikille osapuolille. Meidän tulee kannustaa sijoittamaan sekä madaltaa kynnystä toimia rahoitusmarkkinoilla.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys liittyy EU:n direktiivin täytäntöönpanoon. Sen tarkoituksena on tarkentaa kaupankäynnin avoimuusvaatimuksia, säätää johdonmukaisista seuraamuksista ja sujuvoittaa pörssin toimilupamenettelyä.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on mietinnössään puoltanut lakiesitystä muutoksin. Valiokunta toteaa, että kyse on pääosin teknisistä muutoksista, joilla turvataan EU:n rahoitusvälineiden markkinoita koskevan sääntelyn yhtenäinen soveltaminen.

Erityisen tärkeää on, että kaupankäyntitiedot, hinnanmuodostus ja markkinatoimien raportointi pysyvät avoimina ja laadukkaina. Näin sijoittajansuoja vahvistuu ja markkinoiden läpinäkyvyys paranee. Valiokunta on lisäksi korostanut seuraamusmaksujen oikeasuhtaisuutta. Uusista sanktioista säädetään tilanteissa, joissa markkinatietojen laiminlyönti voisi vakavasti vaarantaa sijoittajien luottamuksen tai reilun hinnanmuodostuksen. Tämä on välttämätöntä, jotta sääntelyllä on todellista vaikutusta.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan pörssin toimiluvan ja sääntöjen vahvistaminen siirretään valtiovarainministeriöltä Finanssivalvonnalle. Tämä on perusteltua, sillä Finanssivalvonta tuntee pörssin toiminnan ja osallistuu aktiivisesti EU-tason sääntelyn valmisteluun. Muutos vähentää hallinnollista taakkaa ja sujuvoittaa sääntelyä ilman, että valvonnan taso heikkenee. Tällä lainsäädännöllä varmistamme, että Suomessa toimivat rahoitusmarkkinat pysyvät kansainvälisesti vertailukelpoisina, turvallisina ja kilpailukykyisinä. Samalla parannamme sijoittajien mahdollisuuksia tehdä päätöksiä tiedon perusteella. Luotettavassa sijoittamisessa ei ole arvailun varaa. Tämä esitys vahvistaa sijoittajansuojaa, lisää avoimuutta ja edistää terveitä markkinoita. Sen vuoksi se on tärkeä myös luottamuksen ja talouskasvun näkökulmasta, joita molempia meidän tulee vaalia ja arvostaa.

Kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 30/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 210/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 11/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Kaunistola.

Keskustelu

19.20 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Erilaiset poikkeus- tai häiriötilanteet, kuten pandemiat ja laajat palvelukatkot, eivät noudata kunta- tai aluerajoja. Onkin erityisen huolestuttavaa, että sotesektorin varautumisessa on havaittu häiriötilan-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

teissa puutteita, jotka kohdistuvat useisiin hyvinvointialueisiin, vaativat useamman hyvinvointialueen resurssien käyttöä ja alueiden yhteistyötä.

Käsittelyssä olevan esityksen pyrkimyksenä onkin syventää valmiuslainsäädäntöä sekä parantaa valmiutta ja varautumista tehostamalla yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja keskitettyä valvontaa. Meidän on määritettävä selkeät ja riittävät kansalliset ja alueelliset toimivaltuudet, jotta voimme varmistaa, että sosiaali- ja terveyspalveluiden toimintakyky ja yhteistyön toimivuus voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa. Tämänhetkinen turvallisuustilanne on vaikea ja vaikeasti ennakoitavissa. On tärkeää, että kykenemme vastaamaan muuttuneen turvallisuusympäristömme uhkakuviin myös sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla. Meidän on nykyistä vahvemmin kyettävä tekemään toimialojen ja hyvinvointialueiden rajat ylittävää alueellista, valtakunnallista ja kansainvälistäkin yhteistyötä, jotta voimme taata oman turvallisuutemme, Suomen turvallisuuden.

Arvoisa rouva puhemies! Olen hallintovaliokunnassa, joka antoi lausuntonsa tästä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Hallintovaliokunnan kantana olikin, että viranomaisilla tulee olla riittävät keinot tarvittaessa sitovasti ohjata ja johtaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä mukauttaa toimintaa palvelujen ja toimeentulon turvaamiseksi myös häiriötilanteissa. Tässä on myös huomioitava tämä seikka tulevaisuudessa muun muassa sairaalan rakentamisessa ja esimerkiksi laajan päivystyksen sairaalan sijoittumisessa Suomessa. On myös tärkeää, että säännökset mahdollistavat tarvittavan hyvinvointialueiden ja kuntien välisen yhteistyön valmiussuunnittelussa ja varautumisessa. Kriisivalmiuden vahvistamiseksi on myös välttämätöntä, että pelastustoimen riittävät resurssit turvataan. Tämä koskee tietysti myös pelastusalan koulutusta. Samalla tavalla myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen riittävästä alueellisesta saavutettavuudesta tulee kyetä huolehtimaan kaikissa olosuhteissa.

Keskiössä on ennen kaikkea kriisivalmiutemme parantaminen, Suomen ja suomalaisten selviäminen kansallisten ja kansainvälisten kriisien keskellä. Yhteiskuntamme kriisivalmiuden parantamiseksi on erittäin tärkeää, että ehdotettu lainsäädäntö tulee voimaan mahdollisimman pian, kriisit kun eivät odota lainsäädännön valmistumista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.23 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä terveydenhuolto kuuluu kaikille myös kriisien aikana. Tämä lakiesitys antaa meille paremmat työkalut varautua, johtaa ja toimia häiriötilanteissa. Se on esitys, joka turvaa terveyttä, vahvistaa turvallisuutta ja ohjaa resursseja sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaa on valtava maakunta, jossa ihmiset asuvat laajalla alueella, kaukana toisistaan, mutta yhteisten palvelujen varassa. Vaikka Oulu on valtakunnallinen terveystiedon keskus, koko maakunta tarvitsee toimivia rakenteita myös poikkeusoloissa. Yksittäinen kriisi, kuten pandemia, sähkökatko tai laaja tietoverkkohäiriö, voi haastaa koko alueen. Siksi meidän on varmistettava, että hyvinvointialueilla on mahdollisuus tehdä tiivistä ja saumatonta yhteistyötä naapurialueiden kanssa. Esimerkiksi Keski-Pohjanmaan ja Kainuun suuntaan on voitava jakaa resursseja ja johtamista silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. Tämä laki varmistaa, että näin on tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Viime vuosina olemme oppineet, että kriisit voivat kehittyä nopeasti. Yhteistyön ja johtamisen on oltava selkeää, ennakoivaa ja laajaa. Tässä esityksessä perustetaan selkeä valtakunnallinen rakenne, kansallinen valmiusryhmä, joka tukee päätök-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

sentekoa ja koordinaatiota. Sosiaali- ja terveysministeriölle annetaan valmius johtaa häiriötilanteita, mutta vain silloin, kun tilanne vaatii, ja vain voimassa olevan muun lainsäädännön rajoissa. Tämä on tärkeä raja, jota myös perustuslakivaliokunta on edellyttänyt.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla Oulun yliopistollinen sairaala ei palvele vain omaa aluettaan vaan toimii laajasti koko pohjoisen Suomen osaamis- ja koordinaatiokeskuksena. Siksi on oikein ja tärkeää, että lakiesityksessä annetaan yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille koordinoivaa toimivaltaa häiriötilanteissa koko yhteistyöalueellaan. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Oulu voi tarvittaessa tukea nopeasti esimerkiksi Lapin tai Kainuun aluetta, jos kriisi sitä vaatii. Toimivalta on rajattu ja valvottu mutta antaa mahdollisuuden toimia. Tämä on vastuullista johtamista. Tämä on ihmisten terveyden turvaamista.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.26 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Esitys vahvistaa viranomaisten kykyä koordinoida sosiaali- ja terveyspalveluita ja varautumista kriiseissä antamalla laillisen tuen ohjaukseen, tiedonvaihtoon ja kokonaistilanteen hallintaan. Se vahvistaa yhteistä valmiutta tuomalla selkeyttä siihen, kuka tekee, mitä ja milloin ja millä tiedoilla. Tämä on vastuullista varautumista, ja sen tavoitteena on suojella ihmisten hyvinvointia kaikissa olosuhteissa.

Nykyinen sosiaali- ja terveyslainsäädäntö ei tarjoa riittäviä keinoja johtaa toimintaa sairaus- tai muissa häiriötilanteissa. Valmius kasvaa, kun eri toimijat — kunnat, alueet ja kansallinen johto — voivat toimia yhteen saumattomasti. Tietojen jakaminen turvataan laillisella pohjalla ilman tarpeetonta byrokratiaa. Hallitus toimii tässä tulevaisuuteen katsoen, varautuen, ei reagoiden. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

19.27 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on varsin tervetullut lakiesitys kaiken kaikkiaan. Varautumisen merkitystä varmaan meillä ei nykypäivänä kiistä kukaan, ja etenkin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalveluiden alueilla se on erityisen tärkeää. Yhtä tärkeää on se, että meidän varautumisella on monia eri tasoja. Me ollaan eletty pandemiaa, meillä on sota Euroopassa tällä hetkellä, ja toisaalta esimerkiksi omalla hyvinvointialueellani vuosien varrella on ollut erittäin surullisia suuronnettomuuksia, joihin silloiset sairaanhoitopiirit ja hyvinvointialueet ovat jollakin lailla varautuneetkin, hieman vaihtelevasti, ja nyt tässä pyritään tätä varautumisen tasoa viemään sinne YTA-sopimukseen, mikä on minun mielestäni erittäin hyvä idea. Siinä pysyvät hartiat suhteellisen suurina, mutta kuitenkin ymmärretään vielä ne alueelliset erityispiirteet ja näiden erot. Lisäksi tämä kansallisen tason STM:n ohjausmandaatti on ehdottoman tärkeä, jos me puhutaan pandemiasta tai muista näistä erikseen mainituista tilanteista, joita on tarkennettu sitten perustuslakivaliokunnan lausuntokierroksen perusteella, samoin kuin tätä sosiaali- ja terveysministeriön erillistä mandaattia ja kansallisen valmiusryhmän toimintaa. Kaiken kaikkiaan etenkin näiden korjausten jälkeen tähän voi olla erittäin tyytyväinen.

Nämä valiokunnan lausumaehdotukset ovat huomionarvoisia. Tässä mainittiinkin jo riittävästä resursseista, jotka on mainittu tässä ensimmäisessä lausumassa, ja sitten on toi-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

nen, joka keskittyy tähän seurantaan, mikä on minun mielestäni minkä tahansa lakiesityksen kohdalla erittäin tärkeätä, ja siinä mielessä nämä ovat varsin kannatettavia.

Se, mitä tässä ehkä erityismainintana voisi vielä ajatella, näin niin kuin sosiaali- ja terveydenhuollon ja kansainvälisen varautumisen alalta, on, että kannattaa suunnata katseet myös Pohjoismaihin ja miettiä, mitä yhteistyön hedelmiä meillä siellä mahdollisesti olisi liittyen sairaalaverkkoihin ja tiettyihin sisältöihin. Tämä on nykyään tärkeätä, ja tätä ei voi unohtaa. Tämä on lakiesitys, joka vie todella hyvään suuntaan tätä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.29 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Neljän kokoomuksen eduskuntaryhmän kollegan myönteisen kannanoton jälkeen lisään tähän vielä oman myönteisen kannanottoni. Eli tämä oli SDP:n sosiaali- ja terveysvaliokunnan yksimielinen ehdotus ja vie erinomaiseen suuntaan tätä sosiaali- ja terveysalan valmiutta ja varautumista.

Sen verran ihan lyhyesti tässä paikaltani kerron tämän asian historiaa, että vuonna 2021, vielä koronankin raivotessa Suomessa, me teimme tätä edeltävän lainsäädännön, jossa tehtiin moneen lakiin muutoksia. Muistan silloin, että silloinen sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen istui hallitusaitiossa ja itse käytin puhujapöytästä puheenvuoron, joka oli kirjoitettu puheenvuoro, koska pidin niin tärkeänä sitä lakiesitystä. Siinä selvästi silloin asia jäi kesken sen takia, että meillä oli olemassa ehkä julkishallinnossa liian iso jännite kuntien ja silloisten sairaanhoitopiirien kesken. Meillä ei ollut vielä hyvinvointialueita, ja itse asiassa suurimpia kaupunkeja edustava C21-ryhmittymä antoi hyvin kriittisen lausunnon siitä, että olisi voimistettu sairaanhoitopiirien ja siellä erityisesti yliopistollisen sairaalan omaavien sairaanhoitopiirien osuutta tässä varautumisessa ja valmiudessa. Nyt tässä ollaan selvästi päästy pidemmälle.

Viittaan vielä sellaiseen kirjaan, jonka dosentti Pekka Visuri ja pääministeri Matti Vanhasen kahden hallituksen aikainen valtioneuvoston valtiosihteeri Risto Volanen yhdessä kirjoittivat, ”Myrskyn silmässä”, Suomen ensimmäisen kymmenluvun siviilikriisien johtopäätökset. Siinä se heidän keskeinen johtopäätöksensä oli se, että yhtä ministeriötä tai yhtä hallinnonalaan laajempaa kriisiä pitää johtaa keskitetysti valtioneuvoston kansliasta vaikkapa perustamalla sitä varten väliaikainen ministerin virka taikka muita tällaisia tehtäviä. Mutta tässä se on nyt erinomaisella tavalla, niin kuin tässä kollegat ovat todenneet, tuotu esille.

Erityisen tyytyväinen olen siihen, että tässä laissa eduskunta selvästi paransi sitä. Toivoisin, että meillä hallituksen ja opposition välinen vuoropuhelu olisi niin hyvää, että monessa muussakin laissa, jossa näemme selviä puutteita, voisimme sitä täällä eduskunnan käsittelyssä parantaa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 210/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2025 vp

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 8/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.32 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse yksityiskohdasta verolainsäädännössä, mutta taustalla on suurempi tavoite, suomalaisen rahastosektorin toimintavarmuus ja kilpailukyky.

Esityksessä ehdotetaan, että rahastopoikkeuksen voimassaoloa jatketaan vuodella. Kyse on siitä, että ulkomaisten rahastojen yleistä verovelvollisuutta tosiasiallisen johtopaikan perusteella ei sovelleta vielä vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa. Tämä antaa lisäaikaa sille, että EU:n oikeudenmukaisesta pysyvästä ratkaisusta ehditään tehdä huolellinen selvitys. Tämä ei ole keino verovälttelyyn, tämä on keino säilyttää Suomen vetovoima rahastojen hallintopaikkana.

Jos verotuksen tulkinta on epäselvää tai muuttuu liian äkisti, uhkana on se, että hallinnointitoiminta siirtyy muualle. Se taas vaikuttaa suoraan alan työpaikkoihin ja osaamiseen meillä Suomessa. Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 59/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.34 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Meillä on oikeus odottaa, että yhteisiä pe-lisääntöjä noudatetaan myös verotuksessa. Veropetokset eivät ole pikkurikkeitä, ne ovat rikoksia meitä kaikkia vastaan. Siksi on oikein, että Suomessa niitä torjutaan tehokkaasti,

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

järjestelmällisesti ja oikea-aikaisesti. Meillä tulee olla tätä varten oikeanlaiset työkalut ja riittävä laillistettu toimivalta.

Arvoisa puhemies! Käsiteltävässä lakiesityksessä ehdotetaan muutoksia, joiden avulla toimivaltaisten viranomaisten tiedonsaantia parannetaan. Tavoitteena on, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä voidaan jatkossa saada myös tilien saldotiedot tilita-
pahtumista sekä arvopapereihin liittyvät tiedot silloin, kun viranomaisella on siihen laissa säädetty tehtävä ja riittävä valtuutus. Kyse on ennen muuta siitä, että torjumme veronkier-
toa avoimesti ja selkein ehdoin. Järjestelmän käyttö olisi aina sidottu siihen, että tiedot ovat välttämättömiä viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Tämä välttämättömyyden periaate on olennainen osa oikeusvaltiota.

Esitystä ehdotetaan hyväksyttäväksi pienin muutoksin. Tärkeää on korostaa, että arka-
luonteisten tietojen käsittely edellyttää erityistä huolellisuutta. Tiedot eivät ole saatavissa kelle tahansa. Jokaisesta tietopyynnöstä jää jälki, ja jokainen käyttö voidaan jälkikäteen tarkistaa. Lisäksi tehtiin tarkennuksia järjestelmän kautta haettujen tietojen poistumisesta. Siksi tämä esitys tuo oikeasuhtaisen ja hallitun tavan käsitellä tilitietoja ja nykyistä parem-
mat mahdollisuudet valvoa väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Avoimuus on toimivan yhteiskunnan perusta, mutta avoimuus ei tar-
koita, että viranomaiset voivat urkkia mitä tahansa tai milloin tahansa. Se tarkoittaa läpi-
näkyvää järjestelmää, jossa tiedot saadaan silloin, kun niitä todella tarvitaan — ja vain sil-
loin. Tämä on kansalaisten suojaa, ei sen uhkaa. Samalla on todettava, että verovalvonta on osa yhteistä sopimustamme, kaikkien pitää kantaa vastuunsa. Kun petoksia paljastetaan te-
hokkaasti, oikeudenmukaisuus toteutuu ja rehellinen suomalainen jää voitolle.

Tahdon korostaa, että tämä esitys on esimerkki siitä, miten lainsäädäntöä kehitetään tek-
nisesti mutta oikeusvaltion periaatteet säilyttäen. Siksi kannatan esitystä ja kiitän valiokun-
taa sen huolellisesta käsittelystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esityk-
seen HE 25/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely
päätyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle aserikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 204/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 9/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24.
asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäi-
sessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Rasin-
kangas.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Keskustelu

19.38 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä toisessa käsittelyssä olevalla esityksellä kiristetään ampuma-aserikosten rangaistuksia. Tärkeästä ampuma-aserikoksesta tuomittaisiin jatkossa pääsääntöisesti ehdoton vankeusrangaistus, kun minimirangaistus nousee neljästä kuukaudesta kahteen vuoteen. Vaarallisen esineen ja toisen vakavaan vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidon rangaistuksia kiristetään myös. Rangaistusten kiristykset rikoslakiin ovat erittäin tervetulleita, ja niillä voidaan torjua vakavaa väkivalta- ja järjestäytyntä rikollisuutta.

Poliisi kohtaa yhä useammin valvonta- ja hälytystehtävissä aseistautuneita henkilöitä. Lähtökohtaisesti heillä ei ole luvallisia ampuma-aseita, vaan ne on hankittu pimeiltä markkinoilta. Näitä aseita hankitaan myös erinäisten anonyymisovellusten, kuten Telegram-sovelluksen, kautta.

Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä tämän asiakohdan yhteydessä pidin debattipuheen liittyen ennaltaehkäisevään vaikutukseen, koska se on erityisen merkittävää. Toivon ja uskon, että nuorempi sukupolvi ymmärtää rangaistusten kiristysten kautta, kuinka isoista asioista on kyse ja mitä vaikutuksia tehdyillä rikoksilla on nuoren tulevaisuuteen.

Edellisessä työssäni koulupoliisina näin paljon alaikäisten lasten kantavan erilaisia astaloita, puukkoja, nyrkkirautoja, linkkareita varustettuna pienellä taskulampulla, kuulapysyjiä ja niin edelleen, jopa pitkiä leipäveitsiä kätkettynä vaatteisiin niin kouluissa kuin vapaa-ajallakin. Kouluissa näihin on äärimmäisen vaikea puuttua ennakollisesti, ellei joku oppilas kerro havainnoistaan tai tiedossaan olevasta asiasta koulussa henkilökunnalle.

Rangaistusten kiristykset ovat tärkeä edistys myös rikosten uusijoille, jotka syyllistyvät näihin vakaviin rikoksiin toistuvasti.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että näiden lakien myötä tarvitsemme lisää vankipaikkoja, me tarvitsemme myös lastensuojeluun suljettuja sijoitusyksiköitä niille nuorille, jotka ovat vaarallisia itselleen tai muille. Ruotsissa on suljettuja nuorisokoteja, ja nuoret kokevat siellä turvallisuutta ja kohtaavat siellä turvallisia aikuisia. Näissä suljetuissa nuorisokodeissa on panostettu nuoren kuntouttamisen lisäksi myös jatkohoitoon, opiskeluun ja muuhun tulevaisuuden suunnitteluun.

Arvoisa puhemies! Ampuma-aseisiin liittyviä lakeja ei ole päivitetty pitkään aikaan, ja nyt onkin korkea aika korottaa minimirangaistuksia. Maailma on muuttunut väkivaltaisempaan suuntaan, joten nämä päivitykset tulevat tarpeeseen. Terroristisessa tarkoituksessa tehdyt teot ovat yleistyneet maahanmuuton myötä muualla Euroopassa ja naapurimaassamme Ruotsissa, joten on korkea aika päivittää lainsäädäntömme tähän päivään, ja kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.42 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Turvallisuus on suomalaisen yhteiskunnan perusta. Siksi aselainsäädännön on vastattava ajan haasteisiin ja kasvaviin riskeihin. Käsitlemme nyt hallituksen esitystä, joka tuo merkittäviä muutoksia rikoslakiin ja ampuma-aseita koskevaan sääntelyyn. Kyse on uudistuksesta, jolla vahvistetaan viranomaisten keinoja estää ampuma-aseiden päätymistä rikolliseen käyttöön. Kansalaisten luottamus viranomaisiin, tunne turvallisuudesta ja usko oikeusjärjestelmään perustuvat siihen, että yh-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

teiskunta kykenee estämään vakavat uhat. Tämä lakiesitys on tärkeä askel siihen suuntaan. Se lisää turvallisuutta ja viestii, ettei aseella pelottelulle tai rikolliselle varautumiselle ole sijaa meidän Suomessamme.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 204/2024 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 9/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.44 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Pohjois-Suomen laajat välimatkat, ikään-tyvä väestö ja harva asutus tekevät liikkumisesta aivan erityisen kysymyksen. Kyse ei ole vain palveluista, kyse on osallisuudesta, yhdenvertaisuudesta ja arjessa selviytymisestä. Nyt käsittelyssä oleva esitys vastaa tähän tarpeeseen konkreettisesti. Kyse on kokeilusta, jossa Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla kerätään yhteentietoja julkisesti tuetusta kuljetuksesta eli sosiaali- ja terveydenhuollosta, vammaispalveluista ja Kelan korvaamista matkoista. Kokeilun tavoitteena on rakentaa tietopohja, jonka avulla voidaan arvioida, miten kuljetuksia voidaan tulevaisuudessa järjestää viisaammin, tehokkaammin ja silti inhimillisesti. Tämä on älykästä, jopa viisasta hallintoa, jossa päätöksiä tehdään tietoon, ei arvaukseen perustuen.

Arvoisa puhemies! Liikenne- ja viestintävaliokunta on pitänyt kokeilua perusteltuna ja tehnyt siihen teknisiä tarkennuksia. Valiokunta muistuttaa, että kyseessä on kokeilu, ei palveluiden muutos. Tiedonkeruu ei muuta asiakkaan oikeuksia eikä järjestämisvastuuta. Tietoa ei kerätä varmuuden vuoksi, vaan siksi, että voitaisiin paremmin nähdä, missä palvelut menevät päällekkäin, missä niitä voidaan yhdistää ja missä niitä täytyy vahvistaa. Vain näin voimme rakentaa tulevaisuudessa kuljetuspalvelut, jotka ovat sekä käyttäjälle että yhteiskunnalle kestäviä.

Arvoisa puhemies! Kokeiluun valittu alue on erinomainen laajan tietopohjan saavuttamiseksi. Pohjoisessa nämä liikkumiseen liittyvät ratkaisut eivät ole valinnaisia. Ilman kul-

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

jetusta ei päästä lääkärille, kuntoutukseen tai palvelukeskukseen. Kyse on yhdenvertaisuuden toteutumisesta, siitä, voiko ihminen asua kotonaan, vaikka matkaa on kymmeniä, jopa satoja kilometrejä. Tämän lisäksi esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen eteläiseltä alueelta voi jopa olla helpompi kulkea palvelun ääreen toisen hyvinvointialueen puolelle, ei hinnasta, ei hoidon laadusta vaan välimatkasta johtuen. Siksi on hyvä, että kokeilualueeksi on valittu juuri pohjoinen yhteistyöalue, jossa matkat ovat pisimpiä ja korvausperusteet kalleimpia.

Valiokunta on painottanut, että myös laadulliset vaikutukset erityisesti vammaisryhmien näkökulmasta tulee arvioida huolella. Ei riitä, että tiedämme, minne ihmiset matkustavat, meidän on ymmärrettävä myös, miksi, miten ja millaisin edellytyksin. Hoitoonpääsyn on oltava yhdenvertaista henkilöstä, hänen ominaisuuksistaan tai asuinpaikasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa laajempaa työtä, jossa liikennepalveluita kehitetään ylikunnallisina ja käyttäjälähtöisinä kokonaisuuksina — ei enää yksittäisiä ratkaisuja vaan yhteensopiva järjestelmä. Tämä kokeilu toimii perustana tulevalle, siksi se on tärkeä. Se on tärkeä paitsi meille tiedon tarjoamisessa myös pohjoiselle Suomelle.

Kannatan esitystä ja kiitän valiokuntaa sen asiantuntevasta ja huolellisesta käsittelystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 33/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 34/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 11/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 26. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Rasinkangas.

Keskustelu

19.48 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta ja tästä esityksestä tehtyä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintöä. Yle saa vuosittain lähes 600 miljoonaa euroa suomalaisten veronmaksajien rahaa. On siis korkea aika sille, että kansalaiset oikeasti tietävät, mihin tuo raha todella menee. Tämä parlamentaarisen ryhmän päätökseen perustuva esitys on askel oikeaan suuntaan, kun se vaatii Yleä avaamaan talouttaan ja toimintaansa aiempaa tarkemmin.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

Arvoisa puhemies! Avoimuus ei saa jäädä pelkäksi sanahelinäksi, ja Ylen hallintoneuvoston tehtävä on huolehtia siitä, että avoimuusvelvoitteen myötä yhtiön toiminnasta ja varojen käytöstä on saatavilla tietoa monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Yle ei ole mikään erillinen kupla vaan koko kansan media. Sen pitää palvella kaikkia suomalaisia ohjelmallisellisesti sekä alueellisesti kattaen koko Suomen.

Arvoisa puhemies! Kun Yleisradiosta on puhe, niin on mainittava, että pidän erittäin hyvänä myös sitä, että Yle osallistuu myös säästöihin.

Loppuun vielä iso kiitos liikenne- ja viestintäministeri Ranteelle asian valmistelusta ministeriössä ja jämäköistä lausunnoistaan tähän asiaan liittyen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 34/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kyberturvallisuuslain ja julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.50 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Elämme ajassa, jossa tieto on valtaa ja tietoverkot ovat yhteiskuntamme valtasuonia. Kytkeytyneisyys maailmaan on tehnyt meistä nopeamman, tehokkaamman ja verkottuneemman yhteiskunnan, mutta samalla se on tehnyt meistä myös haavoittuvaisemman. Emme ole täällä yksin, emmekä voi odottaa, että kaikki muut ympärillämme olisivat pelissä mukana yhtä puhtain kortein.

Tahdon kiittää valiokuntaa tämän esityksen huolellisesta käsittelystä, valmistelusta ja annetuista tarkennuksista lakiesitykseen. Ne tekevät kokonaisuudesta entistäkin paremman.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 27/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 67/2025 vp

28. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 17.6.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.51.

Pöytäkirjan vakuudeksi: